

**UCHWAŁA NR XXXI/186/18
RADY GMINY RYMAŃ**

z dnia 3 stycznia 2018 r.

**zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rymań na lata
2016-2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1875 z późn. zm.), w związku z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2017r. poz.1023 z późn. zm.), Rada Gminy Rymań uchwała, co następuje:

§ 1. Zmienia się załącznik do uchwały Nr XXIV/145/17 Rady Gminy Rymań z dnia 10 kwietnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rymań na lata 2016-2023, zmieniony uchwałą Nr XXVIII/169/17 Rady Gminy Rymań z dnia 09 października 2017 r., który otrzymuje brzmienie zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rymań.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mirosław Ekiert

*Załącznik do Uchwały NR XXXI/186/18
RADY GMINY RYMAŃ
z dnia 3 stycznia 2018r.*

Lokalny Program Rewitalizacji

Gminy Rymanów

na lata 2016-2023

Spis treści

1. WSTĘP.....	5
2. METODOLOGIA PRACY NAD PROGRAMEM.....	6
3. POWIĄZANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY RYMAŃ Z INNymi DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	8
4. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH.....	18
4.1. SFERA SPOŁECZNA.....	22
4.1.1. DEMOGRAFIA.....	22
4.1.2. RYNEK PRACY	27
4.1.3. ŚRODOWISKOWA POMOC SPOŁECZNA.....	33
4.1.4. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	35
4.1.5. EDUKACJA I POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW	39
4.1.6. KAPITAŁ SPOŁECZNY	40
4.2. SFERA GOSPODARCZA	43
4.3. SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA	47
4.3.1. STRUKTURA PRZESTRZENNA GMINY	47
4.3.2. DOSTĘP DO OBIEKTÓW I TERENÓW PUBLICZNYCH.....	51
4.3.3. SIEĆ KOMUNIKACYJNA.....	56
4.4. SFERA TECHNICZNA.....	58
4.4.1. WYPOSAŻENIE W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNA	58
4.4.2. STAN ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH.....	59
4.4.3. OBSZARY POPEGEEROWSKIE.....	65
4.5. SFERA ŚRODOWISKOWA.....	69
4.5.1. FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	69
4.5.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	70

4.5.3.	GLEBY	71
4.5.4.	SUROWCE NATURALNE	73
4.5.5.	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA	73
4.5.6.	GOSPODARKA ODPADAMI	74
4.5.7.	GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	74
4.5.8.	ODPADY NIEBEZPIECZNE	75
4.5.9.	WYKORZYSTANIE OZE	77
4.6.	PODSUMOWANIE	79
5.	WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	82
5.1.	WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	82
5.2.	WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI	92
6.	ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY RYMAŃ	111
6.1.	WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	111
6.2.	CELE I KIERUNKI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY RYMAŃ	111
7.	LISTA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	113
7.1.	Projekty skierowane do interesariuszy z podobszarów rewitalizacji w Rymaniu 1, Drozdowie i Starninie	113
7.2.	Projekty realizowane na terenie podobszaru rewitalizacji Rymań 1	127
7.3.	Projekty realizowane na terenie podobszaru rewitalizacji Drozdowo	137
7.4.	Projekty realizowane na terenie podobszaru rewitalizacji Starnin	145
7.5.	INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE	150
7.6.	MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	154
	KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	154

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	155
KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO – INSTYTUCJONALNA	160
KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA	161
KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	161
8. MECHANIZMY WŁĄCZENIA PODMIOTÓW I GRUP W PROCES REWITALIZACJI	163
9. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU REWITALIZACJI	165
10. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ	170
11. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	174
12. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	176
13. ZAŁĄCZNIKI	181

1. WSTĘP

Proces rewitalizacji to kompleksowy zbiór działań mających na celu ograniczenie występujących na danym obszarze zjawisk kryzysowych, których efektem końcowym jest pobudzenie rozwoju społeczno – gospodarczego na terenie danej Jednostki Samorządu Terytorialnego. Należy podkreślić, że nie zawsze prowadzenie działań o charakterze rewitalizacyjnym jest konieczne, gdyż samorządy gminne posiadają szereg narzędzi pozwalających na zmniejszanie liczby czy skutków negatywnych zjawisk. Niekiedy jednak kumulacja wielu problemów jest tak duża, że samorząd gminny musi przeprowadzić kompleksowe i skoordynowane działania. Odpowiednim narzędziem do prowadzenia tego typu zadań jest Lokalny Program Rewitalizacji. Zawarta w nim diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych pozwala na identyfikację problemów występujących w granicach administracyjnych gminy, określenie ich skali i charakteru oraz wskazanie kierunku dalszych działań. Poprzez oparcie opracowania Programu Rewitalizacji na płaszczyźnie przyczyno – skutkowej oraz włączenie w jego realizację szerokiego grona interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców, formalne i nieformalne grupy, instytucje publiczne i prywatne, władze JST i innych) możliwe jest opracowanie hierarchii potrzeb, właściwego doboru narzędzi i interwencji do potrzeb uwarunkowań lokalnych danego obszaru, co pozwoli na wyprowadzenie tego obszaru ze stanu kryzysowego.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rymań na lata 2016 – 2023 stanowi spójny dokument strategiczny, w którym dokonano identyfikacji zjawisk negatywnych oraz wskazano obszary, na których one występują, a następnie opracowano zestaw narzędzi mających doprowadzić do ograniczenia liczby i skali zjawisk kryzysowych. Wyznaczone w Programie Rewitalizacji projekty zostały opracowane przy współpracy podmiotów, do których były kierowane, z tego też względu stanowią odpowiednie narzędzie służące do wsparcia rozwoju społeczno – gospodarczego wytyczonego obszaru rewitalizacji.

Dokument został opracowany na podstawie ustawy o samorządzie gminnym (art. 18 ust 2 pkt 6), zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, wydanymi przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku, a także z uwzględnieniem zapisów dotyczących „Zasad w zakresie opracowania programów rewitalizacji i realizacji działań rewitalizacyjnych w

Unia Europejska
Fundusz Spójności

ramach RPO WZ 2014 - 2020”, opracowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

2. METODOLOGIA PRACY NAD PROGRAMEM

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rymań składa się z trzech zasadniczych części:

- 1) diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych, dzięki której możliwe było określenie charakteru i skali występujących na terenie Gminy problemów oraz wskazanie potrzeb i kierunków rewitalizacyjnych. W tej części dokonano również wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji zgodnie z przyjętą metodologią;
- 2) założeń programowych, w których określono wizję oraz cele i kierunki podejmowanych w ramach Programu Rewitalizacji zadań, opracowano projekty rewitalizacyjne oraz określono powiązania między nimi;
- 3) części wdrożeniowej, w której przedstawiono system włączenia różnych podmiotów i grup w prowadzony proces rewitalizacji oraz w której przedstawiono sposoby wdrażania Programu Rewitalizacji, jego monitoringu oraz oceny skuteczności i aktualności.

Opracowywanie Programu Rewitalizacji rozpoczęto od zgromadzenia danych statystycznych w podziale na jednostki urbanistyczne (analityczne) we wszystkich sferach wyróżnionych w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020”. Informacje były pozyskiwane z różnych źródeł: Urzędu Gminy w Rymaniu, Powiatowego Urzędu Pracy w Kołobrzegu, Komendy Powiatowej Policji w Kołobrzegu oraz obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy Rymań. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz analizy wskaźników ilościowych wyznaczono obszar zdegradowany. Aby nie przekroczyć limitu udziału ludności i powierzchni (maksymalnie 30% ludności i 20% powierzchni Gminy) przeprowadzono kolejny proces delimitacji, tym razem już tylko miejscowości znajdujących się na obszarze zdegradowanym. Jako że wyznaczone w ten sposób miejscowości również przekraczały maksymalny limit udziału ludności obszar rewitalizacji został wyłoniony w czasie konsultacji społecznych w tych miejscowościach. Uzyskane w czasie konsultacji wnioski oraz opinie interesariuszy

przeanalizowano i, w miarę możliwości budżetowych samorządu gminnego, uwzględniono przy opracowywaniu projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Kolejnym krokiem było skierowanie projektu do odpowiednich instytucji w celu ustalenia możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Po uzyskaniu decyzji Lokalny Program Rewitalizacji został przyjęty uchwałą Rady Gminy Rymań nr XXIV/145/17 z dnia 10.04.2017

Zakres metodyki prac przedstawiono na poniższym schemacie.

3. POWIĄZANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY RYMAŃ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Celem zasadniczym Programu Rewitalizacji jest wyprowadzenie wybranych obszarów Gminy Rymań ze stanu dezintegracji struktury przestrzenno-funkcjonalnej drogą eliminacji zjawisk i procesów, które spowodowały ten stan. Założenie to umiejscawia Program Rewitalizacji w szerszym kontekście programowym, a mianowicie jako elementu całościowej strategii kierowania i zarządzania rozwojem lokalnym. Uzasadnieniem takiego podejścia jest fakt, że Program Rewitalizacji jest spójny z:

- Programem Rozwoju Gminy Rymań na lata 2016 – 2022;
- Gminnym Programem Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego z 2002 roku ze zmianami z 2008 roku

Program Rozwoju Gminy Rymań

Program Rozwoju Gminy Rymań został przyjęty uchwałą nr XVII/103/16 Rady Gminy Rymań z dnia 28.07.2016. W diagnozie służącej opracowaniu tego dokumentu oraz analizie SWOT nie wskazano obszarów kryzysowych, lecz zidentyfikowano zjawiska kryzysowe występujące na terenie całej Gminy Rymań. Były to:

- Negatywne zjawiska demograficzne: spadek liczby mieszkańców, niski współczynnik dynamiki demograficznej w porównaniu do województwa i kraju, ujemne saldo migracji wewnętrznych, odpływ młodych ludzi do większych jednostek administracyjnych, zachodzenie procesu starzenia się społeczeństwa;
- Negatywne zjawiska społeczno – gospodarcze: bezrobocie na poziomie 16,3% (w 2014 r.), spadek liczby dzieci w szkołach przekładający się na zwiększenie kosztów utrzymania placówek edukacyjnych;

- Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej: zły stan dróg powiatowych i gminnych, brak ścieżek rowerowych oraz powiązań między tymi już istniejącymi, nieuregulowana gospodarka wodno – ściekowa.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy w Programie Rozwoju Gminy Rymań zaproponowano następujące obszary tematyczne mające rozwiązać zidentyfikowane problemy oraz służyć rozwojowi Gminy:

- Przebudowa i rozbudowa układów komunikacyjnych mająca udrożnić układ przestrzenny Gminy w zakresie skrócenia czasu przejazdu między miejscowościami, zapewnienia alternatywnych form dojazdu do szkół, instytucji publicznych oraz zakładów pracy. Działania z tego zakresu będą służyć również rozwojowi funkcji turystycznych;
- Uporządkowanie usług publicznych w zakresie edukacji polegające na stworzeniu bazy infrastrukturalnej. Komponent ten ma być wspierany projektami o charakterze szkoleniowo-edukacyjnym;
- Uporządkowanie gospodarki środowiskowej.

W Programie Rozwoju Gminy Rymań stwierdzono, że całość przedstawionych w dokumencie problemów może zostać rozwiązana poprzez przeprowadzenie na terenie Gminy procesu rewitalizacji.

W Programie Rozwoju Gminy Rymań wyznaczono 3 cele ogólne – inwestycje w infrastrukturę techniczną, inwestycje w kapitał ludzki, inwestycje w infrastrukturę środowiskową - którym przyporządkowano cele szczegółowe. W tabeli 1 poszczególnym celom ogólnym przyporządkowano powiązane z nimi projekty rewitalizacyjne, które będą realizowane w ramach LPR.

Tabela 1: Cele ogólne i szczegółowe Programu Rozwoju Gminy Rymań oraz powiązania z projektami rewitalizacyjnymi

Program Rozwoju Gminy Rymań		Projekty rewitalizacyjne realizowane w ramach LPR
Cel ogólny	Cele szczegółowe	
Inwestycje w infrastrukturę	Inwestycje w infrastrukturę otoczenia gospodarczego,	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów

techniczną	Tworzenie miejsc pracy, Poprawa układu komunikacyjnego Gminy oraz estetyzacja Gminy.	rewitalizacji <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego w Rymaniu • Podniesienie jakości infrastruktury drogowej i przestrzeni na terenie Rymania • Integracja społeczności lokalnej na podobszarze rewitalizacji w Drozdowie • Aktywizacja społeczna mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Starninie
Inwestycje w kapitał ludzki	Wzmacnianie infrastruktury społecznej i edukacyjnej (remonty oraz doposażenie), Podnoszenie stopy życiowej mieszkańców Gminy, Aktywne włączanie Gminy do procesów społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z podobszarów rewitalizacji • Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji • Podniesienie jakości środowiska naturalnego poprzez działania proekologiczne • Integracja społeczności lokalnej na podobszarze rewitalizacji w Drozdowie • Aktywizacja społeczna mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Starninie
Inwestycje w infrastrukturę środowiskową	Prace nad termomodernizacją Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie jakości środowiska naturalnego poprzez działania proekologiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Rozwoju Gminy Rymań

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rymań

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rymań zostało przyjęte uchwałą nr XXII/113/2008 Rady Gminy Rymań z dnia 16.07.2008 r. Dokonane w nim wielostronne analizy stanu przestrzeni i uwarunkowań rozwoju wskazują na generalną prawidłowość przyjętych i realizowanych dotychczas kierunków zagospodarowania i przekształceń przestrzeni. W Studium nie stwierdzono występowania na obszarze Gminy istotnych konfliktów przestrzennych lub zagrożeń w tym względzie. Podstawowe problemy zidentyfikowane w dokumencie istnieją natomiast w sferze społeczno-ekonomicznej i wynikają z jednej strony z załamania pegeerowskiego rynku pracy, z drugiej z ograniczonych możliwości finansowych Gminy, szczególnie w sferze inwestycji stymulujących rozwój.

W Studium stwierdzono, że pozytywnym elementem jest (porównywalnie z niektórymi innymi gminami) dość dobre wykorzystanie i niewielki zakres dewastacji obiektów popegeerowskich. Nowe budownictwo realizowane było w minimalnych wielkościach, przy czym w nieco większej ilości występowały adaptacje i modernizacje istniejących obiektów z wprowadzeniem nowych funkcji. Dodatkowo w dużym stopniu zrealizowany został przyjęty program zalesień terenów nieprzydatnych rolniczo.

W Studium podkreślono wysiłki Gminy w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej (rozbudowa oczyszczalni w Rymaniu, gazyfikacja Gminy, rozbudowa wodociągów w Rymaniu, Rzesznikowie i Jarkowie, wybudowano gminne wysypisko odpadów). W zakresie infrastruktury społecznej w Gminie Rymań stwierdzono, że sytuacja mimo szeregu podejmowanych działań, jest nadal ze względu na skromne środki finansowe co najmniej mało zadawalająca. Dużym osiągnięciem w tych warunkach było wybudowanie hali sportowej w Rymaniu. Generalna ocena rozwoju Gminy w Studium wskazuje na właściwe i zgodne z prawem kierunki działań, równocześnie jednak na fakt, że zakres tych działań jest ze względu na możliwości finansowe gminy zbyt skromny, tak w stosunku do potrzeb, jak i możliwości rozwojowych.

W Studium wyróżniono następujące słabe strony i problemy Gminy Rymań:

- Małe możliwości naturalnego rozwoju aktywności społeczeństwa (inicjatyw własnych) ze względu na brak środków finansowych oraz niską jakość życia mieszkańców wynikającą m.in. z wysokiego poziomu bezrobocia notowanego i ukrytego (dotychczasowi chłoporobotnicy dziś utrzymują się tylko z niewielkich gospodarstw),
- Brak na terenie Gminy silnych inwestorów, istniejący nie rokują znaczących działań rozwojowych,
- Ograniczona możliwość wykorzystania obiektów (szczególnie inwentarskich) po byłych PGR, m.in. ze względu na aktualną sytuację w zakresie opłacalności hodowli,
- Ograniczony zasięg sieci infrastruktury technicznej, zły stan niektórych istotnych powiązań komunikacyjnych, ograniczone (do czasu budowy obwodnicy) możliwości zabudowy terenów przy drodze nr 6 ze względu na wymogi ruchu na tej trasie,
- Mała konkurencyjność ciekawych krajobrazowo i przyrodniczo terenów przydatnych dla turystyki wobec bliskiego sąsiedztwa terenów o wybitnej atrakcyjności (pas wybrzeża, pasmo pojezierzy),
- Zdecydowanie niedostateczny stan infrastruktury społecznej.

Wśród potencjałów Gminy w Studium wyróżniono, m.in.: położenie Gminy w centrum obszaru wskazywanego w opracowaniach ponadlokalnych do aktywizacji gospodarczej oraz w paśmie pomiędzy rejonami intensywnego rozwoju turystyki, stosunkowo dobre gleby, prawidłową i nie zdewastowaną sieć osadniczą, łatwe możliwości rozwoju infrastruktury technicznej, atrakcyjność krajobrazową, lasy, korzystne warunki rozwoju agroturystyki.

Generalna ocena uwarunkowań wewnętrznych w Studium pozwala na stwierdzenia, że poza problemami społeczno-ekonomicznymi nie występują większe ograniczenia w rozwoju przestrzennym Gminy. W zakresie uwarunkowań przyrodniczych występuje konieczność ochrony:

- Kompleksów leśnych, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru „Natura 2000 – Kemy Rymańskie”, lasów ochronnych i bardzo wartościowych zespołów w rejonie jez. Popiel oraz na północ od Dębicy,
- Korytarzy ekologicznych wzdłuż rzek i strumieni, źródlisk i torfowisk,
- Wartościowych kompleksów użytków rolnych i zielonych,
- Stosunkowo nielicznych obiektów podlegających ochronie prawnej (pomniki przyrody, parki, cmentarze),
- Zaewidencjonowanych złóż kopalin.

W zakresie uwarunkowań kulturowych w Studium występuje, poza oczywistą koniecznością ochrony nielicznych zabytków i obiektów archeologicznych podlegających ochronie prawnej, celowość określonej ochrony przed deformacją wartościowych układów zabudowy wiejskiej w miejscowościach Dębica, Starnin, Gorawino, Rzesznikowo, Drozdowo oraz częściowo Rymań i Leszczyn. Nie stanowi to przeszkody w intensyfikacji zagospodarowania. Istotnym warunkiem jest jedynie ostrożność przy realizacji zabudowy w rejonach, w których występują stanowiska archeologiczne.

W zakresie uwarunkowań technicznych w Studium wymieniono:

- Konieczność ulepszenia niektórych dróg powiatowych i gminnych oraz konieczność budowy nowych dróg dla obsługi postulowanych terenów rozwojowych,
- Realizację planowanego obejścia Rymania i Leszczyna,
- Konieczność doprowadzenia kanalizacji do wszystkich wsi (poza Rymaniem i Jarkowem),
- Kontynuację działań w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej,
- Rozwiązanie problemu dużej ilości obiektów budowlanych nieużytkowanych i ulegających dekapitalizacji.

Natomiast w zakresie podaży terenów budowlanych stwierdzono, że Gmina posiada bardzo duże możliwości ich udostępnienia we wszystkich istniejących miejscowościach i w innych atrakcyjnych obszarach.

W zakresie uwarunkowań społeczno-gospodarczych w Studium wskazano na istotne problemy związane ze strukturalnym bezrobociem popegeerowskim,

ubóstwem społeczeństwa i niewystarczającymi środkami jakimi może dysponować Gmina na rzecz infrastruktury technicznej, społecznej i niezbędnej pomocy społecznej.

Wśród naturalnych preferencji rozwojowych Gminy Rymań wskazano rolnictwo i leśnictwo oraz pewne możliwości w zakresie turystyki, szczególnie w związku z obsługą ruchu turystycznego na trasie nr 6. Przebieg tej trasy przez Gminę oraz duża podaż atrakcyjnych terenów pod różne możliwe funkcje, stanowi szansę do wykorzystania.

W Studium stwierdzono, że na obszarze Gminy Rymań nie występują konflikty przestrzenne.

Z punktu widzenia rewitalizacji najbardziej istotnym zjawiskiem kryzysowym zidentyfikowanym w Studium są małe możliwości rozwoju aktywności społecznej ze względu na występowanie problemów w sferze społecznej (głównie bezrobocie i jego skutki). Pozostałe zidentyfikowane w Studium bariery w sferach gospodarczej, technicznej i przestrzenno - funkcjonalnej również przekładają się na ograniczenie możliwości rozwoju Gminy i podniesienie jakości życia jej mieszkańców. W powiązaniu z trudnościami w sferze społecznej zidentyfikowane w Studium zjawiska kryzysowe wskazują na potrzebę przeprowadzenia procesu rewitalizacji na terenie Gminy Rymań.

Podstawowym celem strategicznym wyznaczonym w Studium jest „Tworzenie warunków aktywizacji rozwoju społeczno – gospodarczego z uwzględnieniem wymogów harmonizacji przestrzennej i równoważenia ekologicznego tego rozwoju” (s. 167). W kontekście polityki przestrzennej wyróżniono 12 zadań strategicznych:

1. W sferze gospodarczej – tworzenie trwałych warunków dla inwestowania – w tym:
 - wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich,
 - rozwoju rolnictwa ekologicznego,
 - rozwoju przemysłu „czystego”, nieuciążliwego dla środowiska i otoczenia,
 - rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego,
 - rozwoju usług,

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- rozwoju turystyki,
2. W sferze ekologicznej:
- nakładanie proekologicznych ograniczeń na inwestycje,
 - ochrona środowiska i utrzymanie jego stanu jakościowego,
 - rozbudowa systemu ochrony środowiska,
3. W sferze przestrzennej :
- zachowanie równowagi wieloprzestrzennej ekosystemów,
 - racjonalizacja funkcji przestrzennych, optymalizacja powiązań funkcjonalnych,
 - rozwój systemów infrastruktury technicznej.

Założenia Programu Rewitalizacji oraz wyznaczone w nim projekty rewitalizacyjne będą rozwiązywać problemy zidentyfikowane w Studium i dążyć do realizacji wyróżnionych zadań strategicznych w następujący sposób:

- Projekt „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z podobszarów rewitalizacji” dąży do ograniczenia zjawiska bezrobocia i podniesienia jakości życia mieszkańców, co przyczyni się także do ograniczenia natężenia pozostałych problemów społecznych;
- Do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców podobszarów rewitalizacji przyczynią się projekty: „Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji”, „Integracja społeczności lokalnej na podobszarze rewitalizacji w Drozdowie”, „Aktywizacja społeczna mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Starninie”;
- Projekty: „Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji”, „Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego w Rymaniu”, „Podniesienie jakości infrastruktury drogowej i przestrzeni na terenie Rymania”, „Integracja społeczności lokalnej na podobszarze rewitalizacji w Drozdowie”, „Aktywizacja społeczna mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Starninie” dążą do uporządkowania przestrzeni publicznych podobszarów rewitalizacji, racjonalizacji funkcji przestrzeni, które mają sprzyjać włączeniu społecznemu i integracji mieszkańców oraz rozwiązania

problemu niedostatecznego stanu infrastruktury społecznej i degradacji budynków;

- Projekt „Podniesienie jakości środowiska przyrodniczego poprzez działania proekologiczne” jest komplementarny z zadaniem strategicznym dotyczącym ochrony środowiska i utrzymania jego stanu jakościowego. Prowadzone w ramach projektu rewitalizacyjnego zadania przyczynią się do zwiększenia wiedzy społeczności lokalnej na temat ochrony środowiska, zwiększenia wykorzystania instalacji OZE oraz zmniejszenia ilości wyrobów zawierających azbest;
- Projekt „Podniesienie jakości infrastruktury drogowej i przestrzeni na terenie Rymania” pozwoli na poprawę stanu infrastruktury drogowej oraz jej rozwoju.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018

Gmina Rymań nie posiada aktualnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Realizacja założeń tego dokumentu zakończyła się w 2016 r. i nie uchwalono nowej Strategii. Zamiast tego powstał Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018, przyjęty uchwałą nr XIII/82/16 Rady Gminy Rymań z dnia 17.02.2016 r., którego głównym celem jest „Wspieranie rodziny biologicznej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu utrzymania dziecka w jego naturalnym środowisku, a więc w rodzinie, bądź jego powrót do rodziny” (s. 4).

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny działań niezbędne było dokonanie analizy problemów społecznych występujących w Gminie Rymań, ze szczególnym uwzględnieniem problemu niewydolności rodzin skutkującej zabraniem dziecka z rodziny naturalnej i umieszczeniem go w pieczy zastępczej. Przeprowadzona w dokumencie analiza problemu wskazała na wzrost liczby dzieci z Gminy Rymań przebywających w pieczy zastępczej z 2 osób w 2013 r. do 9 osób w 2015 r., a w związku z tym również wzrost wydatków Gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej z 2313,98 zł w 2013 r. do 68273,69 zł w 2015 r. Zwrócono również uwagę, że przydzielony rodzinie asystent rodziny (którego głównym zadaniem jest zapobieganie sytuacjom, w których dzieci należy odebrać z ich naturalnego środowiska) w analizowanym w Gminnym

Programie Wspierania Rodziny okresie współpracował z coraz to mniejszą liczbą rodzin: z 9 rodzinami w 2013 r., 7 rodzinami w 2014 r. oraz 3 rodzinami w 2015 r.

W Gminnym Programie Wspierania Rodziny nie przeprowadzono szczegółowej analizy pozostałych aspektów ze sfery społecznej, nie wskazano obszarów w Gminie, na których konieczne jest podjęcie działań rewitalizacyjnych. Zidentyfikowane w dokumencie zjawiska kryzysowe wskazują na konieczność monitorowania sytuacji rodziny oraz prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny. Jako że sytuacja rodzinna często przekłada się na pozostałe aspekty życia jej członków w społeczności lokalnej (np. jej wpływ na kreowanie konkretnych postaw i ról społecznych) wydaje się istotne, aby podczas realizacji procesu rewitalizacji zwrócić szczególną uwagę na działania, które będą sprzyjać cementowaniu więzi rodzinnych oraz rozwiązywaniu jej problemów.

W Gminnym Programie Wspierania Rodziny wyróżniono trzy cele strategiczne:

- Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych celem przywrócenia ich prawidłowego funkcjonowania;
- Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny;
- Koordynacja działań podmiotów zajmujących się pomocą rodzinie dysfunkcyjnej.

Do osiągnięcia celów pierwszego i drugiego przyczyni się projekt rewitalizacyjny „Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji”. Projekt ten będzie wspierał rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz ma na celu podjęcie działań profilaktycznych i edukacyjnych związanych z najczęstszymi formami patologii występującymi wśród dzieci i młodzieży: alkoholizmem, narkomanią, przemocą. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz prowadzenie kampanii informacyjnych i działań profilaktycznych pozwoli na ograniczenie występowania patologii wśród osób młodych oraz ułatwi wypracowanie postawy obywatelskiej.

4. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

Rymań jest gminą wiejską położoną w północno – zachodniej Polsce, w województwie zachodniopomorskim, w południowo – zachodniej części powiatu kołobrzeskiego. Gmina zajmuje powierzchnię 146,15 km², co stanowi 20,2% powierzchni powiatu. Gmina Rymań sąsiaduje bezpośrednio z gminami: Gościno, Siemyśl, Brojce, Płoty, Trzebiatów, Resko, Sławoborze.

Przez Gminę Rymań przebiega droga krajowa nr 6 Szczecin – Koszalin – Gdańsk oraz droga wojewódzka nr 105 relacji Rzesznikowo – Brojce – Gryfice – Świerzno, co stanowi istotny potencjał i stwarza możliwości rozwoju sektora magazynowo – transportowego.

Gmina ma charakter rolniczy. Większość terenów rolniczych znajduje się w jej północnej i środkowej części. Północna część Gminy posiada dobre gleby, przeważa tu struktura dużych otwartych kompleksów. Grunty wykorzystywane są dość intensywnie, a popegeerowskie obiekty są w części użytkowane (niektóre zostały odnowione i dalej są wykorzystywane pod działalność związaną z rolnictwem, inne zostały przekształcone i pełnią inne funkcje). W Gminie występuje duży udział lasów. W północnej części są one rozproszone, natomiast w południowej tworzą duże kompleksy stanowiące element pasma o znaczeniu ponadlokalnym.

Teren Gminy jest zamieszkiwany przez 4 132 osoby (stan na 31 XII 2016) co daje gęstość zaludnienia równą 28,27 osób/km². Siedzibą Gminy jest miejscowość Rymań położona w centralnej części jednostki administracyjnej.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego przeprowadzono podział Gminy Rymań na mniejsze jednostki urbanistyczne. Aby podział był naturalny, zrozumiały i akceptowalny dla mieszkańców Gminy jednostki urbanistyczne pokrywają się z istniejącym podziałem Gminy na sołectwa: Rymań, Gorawino, Jarkowo, Kinowo, Drozdowo, Dębica, Leszczyn, Rzesznikowo, Starnin. Taki podział ułatwił także pozyskanie danych wtórnych na temat tych jednostek z różnych instytucji publicznych i niepublicznych.

Podział Gminy Rymań na mniejsze jednostki urbanistyczne został przedstawiony na rysunku poniżej.

Rysunek 1: Podział Gminy na jednostki urbanistyczne (sołectwa)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2: Podstawowe informacje dotyczące liczby ludności i powierzchni jednostek urbanistycznych

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców (os.)	Powierzchnia (ha)	Powierzchnia zabudowana (ha)
Rymań	1192	2053	93,28
Drozdowo	531	1948	38,92
Dębica	225	860	31,16

Rzesznikowo	511	4085	55,64
Jarkowo	402	1118	24,80
Kinowo	129	473	4,84
Gorawino	661	1194	49,52
Leszczyn	252	1747	50,57
Starnin	229	1132	21,41
Gmina	4132	14610	370,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rymań, 2016

Dla każdej jednostki urbanistycznej zebrano zestaw danych pozwalających porównać ich rozwój społeczno – gospodarczy oraz wyróżnić obszary o największej liczbie zjawisk kryzysowych. „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020” oraz „Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020” należy określić i zdefiniować charakterystykę aktualnego stanu obszaru Gminy w 5 podstawowych sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Do tych sfer dobrano zestaw wskaźników przedstawiony w tabeli 3.

Tabela 3: Zestaw wskaźników wykorzystanych do analizy sytuacji społeczno – gospodarczej na terenie Gminy Rymań

Sfera	Nazwa wskaźnika	Źródło danych
Społeczna	Zmiana liczby mieszkańców jednostki w 2016 r. w stosunku do 2012 r.	Gmina Rymań
	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców jednostki	Gmina Rymań
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców jednostki	Gmina Rymań, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców jednostki w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Kołobrzegu
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców jednostki w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Kołobrzegu
	Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców jednostki	Komenda Powiatowa Policji w Kołobrzegu
	Liczba popełnionych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki	Komenda Powiatowa Policji w Kołobrzegu
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców jednostki analitycznej	REGON
	Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 100 mieszkańców jednostki	CEIDG
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce	Gmina Rymań
Przestrzenna	Liczba obiektów infrastruktury społecznej na 100 mieszkańców	Gmina Rymań
	Liczba terenów publicznych na 100 mieszkańców	Gmina Rymań
Techniczna	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem na 100 budynków mieszkalnych	Gmina Rymań
	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m ² /os.)	Gmina Rymań
	Liczba mieszkań popegeerowskich na 100 mieszkań	Gmina Rymań
	Liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji na 100 budynków mieszkalnych	Gmina Rymań
Środowiskowa	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi na 100 budynków mieszkalnych	Gmina Rymań

Źródło: opracowanie własne

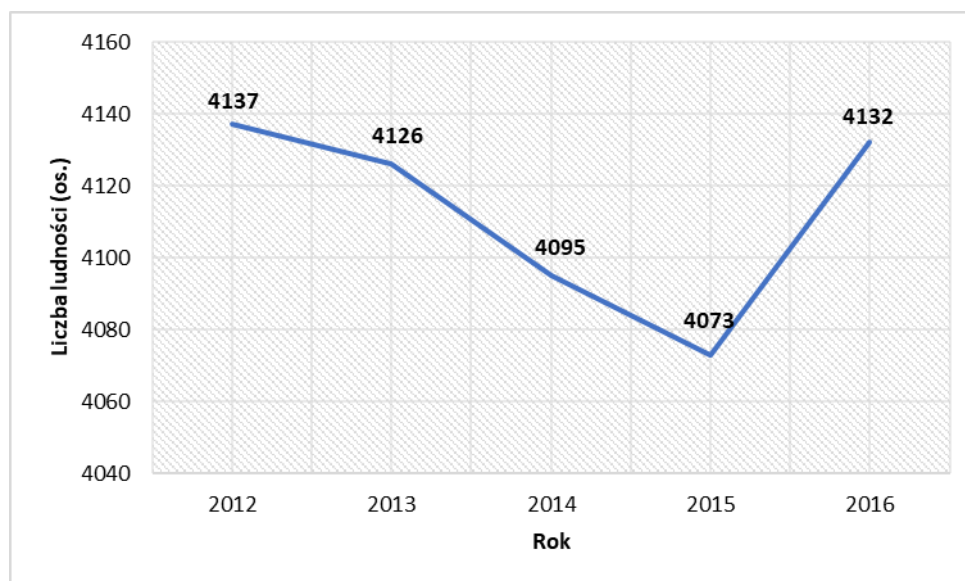
Analiza wskaźników ilościowych, a następnie jakościowych pozwoli na wskazanie obszaru zdegradowanego oraz określenie kierunku działań rewitalizacyjnych.

4.1. SFERA SPOŁECZNA

Negatywne zjawiska w sferze społecznej posiadają skomplikowany, złożony charakter, a zidentyfikowane problemy są ze sobą ściśle powiązane i wynikają z siebie nawzajem oraz znacząco wpływają na jakość życia społeczności lokalnej. Z tego też względu sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

4.1.1. DEMOGRAFIA

W latach 2012 – 2015 liczba ludności na terenie Gminy Rymań spadła o 64 osoby, czyli 1,55 punktów procentowych (pp.), jednak do 2016 r. gwałtownie wzrosła (o 59 osób, tj. o 1,45 pp. w stosunku do 2015 r.).

Wykres 1: Liczba ludności Gminy Rymań w latach 2012 – 2016

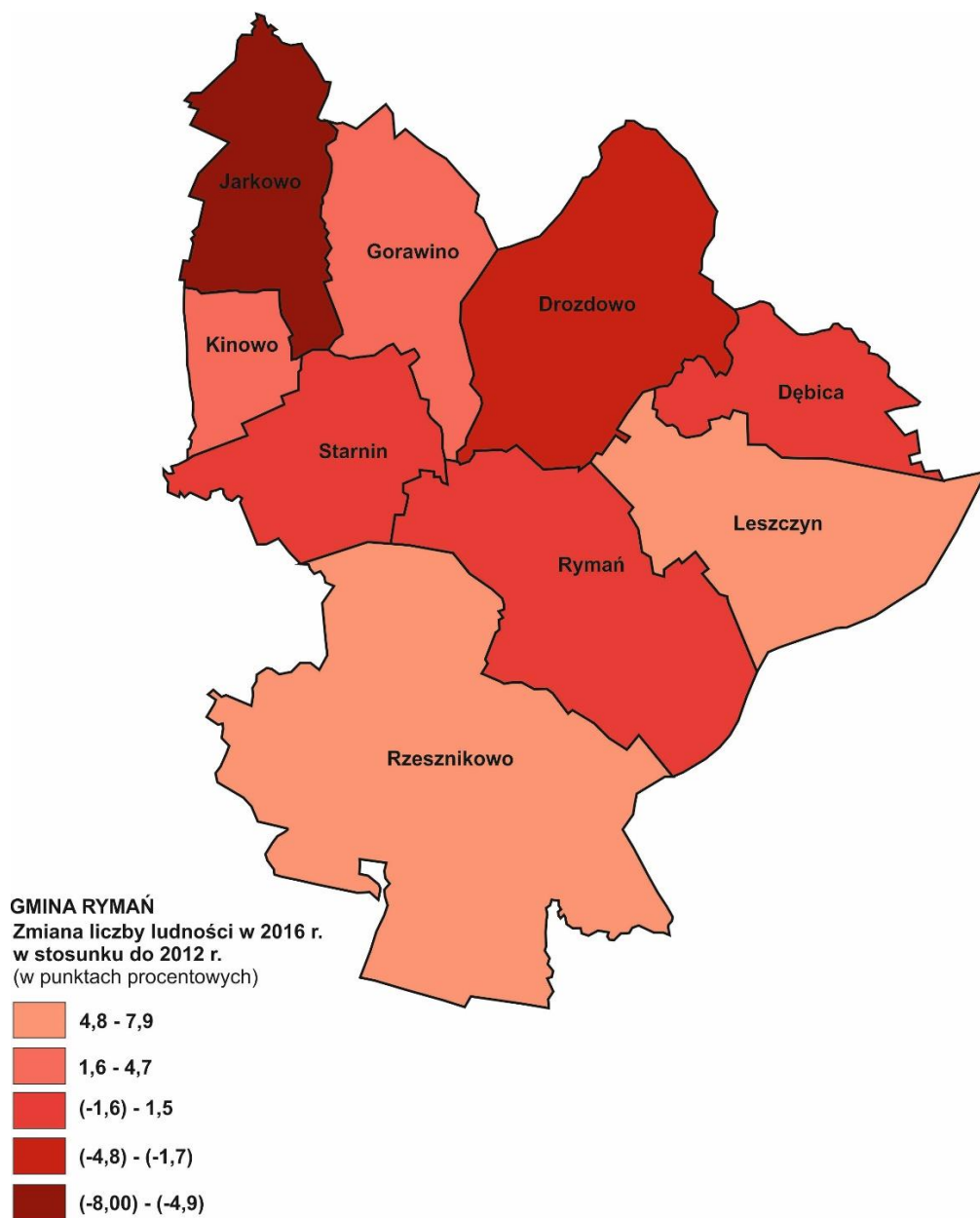
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rymań

W latach 2012 – 2016 liczba mieszkańców Gminy Rymań zmniejszyła się o 0,12 pp. Na podstawie wskaźnika dynamiki zmian ludności (obliczonego według wzoru: $Wd = L2/L1*100\%$, gdzie: Wd – wskaźnik dynamiki, $L2$ – liczba ludności w 2016 r., $L1$ – liczba ludności w 2012 r.) można stwierdzić, że wzrost liczby mieszkańców nastąpił tylko w 4 jednostkach: Rzesznikowie, Kinowie, Gorawinie i Leszczynie. W pozostałych jednostkach odnotowano spadek liczby ludności, który był spowodowany zmniejszeniem przyrostu naturalnego oraz migracją mieszkańców, która odbywała się głównie pomiędzy miejscowościami położonymi w Gminie Rymań. Sołectwami o wynikach poniżej średniej dla Gminy są: Jarkowo (-7,59 pp.), Drozdowo (-3,28 pp.), Rymań (-1,16 pp.), Dębica (-0,44 pp.), Starnin (-0,43 pp.).

Tabela 4: Liczba mieszkańców oraz dynamika zmian w poszczególnych jednostkach urbanistycznych w latach 2012 - 2016

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców					Wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności w latach 2012 – 2016 (%)	Spadek/wzrost liczby ludności (pp.)
	2012	2013	2014	2015	2016		
Rymań	1206	1203	1196	1182	1192	98,84	-1,16
Drozdowo	549	551	546	542	531	96,72	-3,28
Dębica	226	227	225	225	225	99,56	-0,44
Rzesznikowo	481	483	479	477	511	106,24	6,24
Jarkowo	435	420	417	414	402	92,41	-7,59
Kinowo	124	125	124	122	129	104,03	4,03
Gorawino	647	649	644	648	661	102,16	2,16
Leszczyn	239	239	237	237	252	105,44	5,44
Starnin	230	229	227	226	229	99,57	-0,43
Gmina	4137	4126	4095	4073	4132	99,88	-0,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rymań

Rysunek 2: Zmiana liczby ludności w 2016 r. w stosunku do 2012 r. w poszczególnych jednostkach urbanistycznych

Źródło: opracowanie własne

Negatywnym zjawiskiem wpływającym na sytuację demograficzną w Gminie jest również starzenie się społeczeństwa, co pociąga za sobą zmniejszenie się zasobów siły roboczej oraz wzrost wydatków na pomoc społeczną i usługi medyczne. W analizowanym okresie udział mieszkańców Gminy w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się o 2,2 pp., natomiast udział osób w wieku produkcyjnym spadł o 0,5 pp. Jednocześnie wzrósł udział osób w wieku

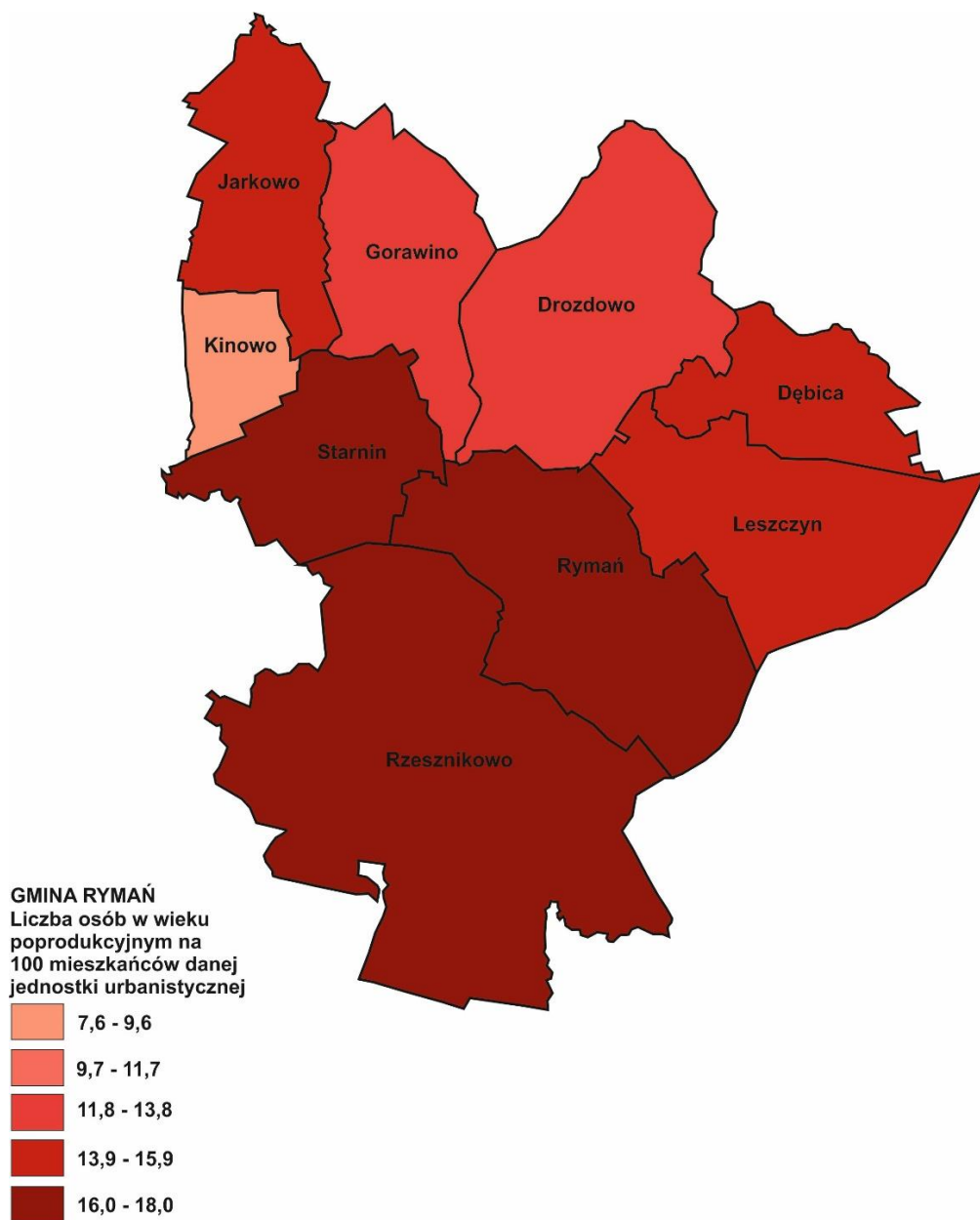
poprodukcyjnym o 1,7 pp. Zwiększanie się liczby osób starszych pociąga za sobą konieczność wprowadzania zmian w infrastrukturze (m.in. doposażenie budynków w ułatwienia dla osób posiadających problemy z poruszaniem się) oraz zwiększenie środków finansowych na działania społeczno – kulturalne skierowane do seniorów (np. rozszerzenie działalności klubu seniora).

Jednostki, w których w 2016 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców danego sołectwa przekroczył wartość średnią dla Gminy to: Rymań (17,28%), Starnin (17,03%), Rzesznikowo (16,63%), Leszczyn (15,87%) oraz Dębica (15,56%).

Tabela 5: Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki urbanistycznej w 2016 r.

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców jednostki
Rymań	206	17,28%
Drozdowo	70	13,18%
Dębica	35	15,56%
Rzesznikowo	85	16,63%
Jarkowo	58	14,43%
Kinowo	10	7,75%
Gorawino	90	13,62%
Leszczyn	40	15,87%
Starnin	39	17,03%
Gmina	633	15,32%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rymań

Rysunek 3: Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

4.1.2. RYNEK PRACY

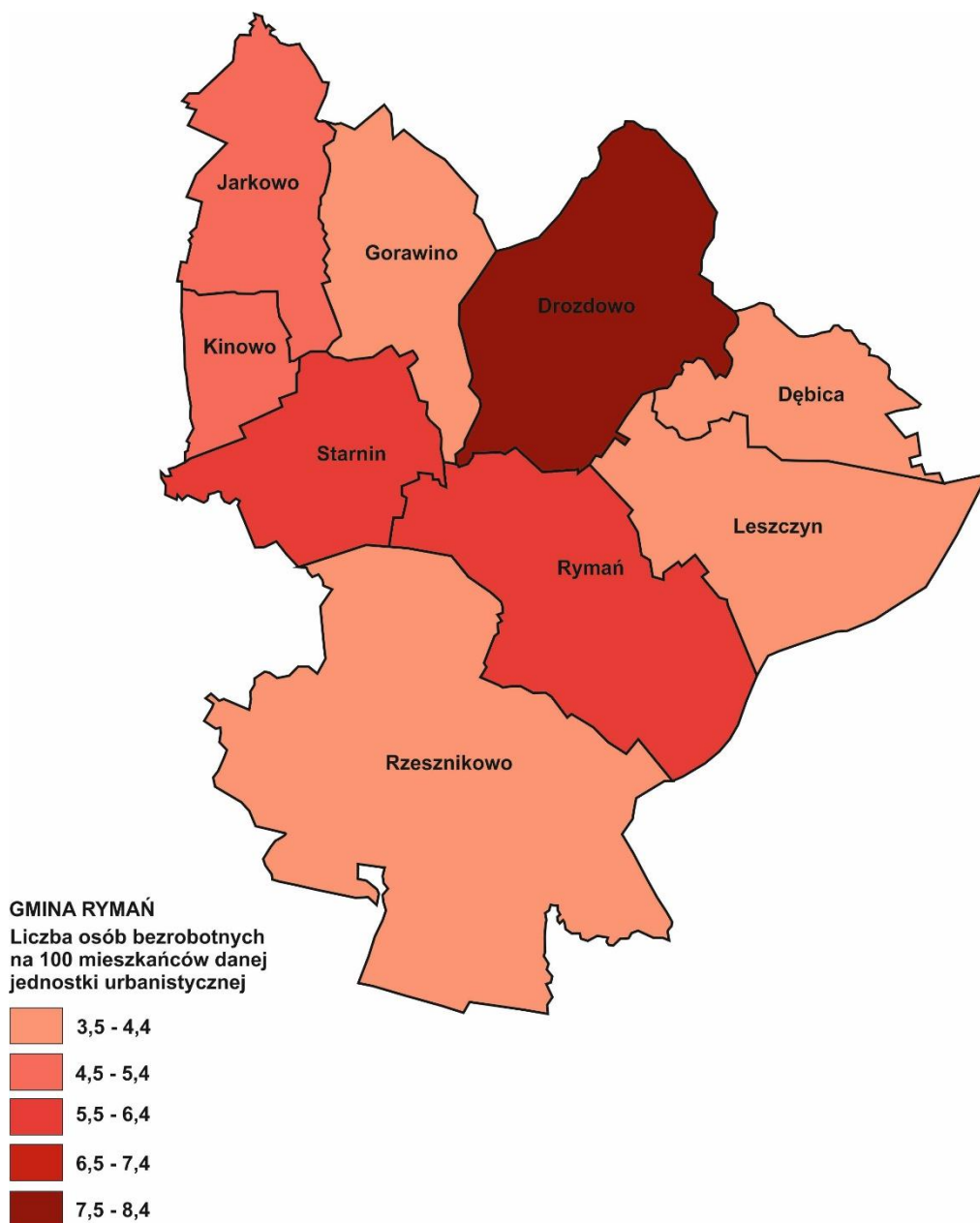
W 2016 r. Gminę Rymań zamieszkiwały 142 osoby bezrobotne, tj. o 36 osób mniej niż w roku poprzednim i o 122 osoby mniej niż w 2012 r. W tym okresie udział liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się z 9,9% do 5,4% (spadek o 4,5 pp.). Wartość tego wskaźnika w 2016 r. w Gminie była wyższa niż w powiecie o 1 pp.

Średnio w Gminie Rymań na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają 5,23 osoby bezrobotne. Wartość tego wskaźnika została przekroczona w 3 jednostkach urbanistycznych: Drozdowie – 7,67, Starninie – 6,16, Rymaniu – 5,92.

Tabela 6: Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w poszczególnych sołectwach w 2016 r.

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Rymań	828	49	5,92
Drozdowo	352	27	7,67
Dębica	144	6	4,17
Rzesznikowo	280	11	3,93
Jarkowo	282	13	4,61
Kinowo	86	4	4,65
Gorawino	442	17	3,85
Leszczyn	156	6	3,85
Starnin	146	9	6,16
Gmina	2716	142	5,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie

Rysunek 4: Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

Udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w 2016 r. wyniósł 59,86% - jest to wartość wyższa niż w poprzednim roku o 4,24 pp. oraz o 1,15 pp. w stosunku do roku 2012. Wśród osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy największy udział w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych posiadają osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy (tzw. długotrwale bezrobotni) –

39,44%, oraz osoby powyżej 45. roku życia – 38,03%. Udział osób poniżej 25. roku życia w stosunku do ogółu bezrobotnych wyniósł 13,38%. W analizowanym okresie w strukturze osób bezrobotnych wzrósł udział osób długotrwale bezrobotnych o 10,78 pp. w stosunku do roku 2015 i o 19,36 pp. w stosunku do 2012 r. Wzrost udziału odnotowano także w grupie osób powyżej 45. roku życia – o 3,20 pp. w porównaniu do 2015 r. oraz o 13,79 pp. w stosunku do 2012 r. Natomiast w grupie osób poniżej 25. roku życia odnotowano spadek udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych o 4,04 pp. w stosunku do roku poprzedniego oraz o 12,00 pp. w porównaniu do 2012 r.

Tabela 7: Struktura osób bezrobotnych w Gminie Rymań w latach 2012 – 2016

Osoby bezrobotne:	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	264	239	238	178	142
Kobiety	155	121	121	99	85
Osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy:					
Poniżej 25 roku życia	67	56	55	31	19
Powyżej 45 roku życia	64	78	66	62	54
Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	53	43	44	51	56

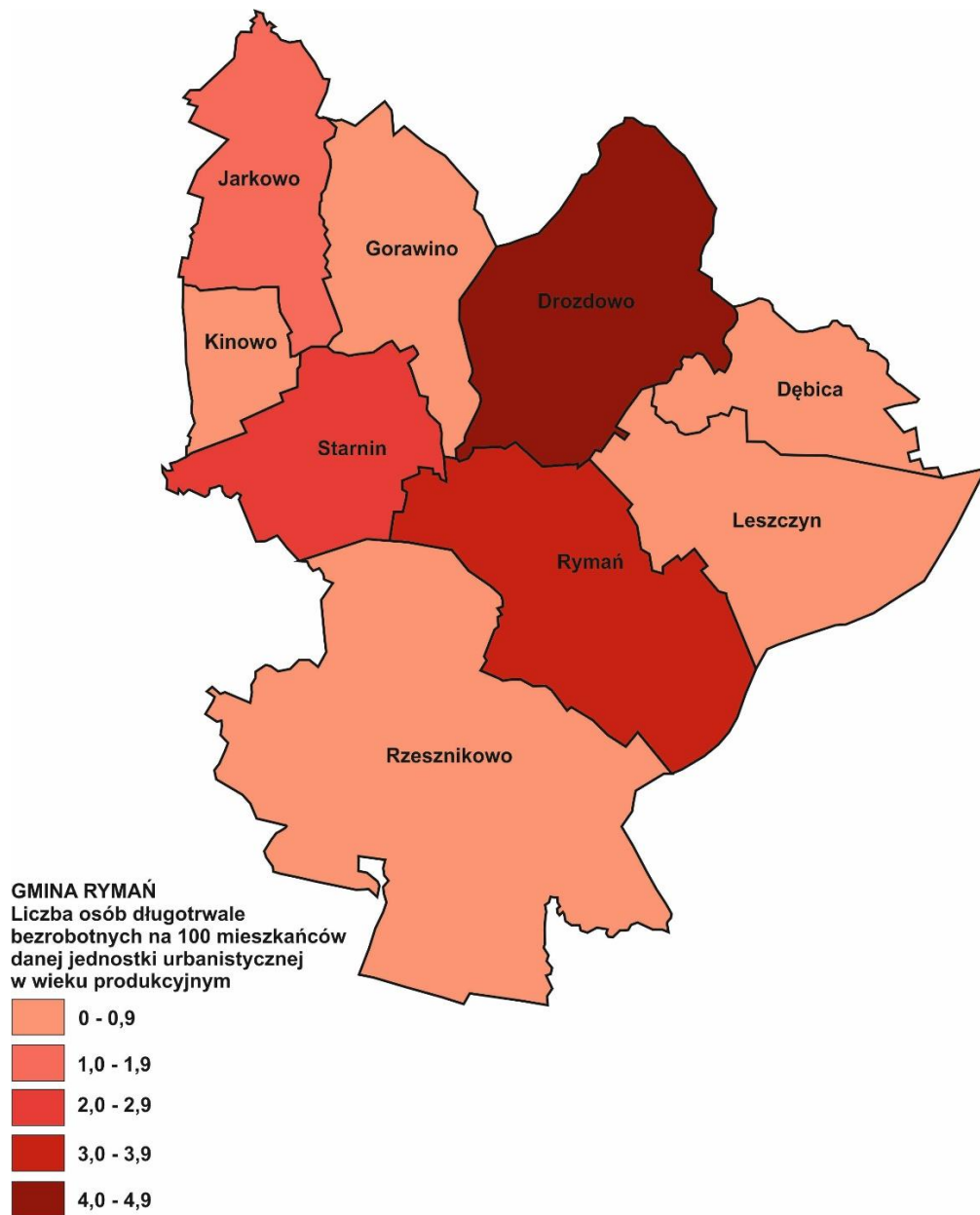
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie

W przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki największy udział osób długotrwale bezrobotnych zamieszkiwał sołectwo Drozdowo - 4,26, a następnie Rymań - 3,38 i Starnin – 2,74.

Tabela 8: Liczba osób długotrwale bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w poszczególnych sołectwach w 2016 r.

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Na 100 mieszkańców jednostki w wieku produkcyjnym
Rymań	828	28	3,38
Drozdowo	352	15	4,26
Dębica	144	0	0,00
Rzesznikowo	280	2	0,71
Jarkowo	282	4	1,42
Kinowo	86	0	0,00
Gorawino	442	2	0,45
Leszczyn	156	1	0,64
Starnin	146	4	2,74
Gmina	2716	56	2,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kołobrzegu

Rysunek 5: Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne

W 2016 r. największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych posiadały osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 42,25%, następnie zasadniczym zawodowym – 26,76%, policealnym i średnim zawodowym – 16,90% oraz średnim ogólnokształcącym i wyższym – po 7,04%.

Tabela 9: Poziom wykształcenia osób bezrobotnych w Gminie Rymań w latach 2012 – 2016

Liczba osób posiadających wykształcenie:	2012	2013	2014	2015	2016
Wyższe	6	2	9	10	10
Policealne i średnie zawodowe	58	38	29	27	24
Średnie ogólnokształcące	16	13	13	10	10
Zasadnicze zawodowe	90	88	88	56	38
Gimnazjalne i poniżej	94	98	99	75	60

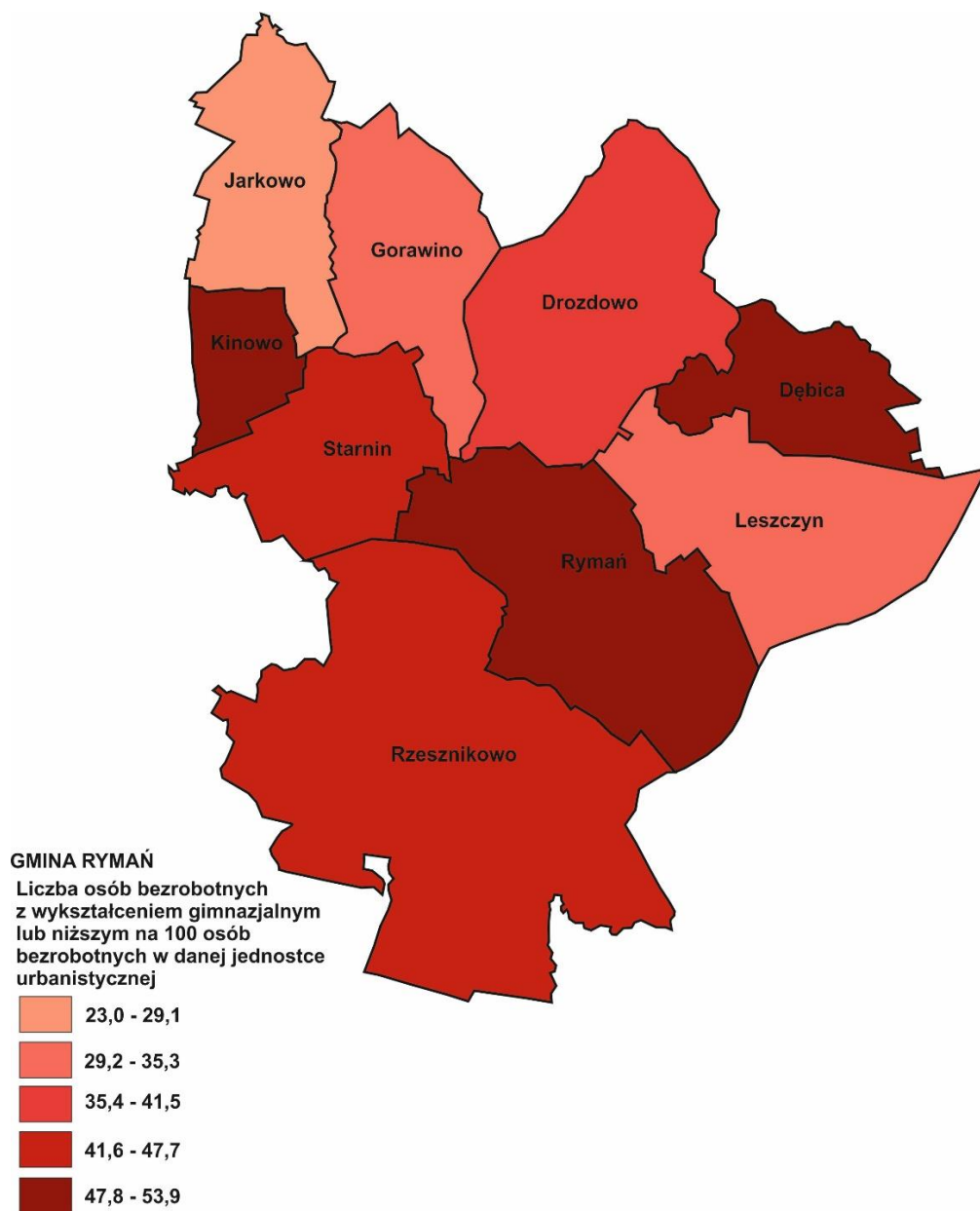
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie

Na 100 bezrobotnych zamieszkujących Gminę Rymań 42,25 osób posiada wykształcenie gimnazjalne lub niższe. Wartość średnia dla Gminy została przekroczona w 5 jednostkach: Rymaniu – 53,06, Dębicy – 50,00, Kinowie – 50,00, Rzesznikowie – 45,45, Starninie – 42,25.

Tabela 10: Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w przeliczeniu na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej w 2016 r.

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	Na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce
Rymań	49	26	53,06
Drozdowo	27	10	37,04
Dębica	6	3	50,00
Rzesznikowo	11	5	45,45
Jarkowo	13	3	23,08
Kinowo	4	2	50,00
Gorawino	17	5	29,41
Leszczyn	6	2	33,33
Starnin	9	4	44,44
Gmina	142	60	42,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy

Rysunek 6: Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. ŚRODOWISKOWA POMOC SPOŁECZNA

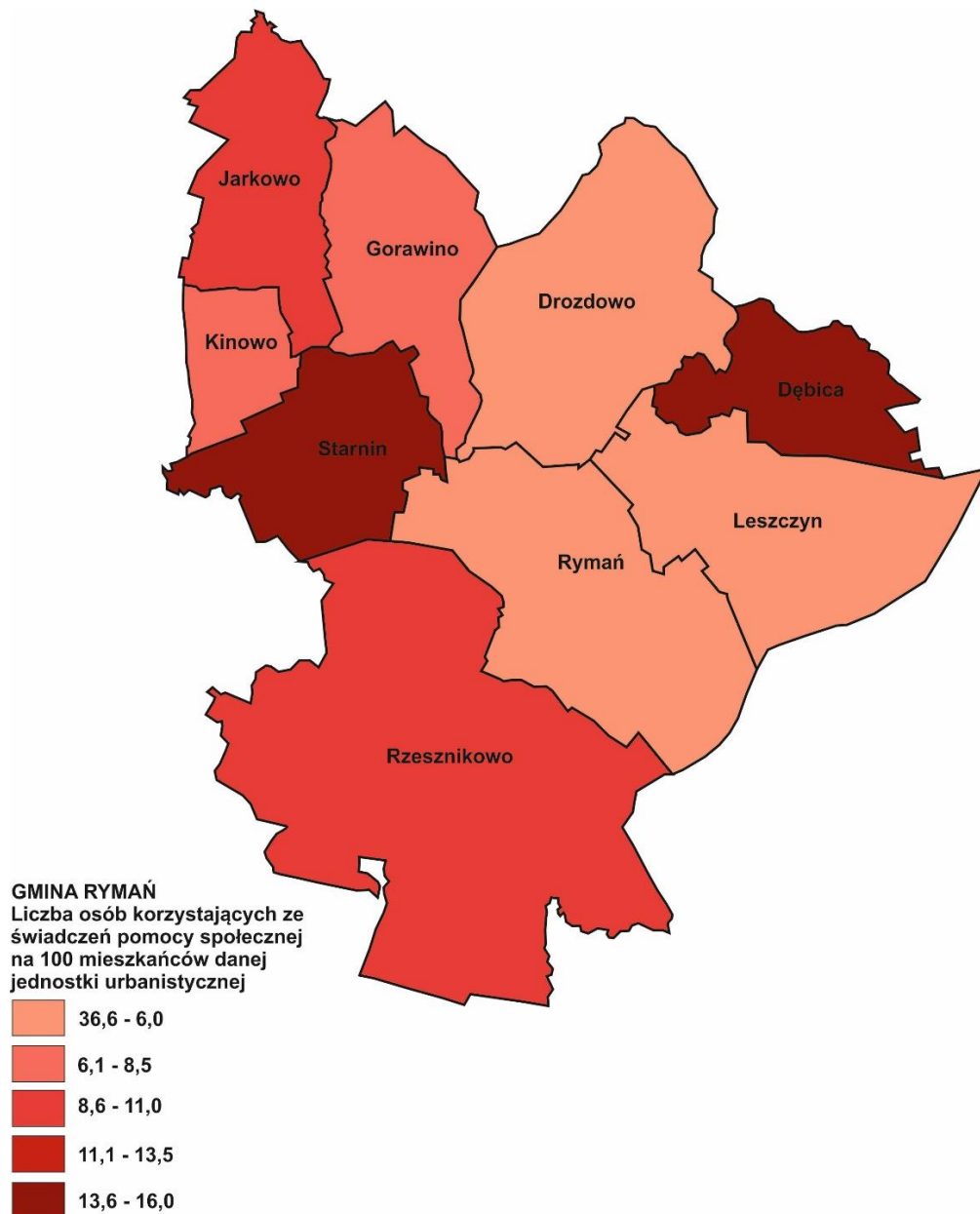
Ustawową pomoc społeczną pełni Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rymaniu. W 2016 r. instytucja ta udzieliła wsparcia 329 osobom, tj. o 16 osobom mniej niż w 2015 r. i o 13 osobom więcej niż w 2012 r. Na pomoc społeczną w 2016 r. przeznaczono ogółem 5 081 823 zł, co stanowiło 29,10% wydatków Gminy według Działów Klasyfikacji Budżetowej – był to największy udział w wydatkach budżetu Gminy jakie poniesiono w 2016 r. Dla porównania: w 2015 r. udział wydatków na pomoc społeczną wyniósł 17,05%, a w 2012 – 14,97%.

Ze wsparcia pomocy społecznej w 2016 r. korzystało średnio 7,96 osób na 100 mieszkańców Gminy. Wartość tego wskaźnika została przekroczona w 5 jednostkach: Starninie – 15,28, Dębicy – 15,11, Rzesznikowie – 10,57, Jarkowie – 9,20, Gorawinie – 8,47.

Tabela 11: Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki w Gminie Rymań w 2016 r.

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Na 100 mieszkańców
Rymań	1192	66	5,54
Drozdowo	531	28	5,27
Dębica	225	34	15,11
Rzesznikowo	511	54	10,57
Jarkowo	402	37	9,20
Kinowo	129	8	6,20
Gorawino	661	56	8,47
Leszczyn	252	11	4,37
Starnin	229	35	15,28
Gmina	4132	329	7,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rymań

Rysunek 7: Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę liczbę osób w rodzinach najczęstszym powodem udzielenia pomocy w 2016 r. było bezrobocie (177 osób), a następnie niepełnosprawność (97 osób), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (68 osób) oraz długotrwała lub ciężka choroba (67 osób). W porównaniu do roku poprzedniego spadła liczba udzielanych świadczeń z powodu bezrobocia (o 142 osoby),

długotrwałej lub ciężkiej choroby (o 50 osób), niepełnosprawności (o 32 osoby), bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (o 19 osób), alkoholizmu (o 14 osób) i innych (szczegółowa lista liczby osób i rodzin, którym udzielono wsparcia w podziale na powody udzielenia pomocy w załączniku 1).

4.1.4. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

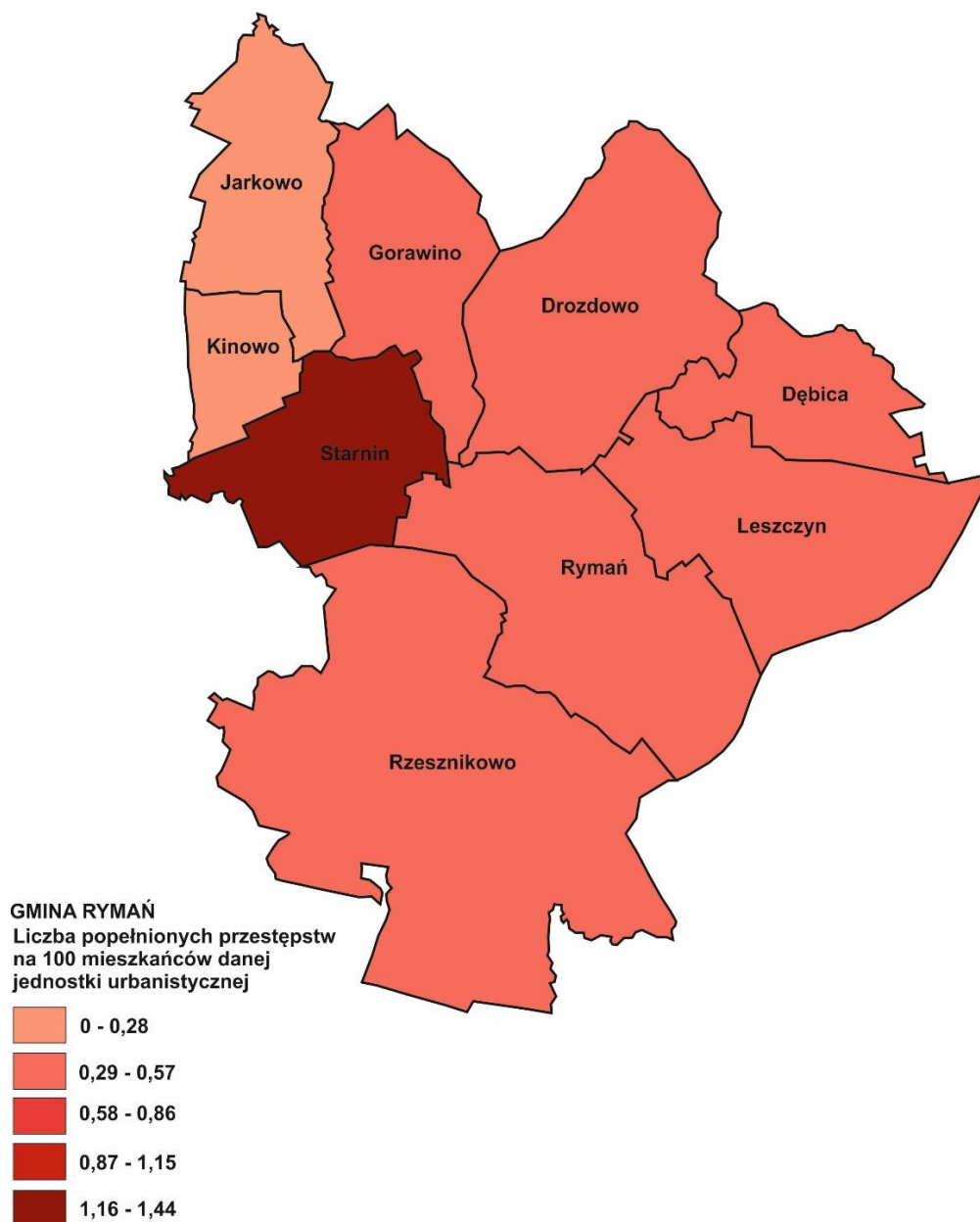
Na terenie Gminy w miejscowości Rymań znajduje się Posterunek Policji, który obejmuje swym zasięgiem również Gminę Siemyśl.

W 2016 r. na terenie Gminy Rymań Policja stwierdziła popełnienie w sumie 19 przestępstw. Ich największą liczbę odnotowano w Rymaniu (6) oraz w Drozdowie (3) i Starninie (3). W przeliczeniu na 100 mieszkańców Gminy średnio popełnianych jest 0,46 przestępstw. Wartość tego wskaźnika została przekroczona w 3 jednostkach urbanistycznych: Starninie – 1,31, Drozdowie – 0,56, Rymaniu – 0,50. Według informacji pozyskanych od Dzielnicowych z Posterunku Policji w Rymaniu większość przestępstw to te popełniane w ruchu drogowym (jazda pod wpływem alkoholu, spowodowanie wypadku, itd.).

Tabela 12: Ogólna liczba popełnionych przestępstw na terenie Gminy Rymań w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Liczba popełnionych przestępstw	Na 100 mieszkańców jednostki
Rymań	1192	6	0,50
Drozdowo	531	3	0,56
Dębica	225	1	0,44
Rzesznikowo	511	2	0,39
Jarkowo	402	1	0,25
Kinowo	129	0	0,00
Gorawino	661	2	0,30
Leszczyn	252	1	0,40
Starnin	229	3	1,31
Gmina	4132	19	0,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kołobrzegu

Rysunek 8: Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

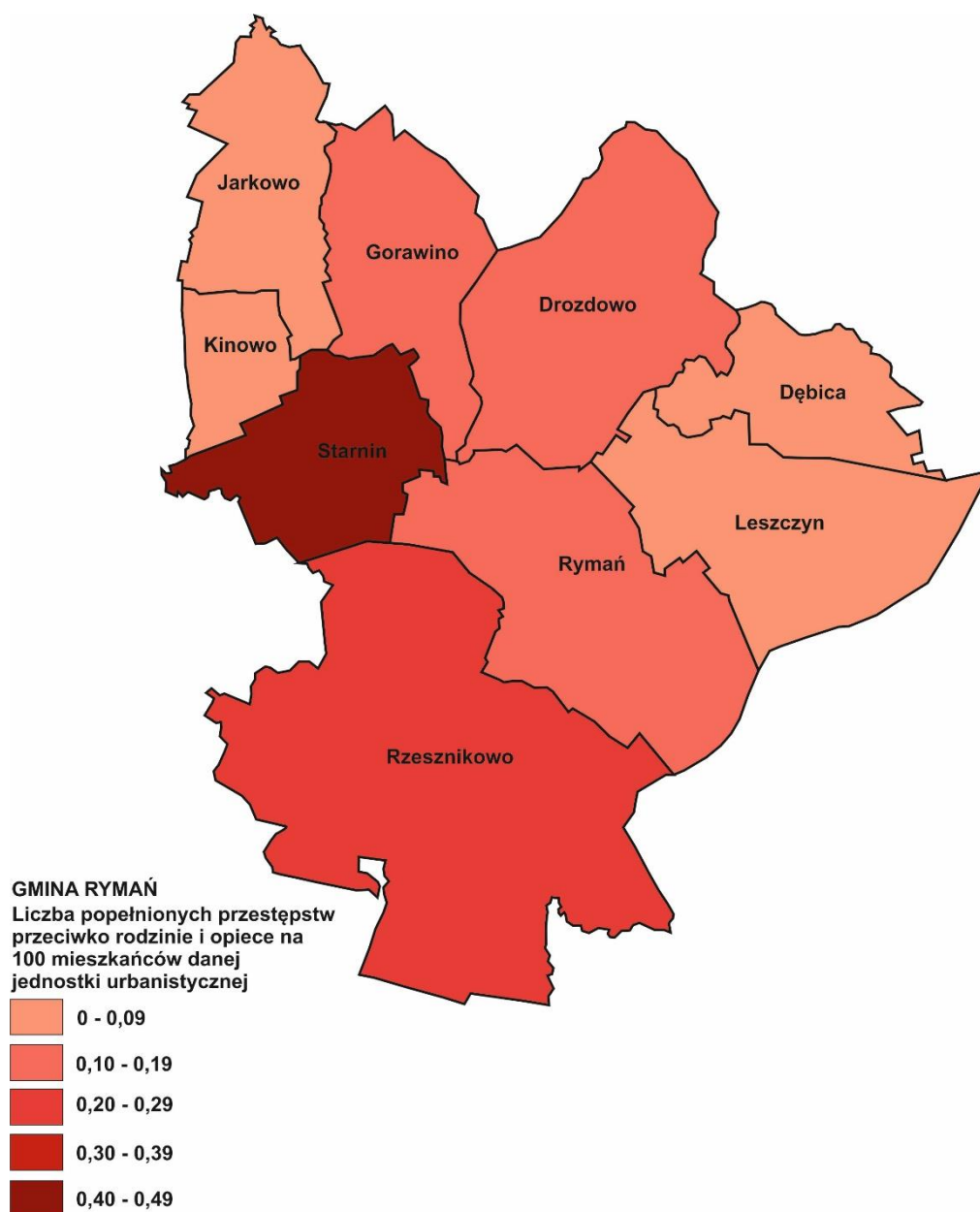
Do przestępstw przeciwko rodzinie i opiece zaliczają się czyny polegające na: bigamii, nie alimentacji, porzuceniu, rozpijaniu, uprowadzeniu, znęcaniu się. Liczba przestępstw popełnianych przeciwko rodzinie i opiece w Gminie Rymanów jest niewielka – średnio na 100 mieszkańców Gminy popełnionych zostało 0,15 przestępstw o tym charakterze. Do ich największej liczby w przeliczeniu na 100

mieszkańców doszło w 2016 r. w jednostkach: Starnin (0,44), Rzesznikowo (0,20), Drozdowo (0,19), Rymań (0,17).

Tabela 13: Liczba popełnionych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki w 2016 r.

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece	Na 100 mieszkańców jednostki
Rymań	1192	2	0,17
Drozdowo	531	1	0,19
Dębica	225	0	0,00
Rzesznikowo	511	1	0,20
Jarkowo	402	0	0,00
Kinowo	129	0	0,00
Gorawino	661	1	0,15
Leszczyn	252	0	0,00
Starnin	229	1	0,44
Gmina	4132	6	0,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kołobrzegu

Rysunek 9: Liczba popełnionych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

4.1.5. EDUKACJA I POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 16,6% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,9% wykształcenie policealne, 11,3% średnie ogólnokształcące, a 20,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 23,1% mieszkańców Gminy Rymań, gimnazjalnym 5,2%, natomiast 19,0% podstawowym ukończonym. 1,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa zachodniopomorskiego oraz powiatu kołobrzeskiego mieszkańcy Gminy Rymań mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie Rymań największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (21,1%) oraz średnie zawodowe (20,1%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,1%) oraz średnie zawodowe (21,1%).

Na terenie Gminy funkcjonują:

- 1 punkt przedszkolny w Rymaniu przy Szkole Podstawowej dla 3-, 4-, 5-cio latków,
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Rymaniu oraz jej filie w Dębicach, Starninie i Drozdowie,
- Gimnazjum Publiczne w Rymaniu.

Do placówek wychowania przedszkolnego w 2016 r. uczęszczało 93 dzieci, tj. o 5 więcej niż w roku poprzednim i o 17 mniej niż w 2014 r. W wieku przedszkolnym (3 – 5 lat) w 2016 r. było 110 osób, co oznacza, że edukacją przedszkolną było objętych 84,55% dzieci. Należy jednak zauważyć, że na jedno miejsce w przedszkolu przypada aż 1,66 dzieci – aby zapewnić komfortowe warunki do rozwoju najmłodszych należy zwiększyć liczbę miejsc w placówkach przedszkolnych.

Tabela 14: Liczba oddziałów/miejsc w placówkach oświatowych na terenie Gminy Rymań oraz liczba dzieci do nich uczęszczająca w latach 2014 - 2016

Placówka oświatowa	2014	2015	2016
Przedszkola			
Liczba miejsc	73	52	56
Liczba dzieci	110	88	93
Szkoły podstawowe			
Liczba oddziałów	14	18	14
Liczba dzieci	222	245	213
Gimnazjum			
Liczba oddziałów	6	6	6
Liczba dzieci	142	135	118

Źródło: GUS

W porównaniu do lat poprzednich w 2016 r. spadła również liczba dzieci w szkołach podstawowych i gimnazjach, co jest spowodowane spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Ze względu na spadek liczby urodzeń i przyrostu naturalnego w Gminie Rymań w ciągu następnych lat zjawisko to będzie się pogłębiać.

4.1.6. KAPITAŁ SPOŁECZNY

W Gminie Rymań nie działa Gminny Ośrodek Kultury, zamiast tego jest Referat Oświaty, Kultury i Sportu w Urzędzie Gminy. Najwięcej działań w kierunku edukacji kulturalnej podejmują szkoły podstawowe i gimnazjum poprzez organizację kół teatralnych, przedstawień i konkursów.

Działania z zakresu kultury realizowane są również w sieci sal wiejskich, które znajdują się w Rymaniu, Rzesznikowie, Starninie, Kinowie, Gorawinie, Jarkowie, Drozdowie, świetlicy wiejskiej w Dębicy oraz świetlicy socjoterapeutycznej w Rymaniu. Istotną funkcję spełnia Gminna Biblioteka Publiczna w Rymaniu. Placówki

te wymagają remontów oraz wyposażenia w sprzęt i zatrudnienia większej liczby pracowników merytorycznych do prowadzenia działalności kulturalnej.

W Gminie działa również Klub Seniora „Pod Aniołami” prowadzony przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest ośrodkiem wsparcia dla osób w wieku podeszłym i sędziwym o zasięgu gminnym. Zadania realizowane przez Klub Seniora mają na celu:

- Rozwój środowiskowych form wsparcia dla ludzi starszych
- Poprawę funkcjonowania osób starszych w środowisku lokalnym
- Polepszenie sprawności intelektualnej oraz manualnej i ruchowej osób starszych
- Organizowanie wsparcia psychicznego i środowiskowego dla osób w wieku sędziwym i podeszłym
- Kreowanie wizerunku osoby w podeszłym wieku jako jednostki czynnej społecznej
- Integrację osób starszych ze środowiskiem i najbliższym otoczeniem
- Dowartościowanie i wzrost samooceny ludzi starszych
- Promowanie wiedzy o regionie i o kulturze regionu oraz o tradycjach
- Budowanie więzi międzypokoleniowej
- Promocja wiedzy, doświadczenia i zainteresowań ludzi w podeszłym wieku.

Ponadto, na terenie Gminy działają jeszcze inne organizacje pozarządowe: Karp Team Rymań w Kinowie, OSP w Drozdowie, Gorawinie, Rymaniu i Starninie, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Brzask” w Rymaniu, Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju Wsi w Gorawinie, Stowarzyszenie Pamięć i Tożsamość, Stowarzyszenie na Rzecz Ekologicznego Rozwoju Gminy Rymań. Organizacje pozarządowe z terenu Gminy nie wykazują się dużą aktywnością, najczęściej podejmują działania na rzecz społeczności lokalnej, w której posiadają siedzibę i rzadko nawiązują współpracę z innymi organizacjami czy instytucjami. Do najbardziej aktywnych organizacji należą Stowarzyszenie Pamięć i Tożsamość oraz Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju Wsi w Gorawinie. Członkowie tych organizacji podejmują działania na rzecz rozwoju wsi oraz aktywizacji ich mieszkańców.

Według pracowników Urzędu Gminy mieszkańcy poszczególnych jednostek urbanistycznych nie są ze sobą silnie zintegrowani, choć starsze pokolenie społeczności lokalnej zazwyczaj silnie utożsamia się ze swoją miejscowością. We wsiach organizowane są jedynie imprezy związane z lokalnymi i państwowymi świętami, które nie wpływają znacząco na nawiązywanie i pogłębianie istniejących więzi społecznych, a ich mieszkańcy coraz rzadziej biorą udział w wydarzeniach pozwalających na integrację i zacieśnianie więzi międzyludzkich. Z tego powodu bardzo rzadko są podejmowane inicjatywy społeczne. W porównaniu do innych jednostek urbanistycznych w Gminie największą aktywnością wykazują się mieszkańcy Gorawina. W jednostce tej częściej niż w innych wsiach organizowane są wydarzenia lokalne, a działające na jej terenie organizacje pozarządowe – OSP oraz Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju Wsi – podejmują współpracę z innymi organizacjami non – profit z terenu Gminy i spoza niego.

Mieszkańcy Gminy Rymań posiadają mocno ograniczoną ofertę spędzania czasu wolnego ze względu na brak odpowiedniej bazy infrastrukturalnej czy brak dostępności do odpowiedniej oferty społeczno – kulturalnej. Dzieci i młodzież mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań i spędzania wolnego czasu jedynie na zajęciach pozalekcyjnych prowadzonych przez szkoły lub w zespołach sportowych. Z tego powodu najmłodszy mieszkańcy Gminy sami muszą zorganizować sobie i swoim rówieśnikom czas wolny – co oznacza najczęściej spędzanie czasu na różnych stronach internetowych i sięganie po używki (alkohol, papierosy). Taka sytuacja nie sprzyja utrwalaniu więzi społecznych oraz kształtowaniu postaw obywatelskich wśród młodych osób, co w przyszłości może przełożyć się na spadek zainteresowania udziałem w życiu wspólnoty lokalnej oraz rozpadem więzi rodzinnych. Może również prowadzić do rozwijania patologii społecznych wśród osób młodych, takich jak np. wzmożona przestępczość młodocianych.

Do osób dorosłych w wieku produkcyjnym również nie jest skierowana urozmaicona oferta społeczno – kulturalna, ale ta grupa społeczna jest bardziej mobilna niż dzieci czy osoby starsze i z tego powodu ma większe możliwości brania udziału w wydarzeniach organizowanych w innych jednostkach na terenie Gminy i poza nią. Niemniej, na terenie poszczególnych miejscowości wiejskich rzadko organizowane są jakiegokolwiek działania społeczno – kulturalne, najczęściej

ograniczają się one wyłącznie do organizacji lokalnych imprez (np. Dzień Kobiet czy Dzień Dziecka). Ta grupa społeczna również wykazuje się stosunkowo niewielką aktywnością społeczną, za główną przyczynę podając brak czasu.

Ze względu na postępujące zmiany demograficzne w społeczeństwie Gminy Rymań rośnie udział osób starszych. Utrudnieniem w aktywizacji osób starszych w Gminie jest brak ofert spędzania wolnego czasu w poszczególnych miejscowościach. Organizacją czasu wolnego dla seniorów w Gminie zajmuje się głównie Klub Seniora „Pod Aniołami”, lecz zajęcia prowadzone są głównie w miejscowości Rymań, gdzie znajduje się siedziba Klubu. Ze względu na stan zdrowia czy brak możliwości dojazdu wiele osób starszych z pozostałych miejscowości w Gminie nie angażuje się w działalność Klubu.

Według pracowników Gminy i GOPS w ciągu ostatnich lat coraz wyraźniej zaznaczają się różnice pokoleniowe. Młodzi ludzie tracą zainteresowanie działalnością na rzecz społeczności lokalnej, natomiast osoby starsze rzadko czują się na siłach, aby podejmować jakiegokolwiek inicjatywy. W organizowanych wydarzeniach lokalnych biorą udział tylko niektóre grupy społeczne, a nie wszyscy mieszkańcy (np. na spotkaniach wigilijnych pojawiają się tylko osoby starsze, a na festynach rodzinnych tylko rodzice z małymi dziećmi). Brak integracji oraz zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój swojej miejscowości powoduje zwiększenie natężenia konfliktów, brak wzajemnego zrozumienia oraz rozłam więzi sąsiedzkich i rodzinnych.

4.2. SFERA GOSPODARCZA

W 2016 r. na terenie Gminy Rymań działalność gospodarczą prowadziło 236 podmiotów. Średnio na 100 mieszkańców Gminy przypada 5,71 przedsiębiorstw. Wskaźnik ten jest niższy niż średnia dla Gminy w 4 jednostkach: Starninie – 3,06, Jarkowie - 3,73, Gorawinie – 4,84, Drozdowie – 5,46.

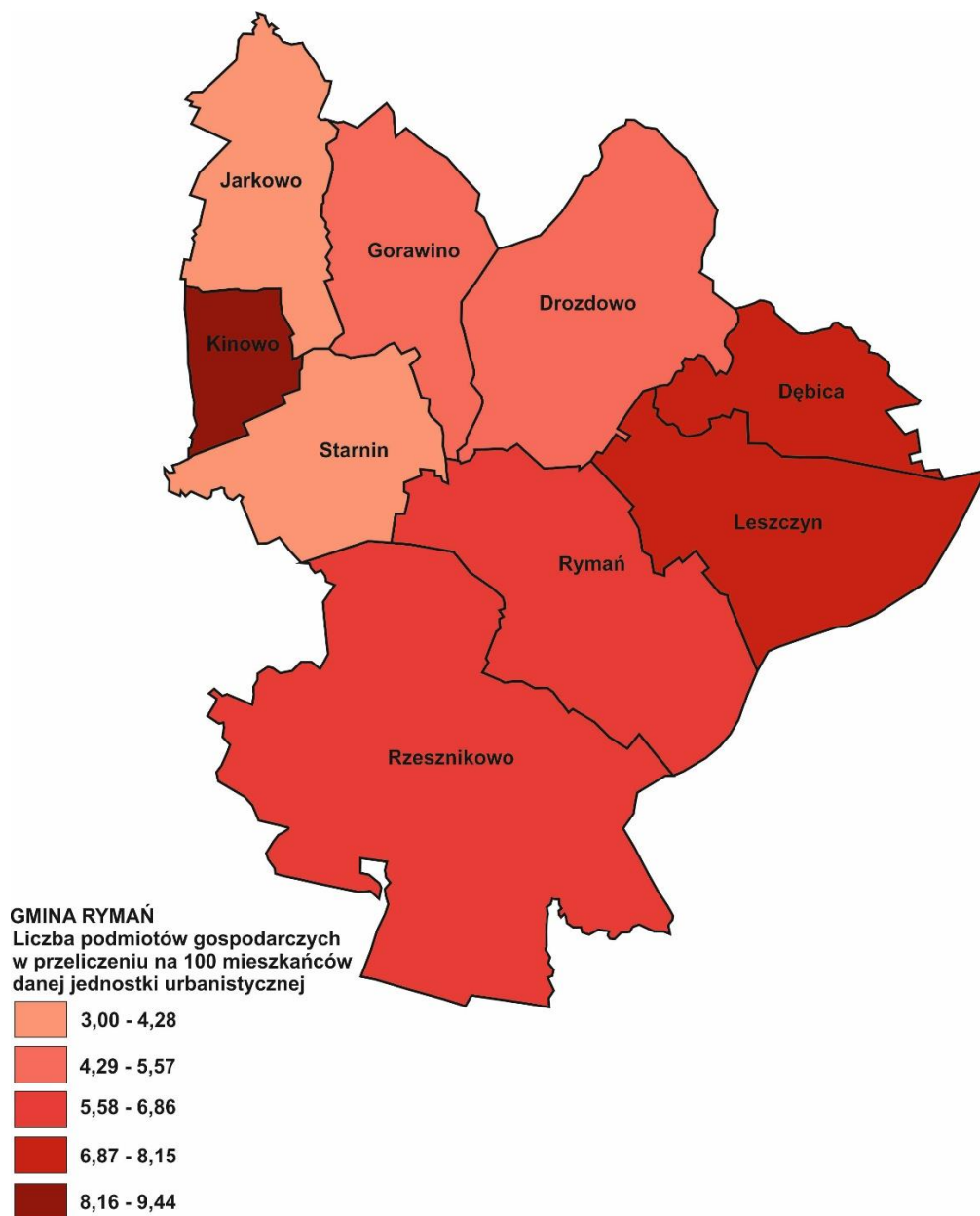
Tabela 15: Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych	Na 100 mieszkańców jednostki
Rymań	1192	72	6,04
Drozdowo	531	29	5,46
Dębica	225	16	7,11

Rzesznikowo	511	33	6,46
Jarkowo	402	15	3,73
Kinowo	129	12	9,30
Gorawino	661	32	4,84
Leszczyn	252	20	7,94
Starnin	229	7	3,06
Gmina	4132	236	5,71

Źródło: REGON, 2016

Rysunek 10: Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

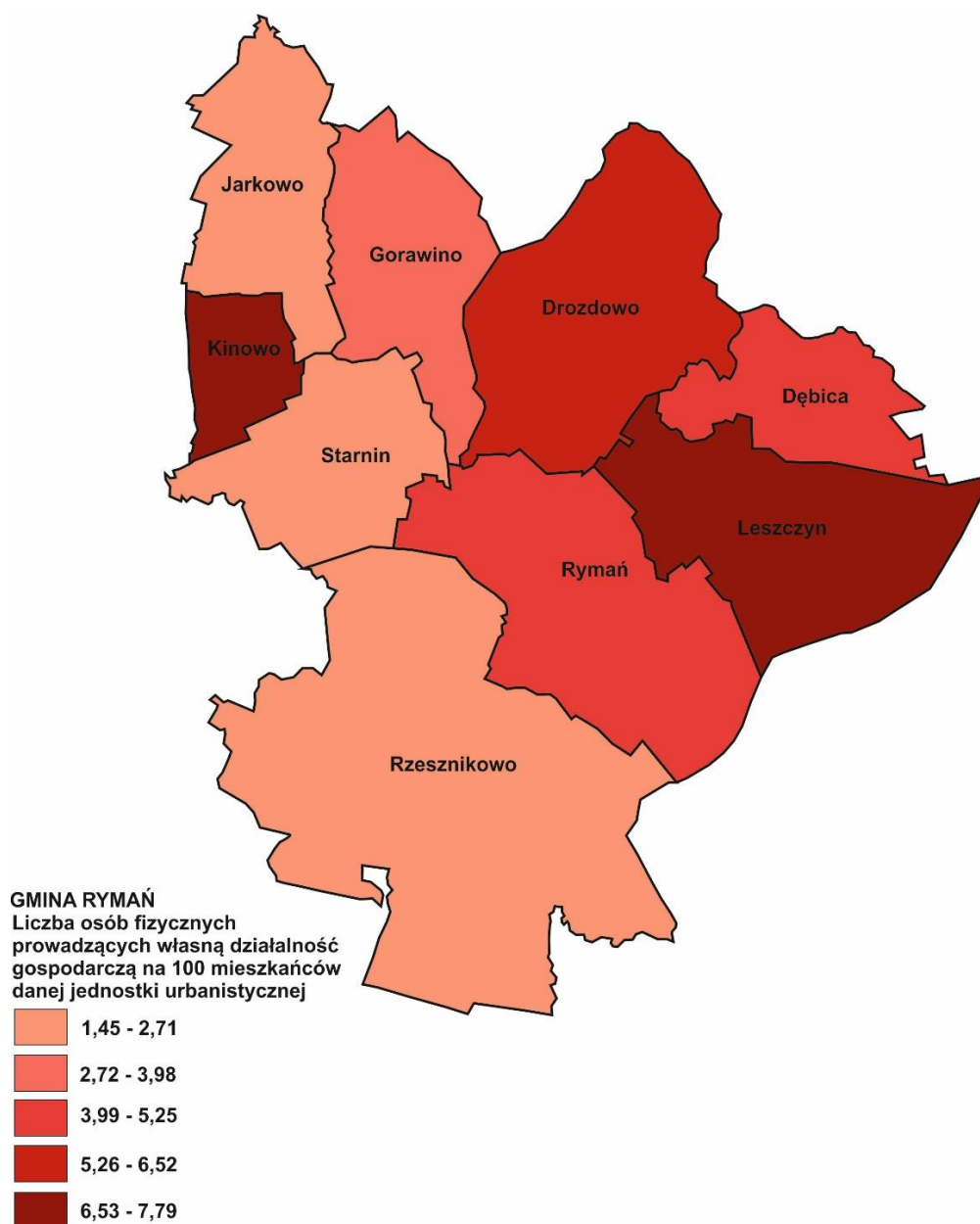
2,87% podmiotów gospodarczych należy do sektora publicznego, natomiast 97,13% do sektora prywatnego. Według sekcji PKD 2007 w sektorze publicznym najczęściej podmiotów należy do sekcji P – edukacja (54,55% podmiotów), z kolei w sektorze prywatnym najczęściej przedsiębiorstw należy do sekcji F – budownictwo (24,19% podmiotów) oraz sekcji G – handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych (20,97% podmiotów).

W 2016 r. liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą wyniosła 175 osób, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców całej Gminy Rymań dało wartość 4,24. Niższą wartość wskaźnika niż średnia dla Gminy odnotowano w jednostkach: Gorawino – 3,93, Rzesznikowo – 2,54, Starnin – 2,18, Jarkowo – 1,49.

Tabela 16: Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 100 mieszkańców jednostki

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą	Na 100 mieszkańców jednostki
Rymań	1192	58	4,87
Drozdowo	531	28	5,27
Dębica	225	10	4,44
Rzesznikowo	511	13	2,54
Jarkowo	402	6	1,49
Kinowo	129	10	7,75
Gorawino	661	26	3,93
Leszczyn	252	19	7,54
Starnin	229	5	2,18
GMINA	4132	175	4,24

Źródło: CEIDG, 2016

Rysunek 11: Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

Według danych GUS na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie przypadają 146,2 podmioty gospodarcze, czyli o 5,6 więcej niż w poprzednim roku i o 13,1 więcej niż w 2012 r. Wartość tego wskaźnika jest niewielka w porównaniu do średniej w powiecie kołobrzeskim – 258,2 podmioty/1000 osób w wieku produkcyjnym. Choć Gmina Rymań rozwija się pod względem gospodarczym jest to tempo powolne.

4.3. SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

4.3.1. STRUKTURA PRZESTRZENNA GMINY

Struktura użytkowania gruntów została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 17: Struktura użytkowania gruntów w gminie Rymań

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha] 14615	Udział % w ogólnej powierzchni
1.	Użytki rolne, w tym:	7725	52,86%
	Grunty orne	5854	40,05%
	Sady	13	0,09%
	Łąki	1034	7,07%
	Pastwiska	642	4,39%
	Grunty rolne zabudowane	140	0,96%
2.	Lasy i grunty leśne	6034	41,29%
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	419	2,87%
	Tereny mieszkaniowe	36	0,25%
	Tereny przemysłowe	32	0,22%
	Inne tereny zabudowane	29	0,20%
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	9	0,06%
	Tereny rekreacyjne	15	0,10%
	Tereny komunikacyjne	294	2,01%
	Użytki kopalne	4	0,03%
4.	Grunty pod wodami	87	0,60%
5.	Nieużytki	348	2,38%

Źródło: opracowanie własne na podst. danych GUS, 2014

Nieco ponad połowę Gminy stanowią użytki rolne (52,86%) świadczące o dużym znaczeniu rolnictwa. Bardzo dużą powierzchnię stanowią też lasy (41,29%). Obszary zabudowane stanowią tylko 2,87% powierzchni Gminy, z czego 2,01% to drogi.

Według informacji dostępnych z GUS na terenie Gminy Rymań istnieje tylko jeden plan zagospodarowania przestrzennego. Obejmuje on 24 ha, czyli 0,2% powierzchni Gminy. Został on opracowany dla całej Gminy i uchwalony w roku 1992 w skali 1:5000, a dla Rymania i Rzesznikowa w skali 1:2000. Plan ten, zabezpieczając duże rezerwy terenowe i pozwalając na elastyczne podejście do przekształceń zabudowy popegeerowskiej, stanowił podstawę skoordynowanej realizacji zagospodarowania przestrzennego Gminy w latach 1992 - 2002, a jego ustalenia zostały też w dużym stopniu adaptowane w Studium aktualizowanym w 2002.

Brak planów miejscowych powoduje konieczność wydawania dużej liczby decyzji o warunkach zabudowy. W 2015 roku wydano ich 36, z czego 22 stanowiły decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej, a 14 z nich dotyczyło innej zabudowy. Brak uchwalonych planów miejscowych przyczynić się może do wprowadzania chaotycznej zabudowy oraz naruszania charakteru istniejącej sieci osadniczej.

Struktura sieci osadniczej w Gminie Rymań jest nieskomplikowana. Zdecydowanie największą i wielofunkcyjną miejscowością jest w miarę centralnie położony przy głównej trasie komunikacyjnej Rymań – siedziba władz Gminy. Wykształcony jako główny gminny ośrodek obsługi, skupia zdecydowaną większość instytucji i usług w Gminie. Poza Rymaniem jedynie Gorawino jest dużą wsią o pewnym znaczeniu ponadlokalnym. W niewielkim stopniu pełni rolę pomocniczego ośrodka obsługi Gminy, co jest uzasadnione dużymi odległościami i niezbyt dogodnymi dojazdami do Rymania z miejscowości położonych w północno – zachodniej części Gminy. Pozostałe większe wsie sołeckie: Drozdowo, Jarkowo, Leszczyn, Starnin, Rzesznikowo, Dębica, Kinowo, mają charakter lokalnych centrów osadnictwa i są wyposażone w różnym stopniu tylko w drobne usługi komercyjne i usługi podstawowe.

Do większych zwartych skupisk ludności, w zasadzie pozbawionych usług, należą Skrzydłowo (jednostka urbanistyczna Rzesznikowo) i Petrykozy (jednostka urbanistyczna Jarkowo). Pozostałe osadnictwo występuje w zabudowie rozproszonej z wyraźniejszymi zgrupowaniami w Drozdówku, Mechowie, Czartkowie i Kamieniu Rymańskim. W części północnej Gminy sieć osadnicza jest bardziej zwarta, w południowej rozproszona, przy czym dotyczy to w szczególności całego sołectwa i samej wsi Leszczyn.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rymań wyodrębnia następujące makroobszary funkcjonalno – przestrzenne:

1.B. Rymań - obszar wielofunkcyjnej zabudowy, jednorodny, obejmujący samą wieś gminną Rymań i najbliższe tereny potencjalnej zabudowy.

2.B. Leszczyn - potencjalny obszar wielofunkcyjnej zabudowy w części przyległej do drogi krajowej nr 6, w pozostałej części rolniczy. Obejmuje wieś sołecką Leszczyn – (zwarta wieś po obu stronach DK - 6 i zabudowa rozproszona wzdłuż tej drogi po jej południowej stronie, aż do wschodniej granicy gminy), Kolonię Leszczyn (Kozia Górka), Kolonię Mirowo z sołectwa Leszczyn i wieś Starza z sołectwa Rymań. Przy wschodniej granicy obszaru (granica Gminy) występuje większy, jednorodny kompleks leśny.

3.P. Leszczyn – Mirowo – wyodrębniony mały obszar o zdecydowanie innej w stosunku do otaczających obszarów rolnych i leśnych funkcji przemysłowej. Obszar w większej części naturalnie wydzielony przestrzennie otaczającymi lasami. Znajdują się tam wysypisko odpadów i zakład przemysłowej ich utylizacji (w budowie).

4.R. Dębica - obszar o charakterze rolniczym z drobnym udziałem innych funkcji. Część obszaru zajmują lasy – głównie graniczne z sąsiednimi gminami (Gościno, Karlino). Obejmuje wieś sołecką Dębica i mały zespół zabudowy Strzebielewo.

5.R. Drozdowo – obszar o charakterze wybitnie rolniczym. Obejmuje wieś sołecką Drozdowo, Drozdówko, Kolonię Drozdowo z sołectwa Drozdowo oraz przysiółek Rębice z sołectwa Gorawino.

6.R. Gorawino – podstawowy obszar rolniczy. Obejmuje wieś sołecką Gorawino (duża wieś pełniąca także inne funkcje) oraz wsie sołeckie Starnin, Kinowo i Jarkowo (z wsiami Mechowo i Petrykozy).

7.R. Rzesznikowo – obszar w zasadzie rolniczy, graniczący w większej części z obszarami leśnymi przy drodze DK-6. Pełni także inne funkcje i występuje tam dość duża koncentracja zabudowy mieszkaniowej. Obejmuje wieś sołecką Rzesznikowo oraz Czartkowo, Skrzydłowo, Kamień Rymański, Bukowo, Płonino i Białogórzyno – Karolówko.

8.L. Centralny obszar leśny – zwarty, duży kompleks leśny zaliczony do obszarów „Natura 2000” – występują tam wzgórza kemowe i małe enklawy zabudowy we wsiach Małobór, Lędowa, Gołkowo.

9.L. Północno - zachodni obszar leśny – duży kompleks leśny, częściowo transgraniczny (graniczy z gminami Płoty, Brojce). Występują tam małe enklawy zabudowy rozproszonej we wsi Starnin.

10.L. Południowo – zachodni obszar leśny – duży kompleks leśny, transgraniczny (gminy Resko, Płoty) z jeziorem Popiel. Znajduje się tam większa enklawa rolnicza Melno oraz mała enklawa zabudowy śródleśnej Studnice.

11.L. Południowy obszar leśny – duży, zwarty, jednorodny kompleks leśny, transgraniczny (gminy Resko, Sławoborze), brak enklaw o innym charakterze.

W Studium dokonano określenia, które obszary Gminy najlepiej nadają się pod osadnictwo. Określono, że:

- wsie Jarkowo, Kinowo, Górawino, Drozdowo posiadają korzystne warunki dla zamieszkania i rozbudowy. Usytuowane są w obrębie wysoczyzn morenowych wśród rozłogów pól. Są tu korzystne warunki gruntowo-wodne i prawidłowe klimatyczno-zdrowotne. Tereny atrakcyjne pod względem przyrodniczo-krajobrazowym o znaczeniu lokalnym posiadają wsie Starnin (jezioro i las w pobliżu) oraz Drozdowo (rzekę Dębosznicę i las),
- wsie Rymań, Leszczyn, Dębica leżą na południe od wzgórz kemowych pokrytych lasami (są osłonięte od uciążliwych północnych wiatrów). Posiadają korzystne warunki gruntowo-wodne (obszar wysoczyzny morenowej) możliwości rozbudowy. Dużą uciążliwością dla mieszkańców jest

droga nr 6 o znacznym natężeniu ruchu samochodowego powodującego hałas i emisję spalin. Tereny o walorach przyrodniczo-krajobrazowych, atrakcyjne dla wędrówek pieszych i rowerowych znajdują się na zapleczu tych miejscowości (obszar zgłoszony do sieci Natura 2000 „Kemy Rymańskie”),

- wieś Rzesznikowo leży na skraju pradoliny i wysoczyzny w pobliżu drogi nr 6. Warunki gruntowe dla zabudowy są korzystne, ale woda gruntowa zalega dość płytko (1,0-1,5 m) w części południowo-zachodniej. Teren o zwiększonej wilgotności ze względu na obecność wilgotnych łąk i lasów wilgotnych występuje w pradolinie i dolinie Mołstowy. W pobliżu wsi Rzesznikowo znajduje się duży kompleks leśny, rzeka Mołstowa i jezioro Popiel, co stwarza atrakcyjne warunki dla wędrówek krajoznawczych, wypoczynku w lasach i nad jeziorem (odległość od jeziora 4 km),
- wsie Petrykozy, Starnin, Kamień Rymański usytuowane są w krajobrazie o urozmaiconej rzeźbie terenu z niewielkimi ciekami wodnymi i jeziorkami (Starnin i Kamień Rymański). Wysokie zbocza rynien polodowcowych pokrywają grupy zadrzewień (dęby, buki), a obniżenia pokrywają zespoły roślinności łąkowej i szuwarowej. Są to wsie usytuowane w malowniczym krajobrazie i posiadające warunki do rozwoju agroturystyki.

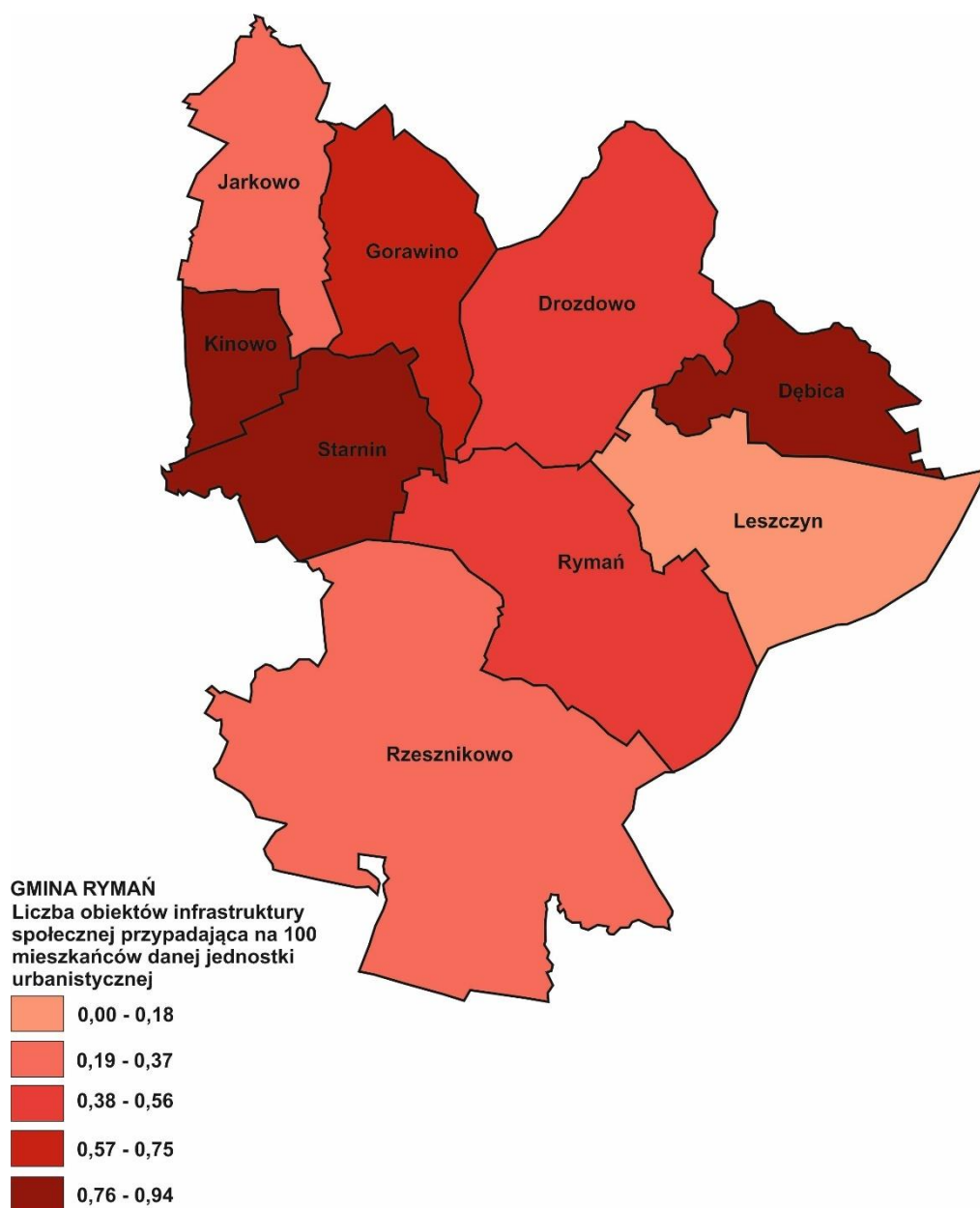
4.3.2. DOSTĘP DO OBIEKTÓW I TERENÓW PUBLICZNYCH

Na terenie Gminy znajduje się 19 obiektów infrastruktury publicznej (zaliczają się do niej instytucje administracyjne, placówki oświatowe i ochrony zdrowia, itp.). Średnio na 100 mieszkańców Gminy przypada 0,46 obiektów. Mniejszą wartość wskaźnika odnotowano w jednostkach: Rymań – 0,42, Rzesznikowo – 0,20, Jarkowo – 0,25, Leszczyn – 0.

Tabela 18: Liczba obiektów infrastruktury społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki urbanistycznej

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Liczba obiektów infrastruktury społecznej	Liczba obiektów infrastruktury społecznej na 100 mieszkańców
Rymań	1192	5	0,42
Drozdowo	531	3	0,56
Dębica	225	2	0,89
Rzesznikowo	511	1	0,20
Jarkowo	402	1	0,25
Kinowo	129	1	0,78
Gorawino	661	4	0,61
Leszczyn	252	0	0,00
Starnin	229	2	0,87
Gmina	4132	19	0,46

Źródło: Urząd Gminy Rymań, 2016

Rysunek 12: Liczba obiektów infrastruktury społecznej przypadająca na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

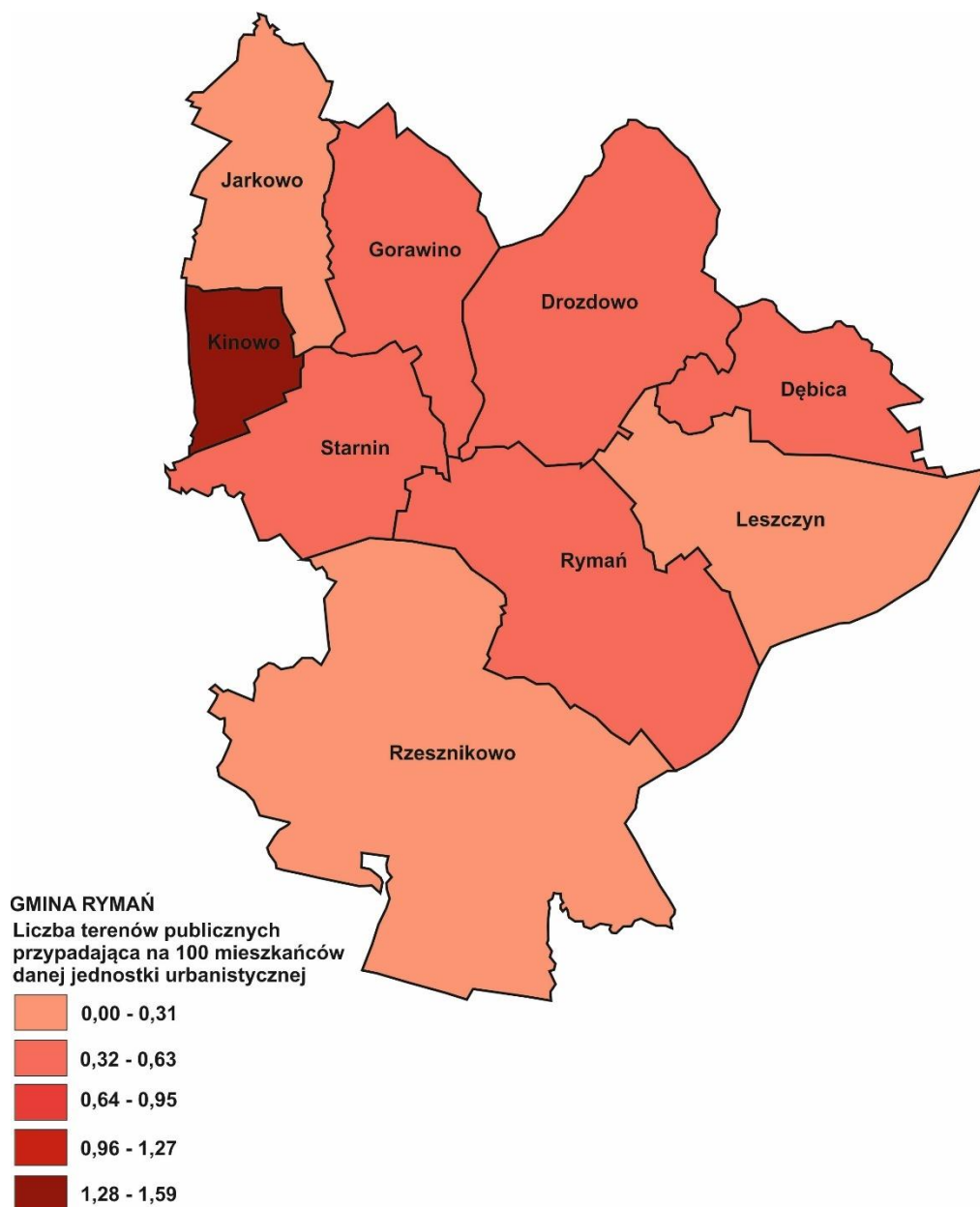
Źródło: opracowanie własne

Dodatkowo przeprowadzono analizę dostępności do terenów publicznych. W tym przypadku jako teren publiczny uznawano przestrzeń specjalnie zagospodarowaną i przeznaczoną dla spotkań mieszkańców: parki, skwery, rynki i place. Dostęp do najmniejszej liczby terenów publicznych posiadają mieszkańcy Leszczyna – 0, Rzesznikowa – 0,20, Jarkowa – 0,25 i Rymania – 0,34.

Tabela 19: Liczba terenów publicznych na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach urbanistycznych

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Liczba terenów publicznych	Liczba terenów publicznych na 100 mieszkańców
Rymań	1192	4	0,34
Drozdowo	531	2	0,38
Dębica	225	1	0,44
Rzesznikowo	511	1	0,20
Jarkowo	402	1	0,25
Kinowo	129	2	1,55
Gorawino	661	3	0,45
Leszczyn	252	0	0,00
Starnin	229	1	0,44
Gmina	4132	15	0,36

Źródło: Urząd Gminy Rymań, 2016

Rysunek 13: Liczba terenów publicznych przypadająca na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

Przestrzeń publiczna w Gminie Rymań charakteryzuje się wysokim stopniem degradacji oraz niską atrakcyjnością. Duża liczba budynków mieszkalnych i niemieskalnych w Gminie wymaga przeprowadzenia remontów i modernizacji. Szczególnie dotyczy to wielorodzinnych budynków mieszkalnych na obszarach popegeerowskich, znajdują się one jednak w rękach prywatnych i władze gminne nie mają wpływu na możliwość organizacji potrzebnych robót budowlanych. Występują

również braki, „dziury” w zabudowie w postaci wolnych działek. Mieszkańcy często skarżą się również na brak atrakcyjnych miejsc integracji i rekreacji na świeżym powietrzu – istniejące w miejscowościach tereny publiczne w większości są nieuporządkowane i nie posiadają odpowiedniego zagospodarowania, a istniejące obiekty infrastruktury społecznej wymagają albo uzupełnienia albo gruntownego remontu i modernizacji.

Degradacja zabudowy i infrastruktury oraz braki w zagospodarowaniu skutkują pogorszeniem atrakcyjności i estetyki przestrzeni publicznych. Działania w tym zakresie są konieczne, ponieważ degradacja przestrzeni sprzyja pogłębianiu się problemów społecznych, zanikaniu lokalnej bazy usługowej i miejsc pracy oraz skutkuje emigracją lepiej sytuowanych materialnie mieszkańców. Realizacja zadań mających na celu podniesienie jakości przestrzeni będzie miała pozytywny wpływ na społeczny wymiar procesu rewitalizacji – będzie stanowić namacalny dowód zmian, który będzie motywował mieszkańców do większego zainteresowania rewitalizacją i podejmowania własnych inicjatyw.

4.3.3. SIEĆ KOMUNIKACYJNA

Ruch samochodowy

Główny ruch samochodowy skupia się na drogach krajowych i wojewódzkich. Z dróg powiatowych duże obciążenie ma droga 0259Z, stanowiąca dogodny skrót ze Szczecina do Kołobrzegu. Niepokojący jest wzrost liczby tirów.

Droga krajowa nr 6 relacji Goleniów-Karlino-Koszalin-Gdańsk jest najważniejszą i najbardziej obciążoną ruchem drogą w Gminie. Prowadzi ruch samochodowy ponadregionalny i międzynarodowy. Zaliczona jest do międzynarodowej sieci dróg europejskich i jako taka ma symbol M-28. Jest drogą klasy głównej ruchu przyspieszonego, w dobrym stanie technicznym, posiada jezdnię o szerokości 7,0 m i utwardzone pobocza.

W obszarze Gminy występuje tylko krótki (około 750 m) fragment drogi wojewódzkiej nr 105 o kierunku Rzesznikowo-Gryfice-Kamień Pomorski. Przyjęte parametry tej drogi to IV klasa techniczna o jezdni szerokości 6,0 m.

Przez teren Gminy przebiega 10 dróg powiatowych, z czego większość posiada nawierzchnię utwardzoną. Z istniejących dróg gminnych tylko niektóre posiadają nawierzchnię utwardzoną (płyty betonowe, gruntobeton, asfalt), reszta to drogi gruntowe, o bardzo nierównej nawierzchni i nie wydzielonym pasie ruchu dla pieszych i rowerów. Stan techniczny dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych od dawna nie odpowiada wzrastającemu natężeniu ruchu osobowego i towarowego. Obserwacje poczynione na drogach wskazują jednoznacznie, że stan ten systematycznie się pogarsza. Na wielu odcinkach dróg występują niebezpieczne koleiny, co stwarza zagrożenie dla ruchu oraz zwiększa poziom hałasu. W okresie letnim następuje znaczny wzrost natężenia ruchu drogowego powodowany przez zmierzających w kierunku morza turystów. Zdecydowana większość dróg jest w fatalnym stanie, stwarzając zagrożenie dla ruchu kołowego i pieszego. Nawet w centrach głównych miejscowości wiejskich (sołeckich) brakuje podstawowej infrastruktury okołodrogowej - chodników, barierek, oświetlenia. We wszystkich miejscowościach oprócz Rymania chodniki występują jedynie po jednej stronie drogi głównej i nie są oddzielone od jezdni barierkami. Pozostałe drogi gminne nie posiadają chodników, więc mieszkańcy muszą poruszać się po jezdni. W miejscach nieoświetlonych stwarza to duże zagrożenie dla pieszych.

W Rymaniu, naprzeciwko szkoły podstawowej istnieje mały dworzec autobusowy w postaci pętli, miejsc postojowych i małego obiektu. Ruch autobusów odbywa się głównie po DK-6, w mniejszym stopniu drogach powiatowych. Pętla i parking są nieutwardzone (droga gruntowa), brakuje zadaszenia i oświetlenia. W czasie intensywnych opadów deszczu podłoże staje się śliskie, pojawiają się liczne kałuże oraz dziury, a podróżni nie mają się gdzie schronić.

Kolejnictwo

Przez teren Gminy przebiegał szlak linii wąskotorowej (1000 m), która biegła kiedyś z Gościna przez Trzynik-Drozdowo-Rymań-Skrzydłowo-Pniewy i dalej. Stacje towarowe zlokalizowane były w Skrzydłowie, Rymaniu i Drozdowie. Główną stacją był Rymań. Linia ta, w chwili obecnej jest już od wielu lat nieczynna, a na jej nasypie utworzono ścieżkę rowerową, która pozwala na ominięcie głównej drogi. Jest to wygodna i bezpieczna ścieżka o nawierzchni asfaltowej i obustronnych poręczach

stalowych. Ścieżką można dojechać z Rymania do Gościna, Dargocic, Kołobrzegu, Karlina. Ścieżka dzieli się na trzy kierunki: pierwszy na południe z Gościna do Dargocic (4,8km), drugi, najdłuższy (23,4km), południowo zachodni prowadzi z Gościna przez Rymań nad jezioro Popiel. Ostatni północny odcinek prowadzi przez Charzyno do drogi łączącej Kołobrzeg z Trzebiatowem (10,8km).

Trasy rowerowe

Gmina posiada wyznaczone trasy rowerowe, które przebiegają częściowo po istniejących drogach publicznych oraz po drogach i ścieżkach leśnych.

Wyznaczone zostały dwie trasy:

- „Szlak Zachodni” biegnący od jeziora Popiel przez Starnin, Jarkowo do Dźwirzyna (nad morzem), całkowita długość 36,5 km, z czego na terenie gminy Rymań ok. 10,0 km.
- „Pętla Rymańska” - szlak biegnący od jez. Popiel przez Rzesznikowo, Kamień Rymański do Dargocic w gminie Gościno, Trzynika w gminie Siemyśl.

4.4. SFERA TECHNICZNA

4.4.1. WYPOSAŻENIE W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ

Jak podają dane GUS w 2015 roku wyposażenie w infrastrukturę techniczną w Gminie Rymań wyglądało następująco:

Tabela 20: Wyposażenie w infrastrukturę techniczną w 2015 roku

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna	Sieć gazowa
Długość czynnej sieci [km]	93,1	86,0	50,94
Liczba przyłączy prowadząca do budynków mieszkalnych [szt.]	470	469	98
Liczba korzystającej ludności [os.]	2903	2014	566

Źródło: opracowanie własne na podst. danych GUS, 2015

Wszystkie wsie są wyposażone w sieć wodociągową. Prawie wszystkie miejscowości wyposażone są również w sieć gazową, za wyjątkiem Starnina, Jarkowa i Kinowa. Stacja wodociągowa znajduje się we wsi Dębica, a czynne ujęcie wody w Kinowie. Oczyszczalnia ścieków znajduje się w Jarkowie.

4.4.2. STAN ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

Strukturę wieku budynków w Gminie Rymań przedstawia poniższa tabela:

Tabela 21: Mieszkania zamieszkane według okresu budowy

Rok budowy	Liczba mieszkań	Powierzchnia [m ²]
Przed 1970 r.	417	37569,0
1971 – 1978	108	6521,0
1979 – 1988	156	10525,0
1989 – 2002	23	3320,0
2003 – 2014	35	4232,0

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Rymań

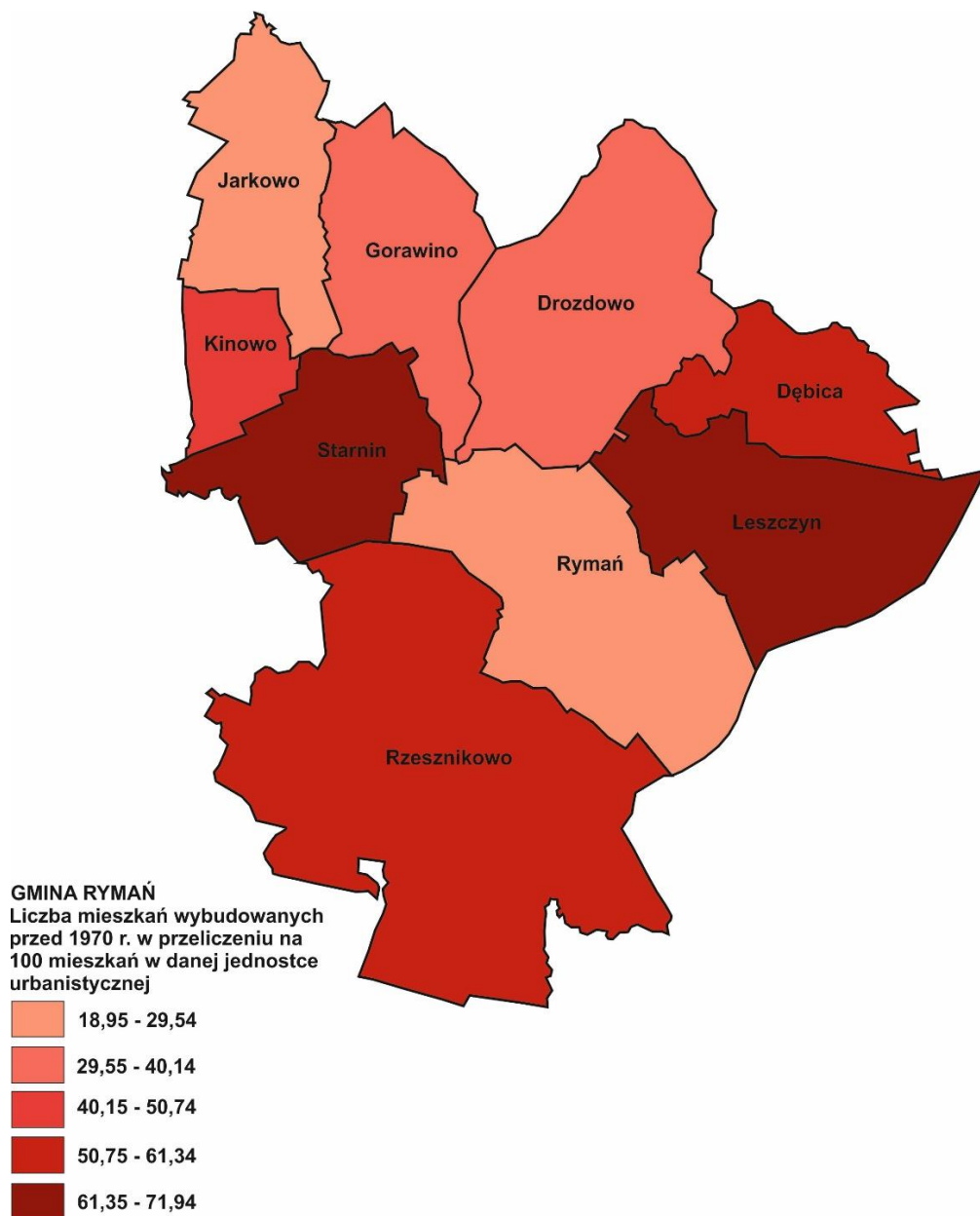
Największą liczbę stanowią mieszkania oddane do użytkowania przed 1970 rokiem, a więc mieszkania co najmniej 70-letnie. Ich stan jest niezadawalający, zarówno pod względem estetycznym jak i technicznym (konieczność wymiany instalacji, termomodernizacja). Największa liczba mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem na 100 mieszkań w danej jednostce urbanistycznej znajduje się w: Starninie – 71,79, Leszczynie – 68,42, Dębicy – 59,79, Rzesznikowie – 50,79, Kinowie – 46,00.

Tabela 22: Liczba mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem na 100 mieszkań w danej jednostce urbanistycznej

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem	Ogólna liczba mieszkań w jednostce urbanistycznej	Na 100 mieszkań w jednostce
Rymań	71	374	18,98

Drozdowo	44	132	33,33
Dębica	58	97	59,79
Rzesznikowo	32	63	50,79
Jarkowo	27	96	28,13
Kinowo	23	50	46,00
Gorawino	54	181	29,83
Leszczyn	52	76	68,42
Starnin	56	78	71,79
GMINA	417	1147	36,36

Źródło: Urząd Gminy Rymań, 2016

Rysunek 14: Liczba mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem w przeliczeniu na 100 mieszkań w danej jednostce urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

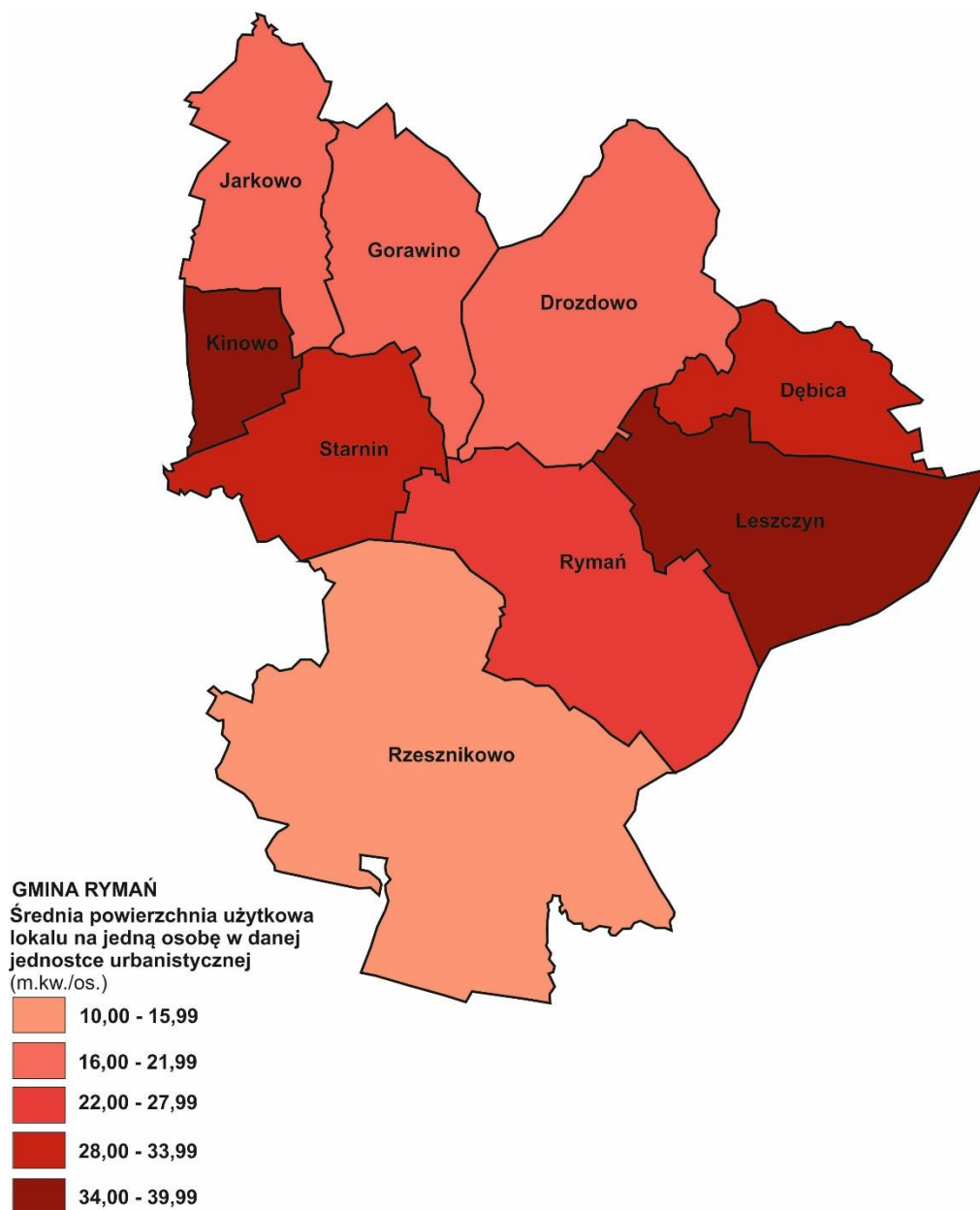
Według danych Urzędu Gminy Rymań w 2016 roku na terenie Gminy znajdowało się 1147 mieszkań, z czego 33 to mieszkania komunalne należące do Gminy i 1 lokal socjalny. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 67 m², czyli na jedną osobę przypadało 23,75 m². Mniejsza niż średnia dla Gminy przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę przypadała w jednostkach urbanistycznych: Rzesznikowo – 10,05, Drozdowo – 17,51, Jarkowo – 17,78, Gorawino – 21,27.

Dla porównania w powiecie powierzchnia użytkowa na jednego mieszkańca – 77,6 m², przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę – 16,81 m².

Tabela 23: Średnia powierzchnia użytkowa lokalu na jedną osobę w poszczególnych jednostkach urbanistycznych

Jednostka urbanistyczna	Średnia powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych (m ²)	Średnia liczba osób mieszkających w jednym lokalu	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m ² /os.)
Rymań	70	2,58	27,13
Drozdowo	50	2,86	17,51
Dębica	70	2,30	30,45
Rzesznikowo	60	5,97	10,05
Jarkowo	50	2,81	17,78
Kinowo	80	2,04	39,22
Gorawino	65	3,06	21,27
Leszczyn	85	2,47	34,36
Starnin	75	2,33	32,14
GMINA	67	2,82	23,75

Źródło: Urząd Gminy Rymań, 2016

Rysunek 15: Średnia powierzchnia użytkowa lokalu na jedną osobę w danej jednostce urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

Wyposażenie mieszkań w instalacje sanitarne w Gminie jest nieco gorsze niż wartości średnie dla powiatu.

Tabela 24: Udział mieszkań wyposażonych w instalacje sanitarne w stosunku do ogółu mieszkań. Porównanie wartości dla Gminy Rymań i powiatu kołobrzeskiego

Instalacje	Gmina Rymań	Powiat kołobrzeski (wskaźnik dla obszarów wiejskich)
	[%]	[%]
Wodociąg	97,8	98,5
Łazienka	92,3	94,6
Centralne ogrzewanie	76,1	88,2

Źródło: opracowanie własne na podst. danych GUS, 2015

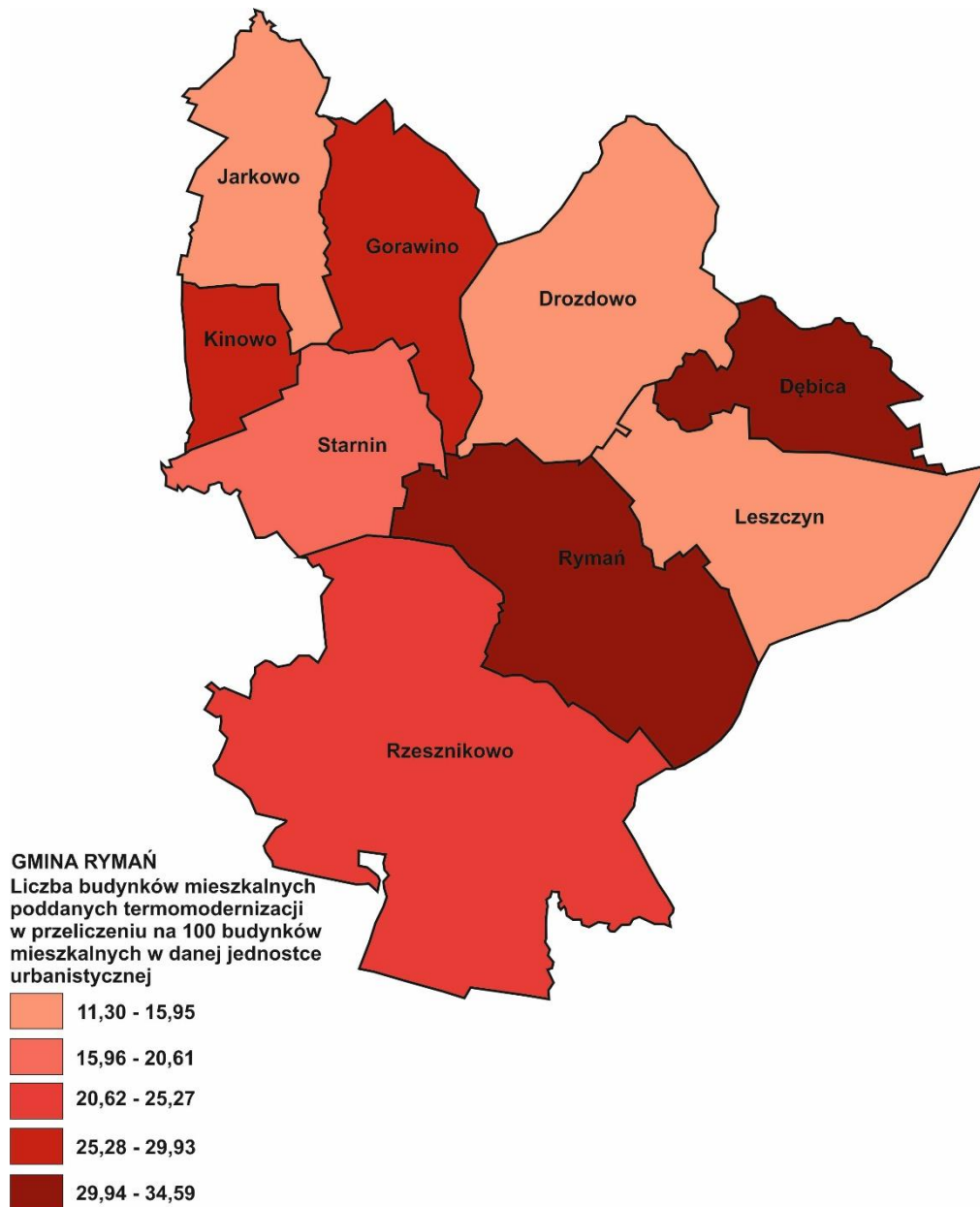
Według zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gmina planuje działania mające na celu zmniejszenie energochłonności budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej (cele II i III) poprzez wymianę starych kotłów węglowych oraz termomodernizację budynków. Planowany jest również wzrost wykorzystania energii odnawialnej poprzez realizację celu IV: wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii. W ramach tego celu do 2019 roku ma zostać wybudowana farma fotowoltaiczna w Dębicy, a w latach 2016 – 2020 planuje się wyposażenie budynków mieszkalnych w 73 instalacje fotowoltaiczne oraz w 188 instalacji solarnych. Do końca 2016 r. poddano termomodernizacji 149 budynków. W przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych ich najmniejsza liczba została zmodernizowana w jednostkach: Leszczyn – 11,32, Jarkowo – 11,43, Drozdowo – 15,63, Starnin – 19,05, Rzesznikowo – 22,22.

Tabela 25: Liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji na 100 budynków mieszkalnych w danej jednostce urbanistycznej

Jednostka urbanistyczna	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji	Na 100 budynków mieszkalnych
Rymań	188	65	34,57
Drozdowo	64	10	15,63
Dębica	62	19	30,65
Rzesznikowo	36	8	22,22
Jarkowo	35	4	11,43

Kinowo	24	7	29,17
Gorawino	68	18	26,47
Leszczyn	53	6	11,32
Starnin	63	12	19,05
Gmina	593	149	25,13

Źródło: Urząd Gminy Rymań, 2016

Rysunek 16: Liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych w danej jednostce urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. OBSZARY POPEGEEROWSKIE

Obszary popegeerowskie na terenie całej Gminy Rymań uległy przekształceniu i są w większości we własności osób fizycznych.

W miejscowości Gorawino funkcjonował duży zakład rolny w skład, którego wchodziły obiekty związane z produkcją rolną, tj. magazyny i silosy na zboże, warsztaty, biurowiec z zapleczem socjalnym, budynek socjalny ze stołówką i punktem lekarskim, zabudowa mieszkalna wielorodzinna stworzona dla pracowników zakładów. W wyniku przekształceń własnościowych powstały:

- budynek gospodarczy (oborę) zmieniono na firmę zajmującą się produkcją kartonów,
- budynek socjalny przekształcono na pralnię,
- biurowiec zapleczem socjalnym i magazynami – powstała spółka rolna z kapitałem zagranicznym
- bloki będące własnością PGR zostały sprzedane i stanowią własność mieszkańców, są zarządzane przez wspólnoty mieszkaniowe. Bloki zostały poddane termomodernizacji i zmieniono ogrzewanie z węglowego na gazowe.
- powstał plac zabaw na osiedlu popegeerowskim wielorodzinnym.

Miejscowość cały czas się rozwija powstał tam plac zabaw, orlik i cała infrastruktura sportowa.

W miejscowości Drozdowo funkcjonował duży zakład w skład, którego wchodziły obiekty związane z hodowlą zwierząt tj. duże obory, warsztaty, budynek z zapleczem socjalnym po byłym pałacu, funkcjonowało przedszkole, zabudowa mieszkalna wielorodzinna stworzona dla pracowników zakładów.

W wyniku przekształceń własnościowych:

- obory uległy degradacji i teraz są odbudowywane przez osoby prywatne,
- bloki będące własnością PGR zostały sprzedane i stanowią własność mieszkańców, są one zniszczone i dopiero teraz odbywa się proces ich odbudowy,
- powstał plac zabaw przy wielorodzinnej zabudowie popegeerowskiej.

W miejscowości Rymań funkcjonował duży zakład rolny w skład, którego wchodziły obiekty związane z produkcją rolną i hodowlą świń i bydła, tj. magazyny i silosy, warsztaty, biurowiec z zapleczem socjalnym znajdujący się w pałacu, zabudowa mieszkalna wielorodzinna stworzona dla pracowników zakładów.

W wyniku przekształceń obory zostały rozebrane, a budynek administracyjny (zabytkowy pałac) w chwili obecnej jest hotelem będącym we własności kapitału zagranicznego. Zakład Rolny Rymań miał swoje biura i budynki gospodarcze również w Kamieniu Rymańskim i tam funkcjonowało również przedszkole. Zabudowa wielorodzinna jest po termomodernizacji we własności prywatnej. Miejscowość się rozwija, powstały plac zabaw, orlik, ścieżka rowerowa i cała infrastruktura sportowa. Infrastruktura techniczna nieustannie rozwija się.

W miejscowości Rzesznikowo funkcjonował duży zakład w skład, którego wchodziły obiekty związane z hodowlą bydła, tj. duże obory, warsztaty, budynek z zapleczem socjalnym po byłym pałacu, zabudowa mieszkalna wielorodzinna stworzona dla pracowników zakładów.

W wyniku przekształceń własnościowych:

- obory i budynki gospodarcze ulegają dewastacji,
- bloki będące własnością PGR zostały sprzedane i stanowią własność mieszkańców, są one zniszczone i wymagają remontów,
- powstał plac zabaw przy wielorodzinnej zabudowie popegeerowskiej,
- był budynek administracyjny – pałac zmienił właściciela na osobę fizyczną i obecnie jest odbudowywany.

W miejscowości Jarkowo funkcjonował duży zakład w skład, którego wchodziły obiekty związane z hodowlą zwierząt, tj. duże obory, warsztaty, budynek administracyjny z zapleczem socjalnym, duża zabudowa mieszkalna wielorodzinna stworzona dla pracowników zakładów. W Jarkowie głównie mieszkali ludzie pracujący w PGR.

W wyniku przekształceń własnościowych:

- budynki magazynowe zostały rozebrane
- bloki będące własnością PGR zostały sprzedane i stanowią własność mieszkańców, są one zniszczone i wymagają remontów,

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- powstał plac zabaw przy wielorodzinnej zabudowie popegeerowskiej,
- na terenie byłego zakładu PGR powstało indywidualne gospodarstwo rolne będące własnością osoby fizycznej.

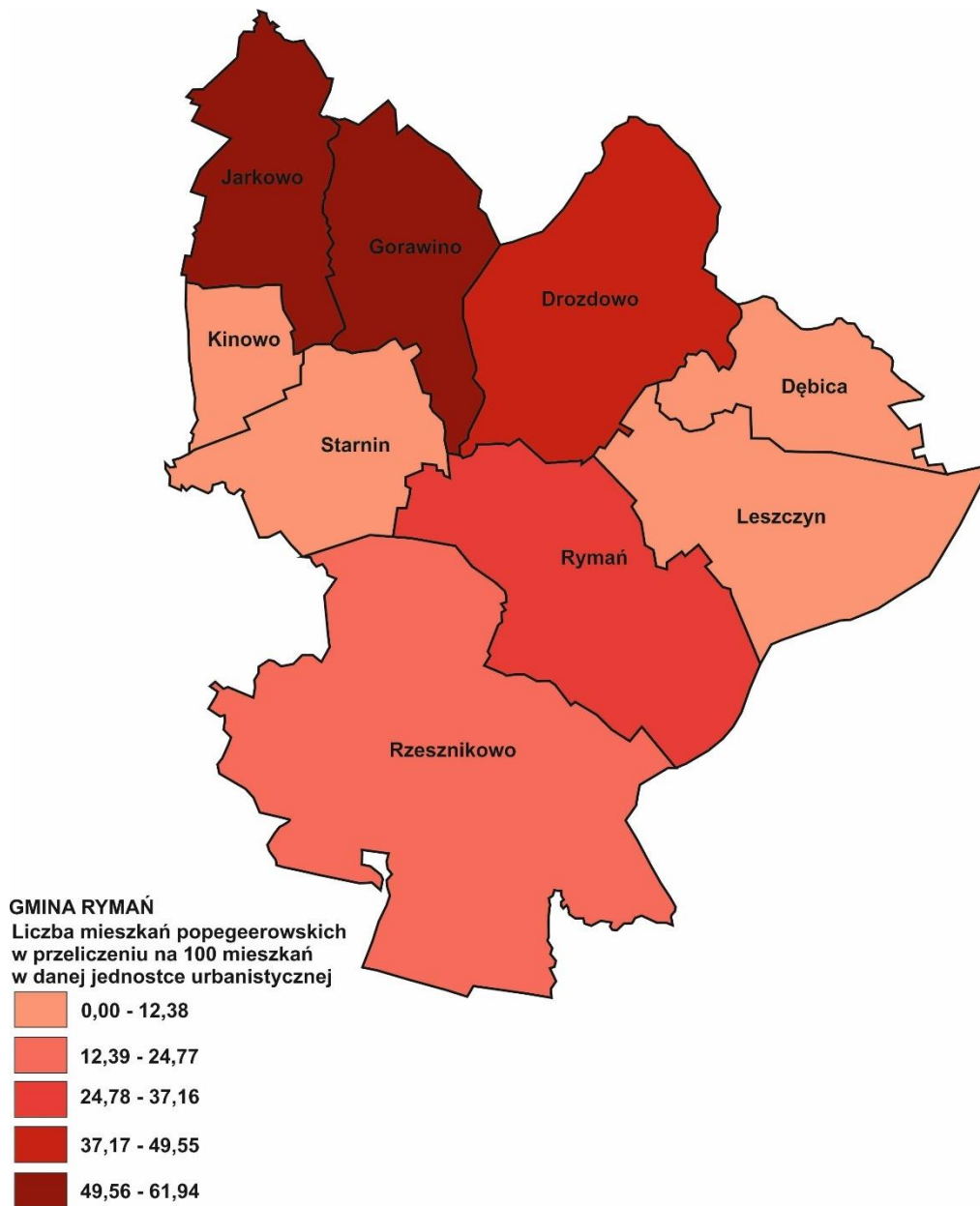
Rozdrobniona infrastruktura techniczna (woda, kanalizacja) w tych miejscowościach, powstała za czasów PGR, zastała zamieniona w wyniku inwestycji w zbiorczą infrastrukturę techniczną obsługującą całe wsie i jest zarządzana przez Miejskie Wodociągi i Kanalizacje w Kołobrzegu, której Gmina jest udziałowcem. Na terenach wsi popegeerowskich znajduje się sieć gazowa.

Oceniając opisane miejscowości ich cechą wspólną jest to, że posiadają one zabudowę wielorodzinną (bloki), które do chwili obecnej są zamieszkiwane, ale stanowią własność prywatną (zostały wykupione przez wcześniejszych właścicieli).

Tabela 26: Liczba mieszkań popegeerowskich na 100 mieszkań w danej jednostce

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkań popegeerowskich	Liczba mieszkań	Liczba mieszkań popegeerowskich na 100 mieszkań
Rymań	112	374	29,95
Drozdowo	56	132	42,42
Dębica	0	97	0,00
Rzesznikowo	10	63	15,87
Jarkowo	52	96	54,17
Kinowo	0	50	0,00
Gorawino	112	181	61,88
Leszczyn	0	76	0,00
Starnin	0	78	0,00
Gmina	342	1147	29,82

Źródło: Urząd Gminy Rymań, 2016

Rysunek 17: Liczba mieszkań popegeerowskich w przeliczeniu na 100 mieszkań w danej jednostce urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

Najuboższa według pracowników Urzędu Gminy w Rymaniu wydaje się miejscowość Jarkowo, wymagająca dużego nakładu finansowego do odbudowy infrastruktury i wyglądu miejscowości.

4.5. SFERA ŚRODOWISKOWA

Gmina Rymań nie posiada wybitnych walorów krajobrazowo - przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki na dużą skalę, głównie ze względu na brak większych jezior i rzek umożliwiających wypoczynek nad wodą. Nie mniej posiada znaczne, cenne walory istotne z przyrodniczego punktu widzenia oraz jest położona w centrum obszaru wskazywanego w opracowaniach ponadlokalnych do aktywizacji gospodarczej oraz w paśmie pomiędzy rejonami intensywnego rozwoju turystyki. Ponadto, na terenie Gminy występują dobrze zachowane formy rzeźby polodowcowe z wykształconymi charakterystycznymi ekosystemami. Wyróżnić tu można następujące obszary:

- Wzgórza kemowe,
- Dolinę rzeki Mołstowy,
- Fragmenty dolin rzecznych i rynien subglacjalnych,
- Fragmenty rynny lodowcowej pomiędzy Jarkowem i Górawinem,
- Rynnę lodowcową w rejonie Kamienia Rymańskiego,
- Jezioro Popiel.

4.5.1. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na terenie Gminy Rymań występuje niewiele obiektów podlegających ochronie prawnej. Należą do nich jedynie:

- Użytek ekologiczny „Małża”,
- Obszar Natura 2000 „Kemy Rymańskie”,
- Pomniki przyrody,
- Skupiska starodrzewów na cmentarzach,
- Parki dworskie i pałacowe,
- Lasy ochronne wokół jez. Popiel i lasy stanowiące ostoję zwierząt objętych ochroną gatunkową.

Ponadto, ochronie gatunkowej podlega znaczna część gatunków roślin i zwierząt zinwentaryzowany w gminie w 2002 r. Z 592 gatunków roślin naczyniowych 28 gatunków jest chronionych (14 ściśle i 14 częściowo). 46 gatunków roślin naczyniowych należy do rzadkich, ginących lub zagrożonych wyginięciem. Również szereg zbiorowisk roślinnych należy do grupy chronionych siedlisk. Ze 177 gatunków

zinwentaryzowanych zwierząt kręgowców 19 należy do ryb, 11 do płazów, 1 do gadów (jaszczurka żyworodna), 124 do ptaków i 22 do ssaków. Z tego wyróżniono 50 stanowisk fauny chronionej, ginącej i zagrożonej wymarciem.

4.5.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Wody wgłębne poziomów użytkowych wykorzystywanych dla potrzeb ludności i gospodarki występują w warstwie wodonośnej sięgającej 40-60 m, lokalnie głębszej. Jest to piętro czwartorzędowe w serii piaszczysto-żwirowej wśród glin zwałowych o wydajności dość niskiej w centralnej części gminy i większej w części wschodniej (Dębница, Leszczyn). Gmina Rymań leży poza terenami głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) o znaczeniu krajowym.

Obszar Gminy Rymań jest stosunkowo ubogi w wody powierzchniowe. Leży w dorzeczu dwóch rzek:

- Mołstowy (dopływ Regi) z dopływami Czernica, Rzesznica, Pniewa i Wkra,
- Dębosznica z dopływami Lnianką, 2 ciekami bez nazwy i Lędówką rzeczką graniczną gm. Siemyśl.

Oprócz ww. rzek i ich dopływów na terenie Gminy występuje gęsta sieć rowów melioracyjnych. Tworzą one bifurkacje, tj. rozwidlenia prowadzące wody do różnych dorzeczy.

Wód stojących jest niewiele. Największymi są jezioro Popiel o powierzchni 33,66 ha, niewielkie jezioro Starnin o powierzchni 7,04 ha, staw w miejscowości Kamień Rymański, kilkanaście oczek wytopiskowych koło Dębicy, Drozdówka, Jarkowa, Kinowa, Rymania i śródleśnych.

Wody powierzchniowe z wyjątkiem Mołstowy, ze względu na niewielkie przepływy lub niewielkie rozmiary powierzchniowe oczek i jezior charakteryzują się bardzo niskim potencjałem samoregulacyjnym i odpornościowym. Nie są w stanie przyjmować żadnych zanieczyszczeń z terenów otaczających (ścieków bytowych i spływów z pól). Jedynie Mołstowa niesie większą ilość wody i posiada określony przepływ dyspozycyjny. Obecne zanieczyszczenie (III klasa) jest w zasadzie na

granicy przydatności jej wód do jakiegokolwiek użytkowania i funkcjonowania w niej życia biologicznego.

Mało odporne na wszelkie zmiany w zakresie stosunków wodnych są dna dolin rzecznych oraz obniżenia rozlewiskowe. Są to obszary użytkowane jako trwałe użytki zielone lub pozostawione jako mokradła i torfowiska. Ten sposób użytkowania jest najbardziej optymalny. Ukształtowane tu ekosystemy trawiaste lub olsy i łągi (olsze czarne, brzeziny bagienne, łożowiska i szuwary) utrzymują równowagę ekologiczną, właściwą retencję wodną, są miejscem bytowania licznych gatunków flory i fauny. W północnej i środkowej części Gminy w obrębie w/w obniżeń funkcjonuje wprowadzony przez człowieka system melioracyjny – połączenie rzek szeregiem rowów otwartych. System ten działający na potrzeby rolnictwa (użytkowanych łąk i pastwisk) wymaga konserwacji i usprawnienia na rzecz działania nawadniająco-odwadniającego.

Wody na terenie Gminy Rymań należą do najbardziej zanieczyszczonych elementów środowiska. Rzeka Mołstowa była badana w 1994 roku: początkowo prowadziła wody II klasy czystości, ale od ujścia Czernicy już wody III klasy czystości. Stały punkt monitoringu krajowego prowadzony jest na rzece Redze w miejscowości Trzebiatowo. Ogólny stan zanieczyszczeń kwalifikuje Regę do III klasy, najgorsze wyniki występują w ocenie sanitarnej.

Rzeka Dębosznica była badana w 2000 roku. Punkt pomiarowy powyżej miejscowości Trzyńnik (gm. Siemyśl) wykazał II klasę na pograniczu III klasy czystości, a punkt powyżej ujścia Lnianki III klasę czystości.

4.5.3. GLEBY

Na obszarze Gminy dominują gleby wytworzone z powierzchniowych utworów czwartorzędowych. Na skutek zabiegów agrotechnicznych i melioracyjnych oraz obniżenia wód gruntowych następuje wstrzymanie procesu torfotwórczego i murszenia w górnych poziomach złóż torfowych.

Jak podaje Studium ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 61,5 i jest nieco niższy od średniej wojewódzkiej. Z analizy przydatności gleb dla określonych roślin wynika, że najkorzystniejsze są warunki dla upraw zbóż i roślin

okopowych. Zdecydowanie przeważają kompleksy „żytnie” tj. 4 bardzo dobry (28%), 5 żytni dobry (21,2%), przy dość dużym udziale kompleksów słabych 6 i 7 (łącznie 36%).

W klasyfikacji gleboznawczej sytuacja wygląda korzystniej. Świadczy to o dość wysokiej kulturze rolnej i dbałości o użytki rolne, zwłaszcza grunty orne. Znaczne zaniedbania widoczne są w trwałych użytkach zielonych. Upadek hodowli bydła spowodował, że nieużytkowane pastwiska i niekoszone łąki zaczęły porastać gatunki dziko rosnące, wkroczyły na część podmokłych łąk szuwały i zarośla wierzby łązy.

Znaczne powierzchnie gruntów orných kompleksów najslabszych rolniczo stanowią 24,2% i występują w dużych zwartych kompleksach gruntów orných, głównie w południowej i wschodniej części obszaru Gminy. Są to tereny najwłaściwsze do zagospodarowania w inny sposób niż uprawa roli (wskazane dolesienia, zabudowa mieszkaniowa). Są to rejony wsi: Leszczyn, Dębica, Rzesznikowo, Rymań. Najkorzystniejsze do upraw rolných są powierzchnie gruntów orných w części północnej i zachodniej obszaru Gminy. Są to rejony wsi: Gorawino, Kinowo, Jarkowo, Starnin, Drozdowo oraz Kamień Rymański.

Część południowa i południowo-zachodnia charakteryzuje się niskim potencjałem odporności na degradację. W rolnictwie uzyskuje się tu niskie plony (gleby kompleksu 6, 7 częściowo 5), są to gleby wymagające nawożenia, podatne na suszę. W leśnictwie są to siedliska borowe, o dość niskim przyroście masy drzewnej, podatne na niszczenie przez szkodniki, charakteryzujące się małą odpornością na antropopresję. Są to rejony od dawna zagospodarowane jako przestrzeń leśna. Jest to najbardziej korzystny sposób użytkowania gwarantujący utrzymanie względnej równowagi ekologicznej i ochronę przed destrukcyjnymi zmianami krajobrazu.

Pozostała część rolniczej przestrzeni produkcyjnej bazująca na glebach średnio-żyźnych kompleksów 4 i 5, z mniejszym udziałem kompleksu 2 w gruntach orných charakteryzuje się dość wysokim potencjałem samoregulacyjno-odpornościowym. Są to tereny lekko faliste, zbudowane z glin i piasków gliniastych lodowcowych, wymagające utrzymania użytków rolných w dość wysokiej kulturze agrotechnicznej. Są to równocześnie tereny wskazane dla rozwoju rolnictwa i osadnictwa. Należą tutaj rejony północne Gminy: Jarkowo, Kinowo, Gorawino, Drozdowo oraz środkowe: Rzesznikowo, Rymań, częściowo Leszczyn.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Gleby w całej Gminie należą do czystych, nie są skażone metalami ciężkimi. Badane w 10 punktach rozmieszczonych w obszarze Gminy na obecność niklu, miedzi, ołowiu i cynku nie wykazały przekroczeń w żadnym punkcie. Należą więc do gleb grupy „O”, tj. czystych. Wykazują natomiast znaczne zakwaszenie: 11% gleb należy do bardzo kwaśnych, 52% do kwaśnych, 32% do lekko kwaśnych. Z tego względu potrzeby wapnowania są znaczne: 11% wymaga wapnowania koniecznie, dla 25% wapnowanie jest potrzebne, dla 26% wskazane.

4.5.4. SUROWCE NATURALNE

Surowce naturalne odgrywają niewielką rolę w gospodarce Gminy. Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (pospółka) „Rzesznikowo”, o zasobach określonych w 1976 r. na 3.033 tys. ton, eksploatowane w latach 70, obecnie jest rekultywowane. W roku 2006 rozpoczęto wydobywanie kruszywa w niewielkim złożu (pow. 2 ha) przy wsi Kinowo. Niewielkie wyrobiska kruszywa znajdują się we wsiach: Drozdowo, Leszczyn, Starnin, Melno, Skrzydłowo. Prawdopodobnie większe złoża kruszywa grubego występują w obrębie obszarów leśnych, co ogranicza ich przyszłą eksploatację.

Na terenie Gminy Rymań znajduje się około 30 złóż torfów sklasyfikowanych i zbilansowanych przez Instytut Melioracji i Użytków Zielonych Falenty w 1996 roku. Wiele tych złóż zaliczono do osobliwości przyrodniczych, wyróżniono złoża zlokalizowane w lasach, złoża wykorzystywane gospodarczo dla rolnictwa, a część wykazano jako potencjalną bazę zasobową. Złoża stanowiące bazę zasobową znajdują się we wsiach Jarkowo i Morowo.

4.5.5. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

Powietrze atmosferyczne w Gminie Rymań należy do czystych, gdyż nie występują na jej terenie większe źródła emitujące zanieczyszczenia. Gmina posiada charakter gospodarki rolno-leśnej, przy czym lasy zajmują znaczną powierzchnię (ponad 40%) przyczyniając się do korzystnych warunków klimatyczno-zdrowotnych. Na terenach osadniczych występuje generalnie korzystne przewietrzanie. Niekorzystne zanieczyszczenia powietrza spalinami z pojazdów samochodowych

występują wzdłuż drogi krajowej nr 6. Jest to w zasadzie największe w Gminie zagrożenie dla powietrza i gleb (skażenie metalami ciężkimi).

4.5.6. GOSPODARKA ODPADAMI

Z dniem 1 stycznia 2017r. usługę w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Rymań świadczy Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe EKO FIUK Sp.k. z siedzibą w Chojnicy, gm. Mirosławiec. Dodatkowo mieszkańcy mają możliwość dostarczania odpadów do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) na terenie Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Mirowie.

„Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi” na terenie Gminy Rymań wykazała zagrożenia jakie wiążą się z funkcjonowaniem tego systemu. Najważniejszym zagrożeniem jest brak bilansu finansowego systemu i pogłębiający się deficyt wg stanu na 31.12.2015 roku. Sytuacja ta wiąże się z tym, iż Gmina musi dokładać z pozostałych zaplanowanych zadań w budżecie do wydatków systemu gospodarowania odpadami, który powinien się samofinansować.

Na terenie Gminy Rymań ma zastosowanie mobilna zbiórka odpadów problemowych. Do mobilnego punktu w wyznaczonych terminach każdy mieszkaniec może nieodpłatnie dostarczyć zbierane, w sposób selektywny określone rodzaje odpadów, które zostały wytworzone w gospodarstwie domowym. Ponadto, w Gminie funkcjonuje tzw. selektywna zbiórka odpadów niebezpiecznych prowadzona w miejscach użyteczności publicznej jak: szkoły, apteki, sklepy.

Gmina Rymań planuje położyć nacisk na jeszcze większe działania informacyjno-edukacyjne mieszkańców. Celem prowadzenia różnego rodzaju kampanii edukacyjnych z zakresu segregacji i selektywnej zbiórki odpadów jest aktywizacja społeczeństwa i motywowanie do działań proekologicznych.

4.5.7. GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA

W 2015 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie miała długość 86 km i obsługiwała 2014 osób (GUS). Oznacza to, że z 2903 osób korzystających

z wodociągów, 889 osób nie odprowadzało wody do sieci kanalizacyjnej. Tylko 46,9% budynków mieszkalnych w Gminie jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej.

Gospodarka ściekowa najczęściej sprowadza się do odprowadzania ścieków sanitarnych do zbiorników bezodpływowych lub dołów chłonnych. Ścieki komunalne z wiejskich jednostek osadniczych tylko w części są oczyszczane. Na terenie Gminy działały dwie oczyszczalnie ścieków w Rymaniu i Jarkowie, jednak dzięki dofinansowaniu i realizacji projektu w ramach programu „Zintegrowana Gospodarka Wodno - Ściekowa w Dorzeczu Parsęty Rejon II” Gmina Rymań została objęta i jest zarządzana przez spółkę „Miejskie Wodociągi i Kanalizacja” w Kołobrzegu.

4.5.8. ODPADY NIEBEZPIECZNE

Do odpadów szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu człowieka zaliczają się wyroby zawierające azbest. Zgodnie z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 każda gmina i powiat powinny prowadzić działania mające na celu usunięcie wyrobów zawierających azbest. Na terenie Gminy Rymań w 2009 r. zinwentaryzowano łącznie 688 053 kg azbestu. 445 577 kg zinwentaryzowano na budynkach należących do osób fizycznych, natomiast 242 506 kg na budynkach należących do osób prawnych.

Na potrzeby opracowania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Rymań na lata 2017 – 2032” w 2017 r. dokonano inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Rymań. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji zidentyfikowano 1096,021 Mg wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z treścią „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 do roku 2032” należy usunąć i zutylizować wszystkie wyroby zawierające azbest zlokalizowane na terenie Gminy Rymań. W celu wypełnienia tych zapisów należy usuwać ok. 68,50 Mg wyrobów azbestowych rocznie.

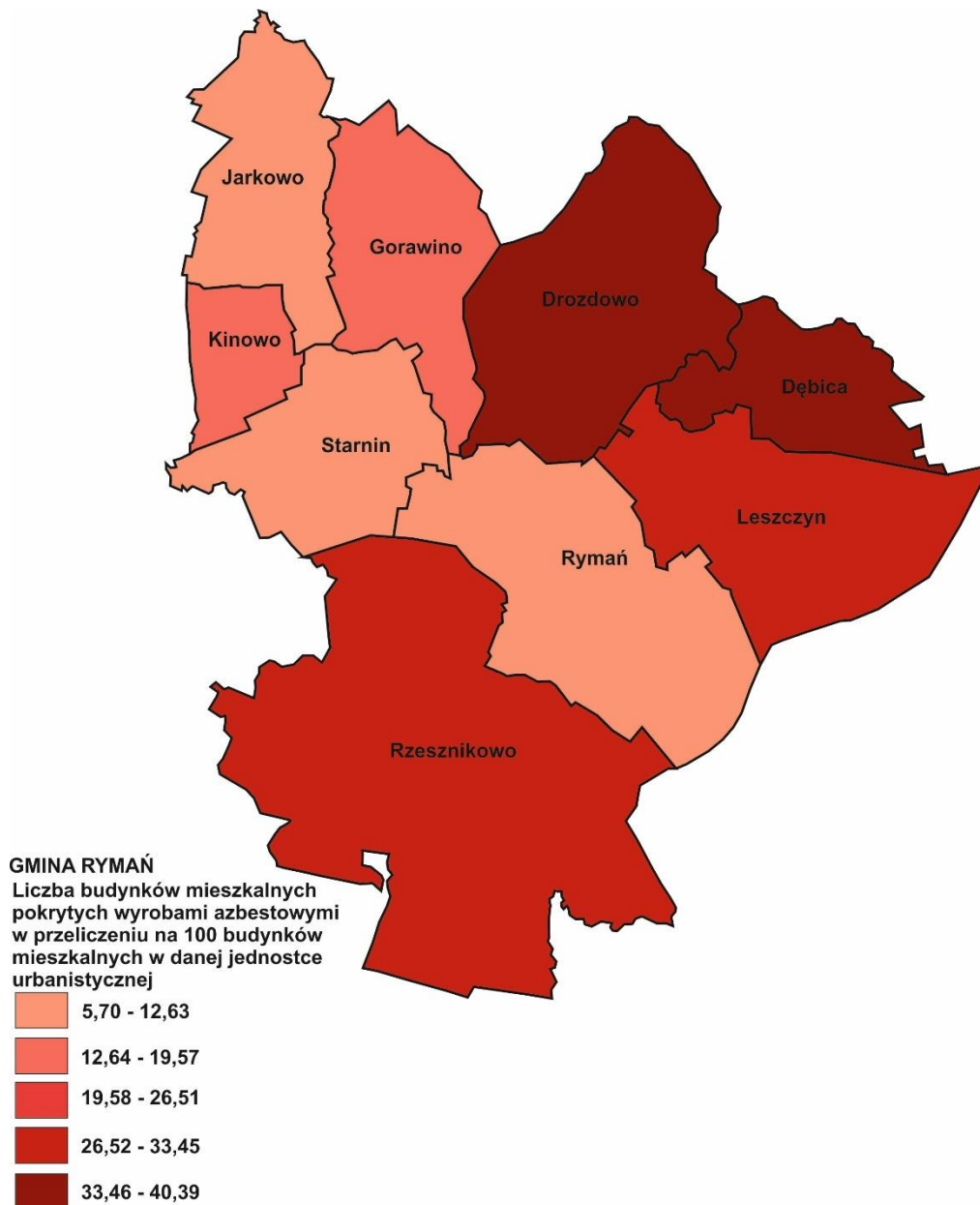
W czasie przeprowadzanej inwentaryzacji na terenie Gminy Rymań zidentyfikowano 108 budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi. Średnio na 100 budynków mieszkalnych w całej Gminie przypada 18,21 budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo – cementowymi. Wyższą wartość tego

wskaźnika niż średnia dla Gminy odnotowano w jednostkach urbanistycznych:
 Dębica - 40,32, Drozdowo - 39,06, Rzesznikowo - 30,56, Leszczyn - 28,30.

Tabela 27: Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi na 100 budynków mieszkalnych

Jednostka urbanistyczna	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi	Na 100 budynków mieszkalnych
Rymań	188	13	6,91
Drozdowo	64	25	39,06
Dębica	62	25	40,32
Rzesznikowo	36	11	30,56
Jarkowo	35	2	5,71
Kinowo	24	4	16,67
Gorawino	68	9	13,24
Leszczyn	53	15	28,30
Starnin	63	4	6,35
GMINA	593	108	18,21

Źródło: Urząd Gminy Rymań, 2016

Rysunek 18: Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych w danej jednostce urbanistycznej

Źródło: opracowanie własne

4.5.9. WYKORZYSTANIE OZE

W „Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rymanów” (uchwała nr XVIII/108/16 Rady Gminy Rymanów z dnia 29 września 2016 r.) przeprowadzono kompleksową inwentaryzację zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych dla roku bazowego 2013 oraz przedstawiono charakterystykę głównych nośników energetycznych wykorzystywanych na terenie Gminy.

Wyniki inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla na terenie Gminy wykazały, że całkowita emisja CO₂ w 2013 r. wyniosła 19 875,1 tCO₂. Największy udział w łącznym bilansie miał sektor transportu, który odpowiadał za 66,7% całej emisji dwutlenku węgla w Gminie, a następnie sektor mieszkaniowy (22,3%). Emisja CO₂ dla budynków użyteczności publicznej wyniosła łącznie 599,2 tCO₂, przy czym paliwem generującym największą emisję jest energia elektryczna – 83,4%. W przypadku obiektów mieszkalnych łączna suma emisji CO₂ wyniosła w 2013 r. 4 439,3 tCO₂. Paliwami, które generowały największą emisję były olej opałowy (35,7%), drewno (26,7%), węgiel (18,1%) oraz gaz sieciowy (17,9%).

Aby osiągnąć założenia pakietu klimatyczno – energetycznego w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rymań wyznaczono trzy cele główne:

- Redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- Zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- Redukcja zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Aby zwiększyć udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych zaplanowano następujące przedsięwzięcia:

- Do 2020 r. popularyzacja instalacji OZE wśród mieszkańców, prowadzenie akcji edukacyjnych,
- Do 2019 r. budowa farmy fotowoltaicznej o mocy nominalnej do 1,3 MW, działka nr 128/2 obręb Dębica. Inwestorem jest ES Dębica Sp. z o.o., ul. Malczewskiego 26,
- Do 2020 r. wyposażenie budynków mieszkalnych w mikroinstalacje OZE (zgodnie z ankietyzacją do roku 2020 mieszkańcy wszystkich miejscowości Gminy planują instalację 73 instalacji fotowoltaicznych o mocy średnio 3kW),
- Do 2020 r. wyposażenie budynków mieszkalnych w mikroinstalacje OZE (zgodnie z ankietyzacją, do roku 2020 mieszkańcy wszystkich miejscowości Gminy planują instalację 188 instalacji solarnych o powierzchni średnio 4m² każda).

Gmina zachęca mieszkańców do korzystania z instalacji OZE poprzez doposażanie remontowanych i modernizowanych obiektów użyteczności publicznej

w panele fotowoltaiczne. W ramach projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnego na rzecz programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów zrealizowano projekt pn. „Zakup i montaż systemu fotowoltaicznego w sali wiejskiej w Kinowie”. Zamontowano 24 panele fotowoltaiczne na dachu sali wiejskiej w Kinowie, o całkowitej powierzchni 39.3 m², co pozwoliło wyprodukować energię w ilości 5.61 MWh na rok. Wyprodukowana energia z elektrowni fotowoltaicznej w powiązaniu z pompami ciepła zapewniła w obiekcie ciągłe, bezobsługowe dostarczenie ogrzewania i ciepłej wody.

Pracownicy Urzędu Gminy zaobserwowali wzrost zainteresowania mieszkańców wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza paneli fotowoltaicznych. Są one zakładane na coraz większej liczbie budynków mieszkalnych, lecz należy podkreślić, że dotyczy to jedynie budynków nowo powstających. W starszych budynkach mieszkalnych emisja szkodliwych gazów do atmosfery jest ograniczana poprzez ocieplenie ścian zewnętrznych oraz wymianę kotłów grzewczych na bardziej ekologiczne. Wykorzystanie instalacji OZE na terenie Gminy Rymań nadal znajduje się na stosunkowo niskim poziomie i wymaga prowadzenia działań w tym zakresie.

4.6. PODSUMOWANIE

Po przeprowadzeniu diagnozy można stwierdzić, iż na terenie Gminy Rymań występują stany kryzysowe. Problemy je powodujące zostały wymienione w tabeli.

Tabela 28: Problemy wywołujące stany kryzysowe w gminie Rymań

Sfera	Występujące problemy
Spoleczna	<ul style="list-style-type: none"> - negatywne trendy demograficzne: spadająca liczba ludności, emigracja ludności (zwłaszcza młodych ludzi), spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy wzroście liczby osób starszych - duże bezrobocie, wśród bezrobotnych duży udział kobiet, osób długotrwale bezrobotnych i powyżej 45. roku życia, większość bezrobotnych (42,25%) posiada wykształcenie gimnazjalne i niższe

	<ul style="list-style-type: none"> - duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej – przede wszystkim osoby bezrobotne, niepełnosprawne, przewlekle i ciężko chore, wzrost wydatków w budżecie Gminy na pomoc społeczną - niewielkie możliwości udziału mieszkańców w działalności społeczno – kulturowej ze względu na niewielką aktywność społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina cały czas rozwija się pod względem gospodarczym (wzrasta liczba podmiotów gospodarki narodowej), lecz jest to nadal wolne tempo
Przestrzenno – funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> - znikoma liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stwarza możliwość wprowadzenia na terenie Gminy chaotycznej zabudowy - dostępność do sieci kanalizacyjnej posiada mniej niż połowa mieszkańców Gminy, natomiast dostępu do sieci gazowej nie mają mieszkańcy Starnina, Jarkowa i Kinowa - mała dostępność do terenów publicznych oraz ich niezadowalająca jakość w jednostkach urbanistycznych: Leszczyn, Rzesznikowo, Jarkowo, Rymań
Techniczna	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba mieszkań komunalnych - powierzchnia mieszkań i stopień wyposażenia w instalacje sanitarne niższy niż średnia dla powiatu – niższa jakość życia mieszkańców gminy Rymań
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> - zanieczyszczone wody powierzchniowe, bardzo narażone na skażenie - konieczność dofinansowania systemu gospodarki odpadami ze środków budżetu Gminy (system gospodarki odpadami nie reguluje się sam pod względem finansowym) - mimo działań władz gminnych nadal dość niskie zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem OZE

Źródło: opracowanie własne

W celu zapewnienia dalszego rozwoju Gminy Rymań konieczne będzie podjęcie działań naprawczych i prewencyjnych w różnych sferach. Aby usunąć lub ograniczyć bariery rozwoju Gminy konieczne będzie prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych, które pozwolą na interwencję w kilku sferach, nie powodując przy tym zwiększenia natężenia lub przeniesienia problemów na inne obszary.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Rymań można wskazać następujące potrzeby i kierunki rozwoju Gminy:

1. W sferze społecznej:

- Dążenie do rozwiązania problemu bezrobocia,
- Tworzenie nowych form wsparcia dla osób korzystających z pomocy społecznej,
- Podejmowanie działań w kierunku rozwoju edukacji społeczno – kulturalnej oraz zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców Gminy.

2. W sferze gospodarczej:

- Przyciąganie nowych inwestorów zewnętrznych poprzez działania promocyjne,
- Motywowanie mieszkańców Gminy (w tym osób bezrobotnych) do zakładania własnej działalności gospodarczej poprzez prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych w tym zakresie.

3. W sferze przestrzenno – funkcjonalnej:

- Poprawienie stanu technicznego sieci dróg oraz ich doposażenie w odpowiednią infrastrukturę okołodrogową,
- Zwiększenie dostępności do obiektów infrastruktury społecznej oraz podnoszenie jakości obiektów już istniejących,
- Zwiększenie dostępności i jakości terenów publicznych.

4. W sferze technicznej:

- Doprowadzenie sieci gazowej do miejscowości Starnin, Jarkowo, Kinowo oraz rozwój sieci kanalizacyjnej.

5. W sferze środowiskowej:

- Wprowadzenie rozwiązań prowadzących do poprawy stanu wód powierzchniowych oraz ochrony gleb o niskiej odporności na degradację w południowej i południowo – zachodniej części Gminy,
- Zwiększenie wykorzystania OZE,
- Kreowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców.

Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe są ze sobą powiązane, dlatego interwencja w jednym kierunku (np. podejmowanie działań w kierunku rozwiązania

problemu bezrobocia) może przekładać się na rozwiązanie innego problemu (np. spadek liczby osób bezrobotnych może skutkować zmniejszeniem udziału ludności korzystającej ze wsparcia pomocy społecznej).

Celem działań rewitalizacyjnych jest eliminacja lub ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych, dlatego to na problemach zidentyfikowanych w sferze społecznej powinny być skupione projekty rewitalizacyjne. W Gminie Rymań problemy społeczne wynikają z bezrobocia mieszkańców oraz ich niewielkiej aktywności w życiu społeczności lokalnej i braku motywacji do podejmowania własnych inicjatyw. Podczas planowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych konieczne będzie wykorzystanie lokalnych zasobów i potencjałów Gminy Rymań, na które składają się: położenie w stosunkowo niewielkiej odległości od morza, stosunkowo dobre gleby, łatwe możliwości rozwoju infrastruktury technicznej, atrakcyjność krajobrazowa, korzystne warunki rozwoju agroturystyki.

5. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

5.1. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Kolejnym etapem prac nad Programem Rewitalizacji było opracowanie zestawu wskaźników ze sfery społecznej oraz gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Wszystkie dane liczbowe dla poszczególnych jednostek analitycznych zostały pozyskane z Urzędu Gminy Rymań i innych instytucji przedstawiają stan na koniec roku 2016.

Tabela 29: Wskaźniki zastosowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Rymań

Sfera	Wskaźniki służące wyznaczeniu obszarów zdegradowanych
Spółeczna	<ul style="list-style-type: none"> - Zmiana liczby mieszkańców w 2016 r. w stosunku do 2012 r. - Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców jednostki - Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców jednostki

	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców jednostki w wieku produkcyjnym - Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców jednostki w wieku produkcyjnym - Liczba popełnionych przestępstw - na 100 mieszkańców jednostki - Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 100 mieszkańców jednostki
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców jednostki analitycznej - Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 100 mieszkańców jednostki - Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce
Przestrzenno funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba obiektów infrastruktury społecznej na 100 mieszkańców jednostki analitycznej - Liczba terenów publicznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Techniczna	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem na 100 budynków mieszkalnych - Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę - Liczba mieszkań popegeerowskich na 100 mieszkań - Liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji na 100 budynków mieszkalnych
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi na 100 budynków mieszkalnych

Źródło: opracowanie własne

Powyższe wskaźniki posłużyły wyznaczeniu obszaru zdegradowanego. Aby obiektywnie porównać jednostki analityczne podlegające diagnozie, a tym samym precyzyjne i jednoznacznie wskazać obszary wymagające interwencji zastosowano wskaźnik Perkala. Jest to jedna z metod porządkowania liniowego charakteryzująca się układaniem obiektów w kolejności, co pozwala porównywać badane obiekty

i hierarchizować je względem siebie¹. Wcześniej jednak konieczna była standaryzacja zmiennych, aby doprowadzić do eliminacji jednostek miary i wyrównania wartości zmiennych. Standaryzacja zmiennych została dokonana zgodnie ze wzorami:

$$Z_{ik} = \frac{X_{ik} - \bar{X}_k}{S_k} \quad \text{dla stymulant}^2$$

$$Z_{ik} = - \frac{X_{ik} - \bar{X}_k}{S_k} \quad \text{dla destymulant}^3$$

Gdzie:

Z_{ik} – standaryzowana wartość k-tej zmiennej w i-tej jednostce,
 X_{ik} - wartość cechy k-tej w badanej jednostce przestrzennej i-tej,
 \bar{X}_k – średnia arytmetyczna k-tej zmiennej,
 S_k – odchylenie standardowe k-tej zmiennej.

W ten sposób uzyskane zestandaryzowane zmienne tworzą macierz zmiennych opisujących wszystkie jednostki urbanistyczne. Kolejnym krokiem było obliczenie wskaźnika Perkala według wzoru:

$$WP = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n y'_{ij}$$

Gdzie:

WP – wskaźnik Perkala,
n – ilość obiektów,
 y'_{ij} – standaryzowana wartość j-tej cechy w i-tym obiekcie, po zmianie destymulant na stymulanty.

Na podstawie uzyskanych wartości syntetycznego miernika Perkala przeprowadzono klasyfikację jednostek analitycznych w Gminie Rymań ze względu na poziom rozwoju społeczno - gospodarczego. Podstawą uzyskania klasy są przedziały, jakie przyjmuje wskaźnik w oparciu o średnią arytmetyczną i odchylenie

¹ Parysek, J. J., Wojtasiewicz L., 1979. Metody analizy regionalnej i metody planowania regionalnego, Studia KPZK PAN, t. 69, Państwowe Wydawn. Nauk.

² Stymulanty to zmienne, których **rosnące** wartości są oceniane pozytywnie z punktu widzenia danego zjawiska.

³ Destymulanty to zmienne, których **malejące** wartości są oceniane pozytywnie z punktu widzenia danego zjawiska.

standardowe. Klasy badanych obiektów uzyskuje się, wykorzystując następujący schemat⁴:

Klasa	Przedział	Poziom rozwoju
I	$WP > \sum \bar{X} + \frac{S}{2}$	bardzo dobry
II	$\sum \bar{X} + \frac{S}{2} > WP > \sum \bar{X} - \frac{S}{2}$	przeciętny
III	$WP < \sum \bar{X} - \frac{S}{2}$	niedostateczny

Kolorem zielonym znaczone obszary, dla których wskaźnik przyjął wartość większą niż wartość sumy średniej arytmetycznej i połowy odchylenia standardowego. Kolorem żółtym oznaczono jednostki analityczne, dla których wskaźnik przyjął wartość w przedziale pomiędzy sumą średniej arytmetycznej i połowy odchylenia standardowego oraz różnicą średniej arytmetycznej i połowy odchylenia standardowego. Wartości, dla których wskaźnik Perkala jest mniejszy od wartości różnicy średniej i połowy odchylenia standardowego oznaczono kolorem czerwonym.

⁴ Pluta W., 1986. Wielowymiarowa analiza porównawcza w modelowaniu ekonometrycznym, PWN, Warszawa.

5.1.1. SFERA SPOŁECZNA

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Zmiana liczby ludności			Liczba osób w wieku poprodukcyjnym			Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej			Osoby bezrobotne			Liczba osób długotrwale bezrobotnych			Liczba przestępstw			Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece			Wskaźnik Perkalá	
		Ludność w 2012 r.	Zmiana liczby mieszkańców	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Wartość standaryzowana	Ogółem	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Na 100 mieszkańców jednostki w wieku produkcyjnym	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki		Wartość standaryzowana
Rymań	1192	1206	-1,16	0,39	206	17,28	-0,91	66	5,54	0,82	49	5,92	-0,71	28	828	3,38	-1,19	6	0,50	0,11	2	0,17	-0,28	-0,40
Drozdowo	531	549	-3,28	0,87	70	13,18	0,48	28	5,27	0,88	27	7,67	-2,03	15	352	4,26	-1,75	3	0,56	0,29	1	0,19	-0,42	-0,52
Dębica	225	226	-0,44	0,22	35	15,56	-0,33	34	15,11	-1,52	6	4,17	0,61	0	144	0,00	0,96	1	0,44	0,05	0	0,00	0,87	0,11
Rzesznikowo	511	481	6,24	-1,28	85	16,63	-0,69	54	10,57	-0,41	11	3,93	0,79	2	280	0,71	0,51	2	0,39	0,20	1	0,20	-0,47	-0,01
Jarkowo	402	435	-7,59	1,84	58	14,43	0,06	37	9,20	-0,08	13	4,61	0,28	4	282	1,42	0,06	1	0,25	0,60	0	0,00	0,87	0,30
Kinowo	129	124	4,03	-0,79	10	7,75	2,32	8	6,20	0,66	4	4,65	0,25	0	86	0,00	0,96	0	0,00	1,29	0	0,00	0,87	1,06
Gorawino	661	647	2,16	-0,36	90	13,62	0,33	56	8,47	0,10	17	3,85	0,85	2	442	0,45	0,68	2	0,30	0,45	1	0,15	-0,17	0,37
Leszczyn	252	239	5,44	-1,10	40	15,87	-0,43	11	4,37	1,10	6	3,85	0,85	1	156	0,64	0,56	1	0,40	0,18	0	0,00	0,87	0,52
Starnin	229	230	-0,43	0,22	39	17,03	-0,83	35	15,28	-1,56	9	6,16	-0,89	4	146	2,74	-0,78	3	1,31	2,37	1	0,44	-2,12	-1,42
Gmina	4132	4137	-0,12	0,15	633	15,32	-0,25	329	7,96	0,23	142	5,23	-0,19	56	2716	2,06	-0,35	19	0,46	0,01	6	0,15	-0,13	-0,11
Średnia			0,55			14,59			8,89			4,98				1,51			0,46			0,13	Średnia	0E+00
Odchylenie standardowe			4,43			2,95			4,10			1,33				1,57			0,36			0,15	Odchylenie standardowe	0,71

5.1.2. SFERA GOSPODARCZA

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej			Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą			Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym				Wskaźnik Perkala
		Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	Na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce	Wartość standaryzowana	
Rymań	1192	72	6,04	0,02	58	4,87	0,19	49	26	53,06	-1,19	-0,33
Drozdowo	531	29	5,46	-0,27	28	5,27	0,37	27	10	37,04	0,35	0,15
Dębica	225	16	7,11	0,56	10	4,44	0,00	6	3	50	-0,90	-0,11
Rzesznikowo	511	33	6,46	0,24	13	2,54	-0,86	11	5	45,45	-0,46	-0,36
Jarkowo	402	15	3,73	-1,14	6	1,49	-1,34	13	3	23,08	1,69	-0,26
Kinowo	129	12	9,3	1,67	10	7,75	1,49	4	2	50	-0,90	0,75
Gorawino	661	32	4,84	-0,58	26	3,93	-0,23	17	5	29,41	1,08	0,09
Leszczyn	252	20	7,94	0,98	19	7,54	1,40	6	2	33,33	0,70	1,03
Starnin	229	7	3,06	-1,48	5	2,18	-1,02	9	4	44,44	-0,36	-0,96
GMINA	4132	236	5,71	-0,14	175	4,24	-0,10	142	60	42,25	-0,15	-0,13
Średnia			5,99			4,45				40,65		0,00
Odchylenie standardowe			1,99			2,21				10,42		0,60

5.1.3. SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności	Liczba obiektów infrastruktury społecznej (szpitale, DPS, szkoły, obiekty kulturowe i sportowe)			Liczba terenów publicznych (parki, rynki, place, itp.)			Wskaźnik Perkala
		Ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość standaryzowana	
Rymań	1192	5	0,42	-0,28	4	0,34	-0,26	-0,27
Drozdowo	531	3	0,56	0,18	2	0,38	-0,17	0,01
Dębica	225	2	0,89	1,21	1	0,44	-0,01	0,60
Rzesznikowo	511	1	0,20	-0,99	1	0,20	-0,58	-0,78
Jarkowo	402	1	0,25	-0,82	1	0,25	-0,46	-0,64
Kinowo	129	1	0,78	0,85	2	1,55	2,51	1,68
Gorawino	661	4	0,61	0,31	3	0,45	0,01	0,16
Leszczyn	252	0	0,00	-1,61	0	0,00	-1,02	-1,32
Starnin	229	2	0,87	1,16	1	0,44	-0,03	0,57
GMINA	4132	19	0,46	-0,15	15	0,36	-0,20	-0,17
Średnia			0,51			0,45		0,00
Odchylenie standardowe			0,31			0,44		0,89

5.1.4. SFERA TECHNICZNA

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem				Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę				Udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym				Budynki mieszkalne poddane termomodernizacji			Wskaźnik Perkala		
	Liczba mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem	Liczba mieszkań	Na 100 mieszkań w jednostce	Wartość standaryzowana	Średnia powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych	Średnia liczba osób mieszkających w jednym lokalu	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę	Wartość standaryzowana	Liczba mieszkań popegeerowskich	Liczba mieszkań	Liczba mieszkań popegeerowskich na 100 mieszkań	Wartość standaryzowana	Liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji	Na 100 budynków mieszkalnych	Wartość standaryzowana			
Rymań	71	374	18,98	1,39	70	2,58	27,13	-0,17	112	374	29,95	-0,29	65	34,57	1,45	0,60		
Drozdowo	44	132	33,33	0,63	50	2,86	17,51	0,85	56	132	42,42	-0,78	10	15,63	-0,78	-0,02		
Dębica	58	97	59,79	-0,77	70	2,30	30,45	-0,52	0	97	0,00	0,90	19	30,65	0,98	0,15		
Rzesznikowo	32	63	50,79	-0,29	60	5,97	10,05	1,64	10	63	15,87	0,27	8	22,22	-0,01	0,40		
Jarkowo	27	96	28,13	0,91	50	2,81	17,78	0,82	52	96	54,17	-1,25	4	11,43	-1,28	-0,20		
Kinowo	23	50	46,00	-0,04	80	2,04	39,22	-1,44	0	50	0,00	0,90	7	29,17	0,81	0,06		
Gorawino	54	181	29,83	0,82	65	3,06	21,27	0,45	112	181	61,88	-1,56	18	26,47	0,49	0,05		
Leszczyn	52	76	68,42	-1,23	85	2,47	34,36	-0,93	0	76	0,00	0,90	6	11,32	-1,29	-0,64		
Starnin	56	78	71,79	-1,41	75	2,33	32,14	-0,70	0	78	0,00	0,90	12	19,05	-0,38	-0,40		
GMINA	417	1147	36,36	0,47	67	2,82	23,75	0,19	342	1147	29,82	-0,28	149	25,13	0,33	0,18		
Średnia			45,23					25,55				22,70				22,28		0,00
Odchylenie standardowe			18,87					9,47				25,19				8,51		0,38

5.1.5. SFERA ŚRODOWISKOWA

Jednostka urbanistyczna	Liczba budynków pokrytych wyrobami azbestowymi				Wskaźnik Perkala
	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi	Na 100 budynków mieszkalnych	Wartość standaryzowana	
Rymań	188	13	6,91	0,99	0,99
Drozdowo	64	25	39,06	-1,30	-1,30
Dębica	62	25	40,32	-1,39	-1,39
Rzesznikowo	36	11	30,56	-0,70	-0,70
Jarkowo	35	2	5,71	1,08	1,08
Kinowo	24	4	16,67	0,29	0,29
Gorawino	68	9	13,24	0,54	0,54
Leszczyn	53	15	28,30	-0,54	-0,54
Starnin	63	4	6,35	1,03	1,03
GMINA	593	108	18,21	0,18	0,18
Średnia			20,79		0,00
Odchylenie standardowe			14,01		1,00

5.1.6. PODSUMOWANIE

Wszystkie wartości wskaźnika Perkala w każdej analizowanej sferze dla poszczególnych jednostek urbanistycznych zestawiono w zbiorczej tabeli. Na podstawie przeanalizowanych danych ilościowych **obszar zdegradowany zostaje wyznaczony na terenie jednostek urbanistycznych Rymań, Drozdowo i Starnin.**

Tabela 30: Podsumowanie delimitacji obszaru zdegradowanego

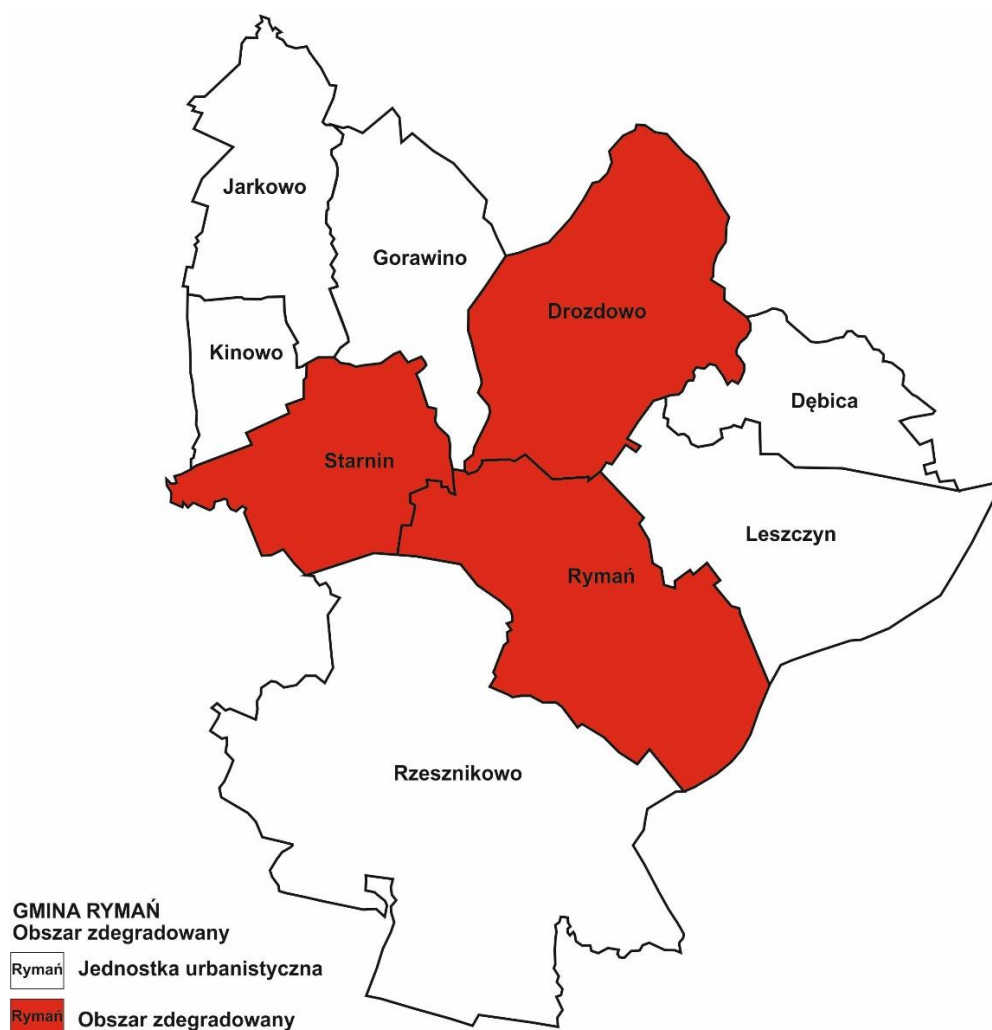
Jednostka urbanistyczna	Sfera				
	Społeczna	Gospodarcza	Przestrzenno - funkcjonalna	Techniczna	Środowiskowa
Rymań	-0,4	-0,33	-0,27	0,60	0,99
Drozdowo	-0,52	0,15	0,01	-0,02	-1,30
Dębica	0,11	-0,11	0,6	0,15	-1,39
Rzesznikowo	-0,01	-0,36	-0,78	0,40	-0,70
Jarkowo	0,3	-0,26	-0,64	-0,20	1,08
Kinowo	1,06	0,75	1,68	0,06	0,29
Gorawino	0,37	0,09	0,16	0,05	0,54
Leszczyn	0,52	1,03	-1,32	-0,64	-0,54
Starnin	-1,42	-0,96	0,57	-0,40	1,03

Źródło: opracowanie własne

Tabela 31: Liczba mieszkańców i powierzchnia obszaru zdegradowanego oraz udział mieszkańców i powierzchni obszaru zdegradowanego w stosunku do ogólnej liczby ludności i powierzchni Gminy Rymań

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców (os.)	Powierzchnia (ha)	Powierzchnia zabudowana (ha)
Rymań	1192	2053	93,28
Drozdowo	531	1948	38,92
Starnin	229	1132	21,41
Suma	1952	5133	153,61
Gmina	4132	14610	370,14
Udział w liczbie ludności i powierzchni Gminy	47,24%	35,13%	41,50%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rymań, 2016

Rysunek 19: Obszar zdegradowany w Gminie Ryman

Źródło: opracowanie własne

5.2. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI

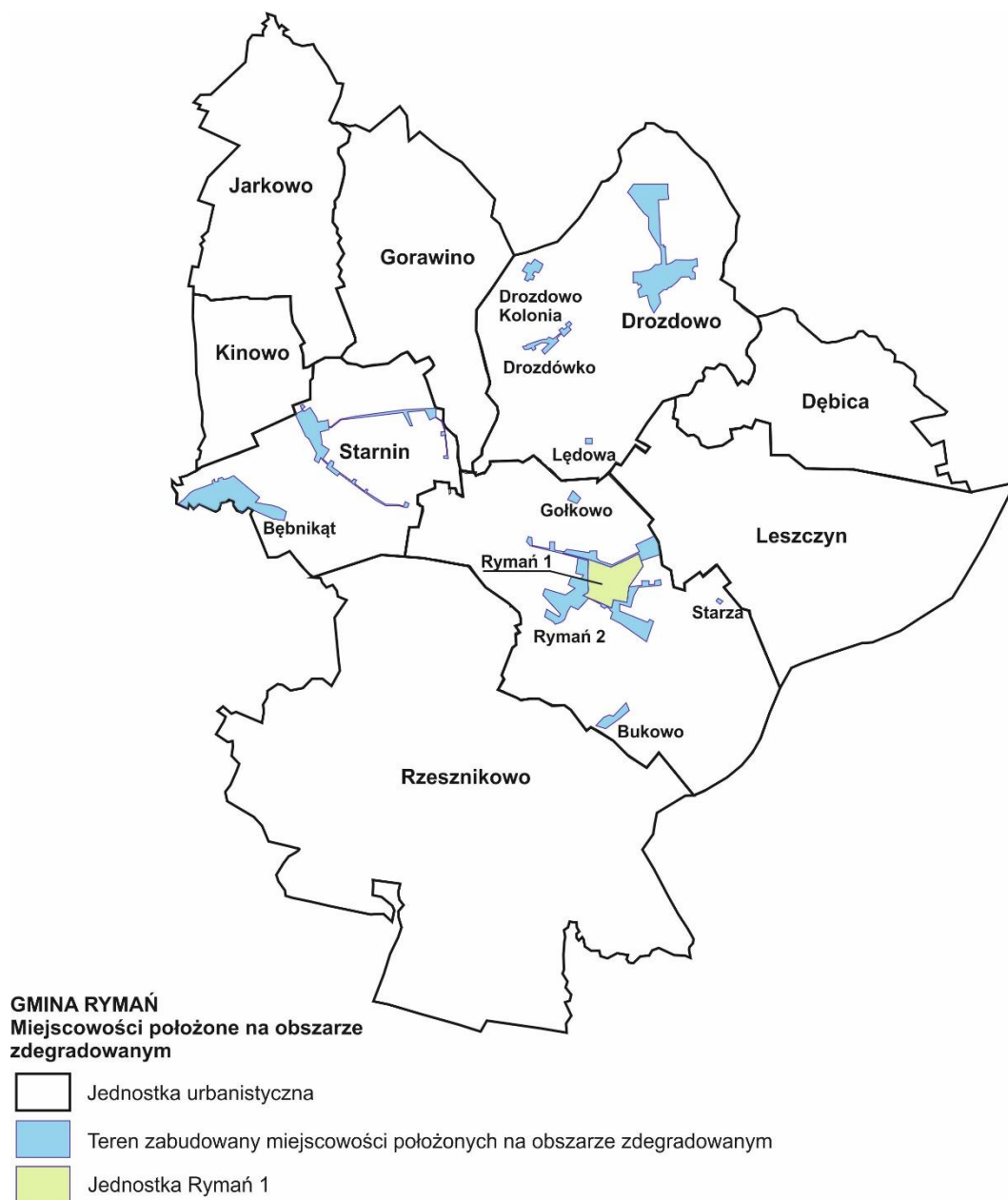
Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Wyznaczony powyżej obszar zdegradowany znacznie przekracza te wartości, stąd też konieczne było jego zawężenie. Dodatkowo, należy zaznaczyć, że obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.

Do obszaru zdegradowanego należą jednostki urbanistyczne Drozdowo, Starnin i Rymań. W ich granicach położone są następujące miejscowości: Drozdowo, Drozdówko, Kolonia Drozdowo, Lędowa, Bukowo, Gołkowo, Starza, Starnin, Bębniakąt i Rymań. W celu wyłonienia terenów, na których można wyznaczyć podobszary rewitalizacji przeprowadzono dodatkową delimitację metodą Perkala (opis metodologii w rozdz. 5.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego). Z powodu znacznej liczby ludności miejscowości Rymań (w porównaniu do pozostałych jednostek) zdecydowano o jej podziale na dwie mniejsze jednostki, zgodnie z dominującymi funkcjami jakie pełnią: Rymań 1, czyli centrum miejscowości, pełni funkcje mieszkaniowe, kulturowe, administracyjne, oświatowe, natomiast Rymań 2 (pozostały obszar miejscowości) pełni głównie funkcje mieszkaniowe. Mając jednak na uwadze, że łączna powierzchnia jednostek urbanistycznych tworzących obszar zdegradowany przekracza dopuszczalny wskaźnik objęcia rewitalizacją, czyli jest większa niż 20% powierzchni Gminy, dokonano zawężenia powierzchni poprzez zaliczenie do powierzchni analizowanych miejscowości tylko terenów zabudowanych (zwały obszar zabudowy). Zawężenia dokonano zachowując zasadę, że podobszar rewitalizacji musi być przestrzennie zwarty.

Tabela 32: Podstawowe informacje dotyczące miejscowości położonych na obszarze zdegradowanym

Jednostka urbanistyczna	Miejscowość	Liczba ludności	Powierzchnia (ha)
DROZDOWO	Drozdowo	434	109
	Drozdówko	70	14,65
	Kolonia Drozdowo	21	10,15
	Lędowa	6	0,32
RYMAŃ	Rymań 1	901	57,80
	Rymań 2	263	85,20
	Bukowo	20	4,88
	Gołkowo	5	3,17
	Starza	3	0,48
STARNIN	Starnin	217	58,07
	Bębniakąt	12	66,76

Źródło: Urząd Gminy Rymań, 2016

Rysunek 20: Miejscowości położone na obszarze zdegradowanym, poddane delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Do delimitacji miejscowości, na których można wyznaczyć podobszary rewitalizacji opracowano i zabrano zestaw mierników – zaprezentowane dane dotyczą stanu na koniec 2016 r. Jako wskaźniki zastosowano:

Tabela 33: Wskaźniki służące wyznaczeniu podobszarów rewitalizacji

Sfera	Wskaźniki służące wyznaczeniu podobszarów rewitalizacji	Źródło danych
Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców jednostki - Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców jednostki - Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców jednostki w wieku produkcyjnym - Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców jednostki w wieku produkcyjnym - Liczba popełnionych przestępstw - na 100 mieszkańców jednostki - Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 100 mieszkańców jednostki 	Urząd Gminy Rymań
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców jednostki analitycznej - Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 100 mieszkańców jednostki - Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce 	REGON CEIDG Urząd Gminy Rymań
Przestrzenno - funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba obiektów infrastruktury społecznej na 100 mieszkańców jednostki analitycznej - Liczba terenów publicznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców 	Urząd Gminy Rymań
Techniczna	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba mieszkań popegeerowskich na 100 mieszkań w miejscowości 	Urząd Gminy Rymań
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi na 100 budynków mieszkalnych 	Urząd Gminy Rymań

Źródło: opracowanie własne

5.2.1. SFERA SPOŁECZNA

Jednostka urbanistyczna	Miejscowość	Liczba ludności	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym			Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej			Osoby bezrobotne			Liczba osób długotrwale bezrobotnych			Liczba przestępstw			Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece			Wskaźnik Perkala	
			Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Wartość standaryzowana	Ogółem	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Na 100 mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki		Wartość standaryzowana
DROZDOWO	Drozdowo	434	57	13,13	0,69	23	5,30	0,07	22	7,69	-0,99	12	286	4,20	-0,57	3	0,69	-0,84	1	0,23	-0,95	-0,43
	Drozdówko	70	9	12,86	0,74	4	5,71	0,00	4	8,70	-1,27	2	46	4,35	-0,63	0	0,00	0,64	0	0,00	0,54	0,00
	Kolonia Drozdowo	21	3	14,29	0,50	1	4,76	0,17	1	6,25	-0,60	1	16	6,25	-1,34	0	0,00	0,64	0	0,00	0,54	-0,02
	Lędowa	6	1	16,67	0,10	0	0,00	1,02	0	0,00	1,11	0	4	0,00	1,00	0	0,00	0,64	0	0,00	0,54	0,73
RYMAŃ	Rymań 1	901	170	18,87	-0,28	55	6,10	-0,07	46	6,72	-0,73	26	685	3,80	-0,42	4	0,44	-0,31	2	0,22	-0,90	-0,45
	Rymań 2	263	31	11,79	0,92	10	3,80	0,34	2	1,61	0,67	1	124	0,81	0,70	2	0,76	-0,99	0	0,00	0,54	0,36
	Bukowo	20	3	15,00	0,38	1	5,00	0,12	1	7,14	-0,84	1	14	7,14	-1,67	0	0,00	0,64	0	0,00	0,54	-0,14
	Gołkowo	5	1	20,00	-0,47	0	0,00	1,02	0	0,00	1,11	0	3	0,00	1,00	0	0,00	0,64	0	0,00	0,54	0,64
	Starza	3	1	33,33	-2,72	0	0,00	1,02	0	0,00	1,11	0	2	0,00	1,00	0	0,00	0,64	0	0,00	0,54	0,26
STARNIN	Starnin	217	37	17,05	0,03	33	15,21	-1,70	9	6,52	-0,67	4	138	2,90	-0,08	3	1,38	-2,32	1	0,46	-2,44	-1,20
	Bębniak	12	2	16,67	0,10	2	16,67	-1,96	0	0,00	1,11	0	8	0,00	1,00	0	0,00	0,64	0	0,00	0,54	0,24
Średnia				17,24			5,69			4,06			2,68			0,30			0,08			0,00
Odchylenie standardowe				5,91			5,60			3,66			2,67			0,47			0,15			0,55

5.2.2. SFERA GOSPODARCZA

Jednostka urbanistyczna	Miejscowość	Liczba ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej			Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą			Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym				Wskaźnik Perkala
			Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców jednostki	Wartość standaryzowana	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	Na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce	Wartość standaryzowana	
DROZDOWO	Drozdowo	434	21	4,84	0,20	24	5,53	1,33	22	8	36,36	-0,80	0,24
	Drozdówko	70	8	11,43	1,65	4	5,71	1,40	4	2	50,00	-1,37	0,56
	Kolonia Drozdowo	21	0	0,00	-0,86	0	0,00	-0,82	1	0	0,00	0,71	-0,33
	Lędowa	6	0	0,00	-0,86	0	0,00	-0,82	0	0	0,00	0,71	-0,33
RYMAŃ	Rymań 1	901	43	4,77	0,19	46	5,11	1,16	46	26	56,52	-1,64	-0,10
	Rymań 2	263	29	11,03	1,56	12	4,56	0,95	2	0	0,00	0,71	1,07
	Bukowo	20	0	0,00	-0,86	0	0,00	-0,82	1	0	0,00	0,71	-0,33
	Gołkowo	5	0	0,00	-0,86	0	0,00	-0,82	0	0	0,00	0,71	-0,33
	Starza	3	0	0,00	-0,86	0	0,00	-0,82	0	0	0,00	0,71	-0,33
STARNIN	Starnin	217	6	2,76	-0,26	5	2,30	0,08	9	4	44,44	-1,14	-0,44
	Bębniak	12	1	8,33	0,97	0	0,00	-0,82	0	0	0,00	0,71	0,29
Średnia			3,92			2,11					17,03		0,00
Odchylenie standardowe			4,54			2,58					24,09		0,48

5.2.3. SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

Jednostka urbanistyczna	Miejscowość	Liczba ludności	Liczba obiektów infrastruktury społecznej (szpitale, DPS, szkoły, obiekty kulturowe i sportowe)			Liczba terenów publicznych (parki, rynki, place, itp.)			Wskaźnik Perkala
			Ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość standaryzowana	
DROZDOWO	Drozdowo	434	3	0,69	1,42	1	0,23	-0,01	0,71
	Drozdówko	70	0	0,00	-0,57	1	1,43	2,74	1,09
	Kolonia Drozdowo	21	0	0,00	-0,57	0	0,00	-0,53	-0,55
	Lędowa	6	0	0,00	-0,57	0	0,00	-0,53	-0,55
RYMAŃ	Rymań 1	901	5	0,55	1,03	4	0,44	0,48	0,76
	Rymań 2	263	0	0,00	-0,57	0	0,00	-0,53	-0,55
	Bukowo	20	0	0,00	-0,57	0	0,00	-0,53	-0,55
	Gołkowo	5	0	0,00	-0,57	0	0,00	-0,53	-0,55
	Starza	3	0	0,00	-0,57	0	0,00	-0,53	-0,55
STARNIN	Starnin	217	2	0,92	2,08	1	0,46	0,52	1,30
	Bębniaką	12	0	0,00	-0,57	0	0,00	-0,53	-0,55
Średnia				0,20			0,23		0,00
Odchylenie standardowe				0,35			0,44		0,78

5.2.4. SFERA TECHNICZNA

Jednostka urbanistyczna	Miejscowość	Liczba ludności	Udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym				Wskaźnik Perkala
			Liczba mieszkań popegeerowskich	Liczba mieszkań	Liczba mieszkań popegeerowskich na 100 mieszkań	Wartość standaryzowana	
DROZDOWO	Drozdowo	434	44	99	44,44	-1,57	-1,57
	Drozdówko	70	12	24	50,00	-1,83	-1,83
	Kolonia Drozdowo	21	0	7	0,00	0,58	0,58
	Lędowa	6	0	2	0,00	0,58	0,58
RYMAŃ	Rymań 1	901	112	299	37,46	-1,23	-1,23
	Rymań 2	263	0	70	0,00	0,58	0,58
	Bukowo	20	0	2	0,00	0,58	0,58
	Gołkowo	5	0	2	0,00	0,58	0,58
	Starza	3	0	1	0,00	0,58	0,58
STARNIN	Starnin	217	0	74	0,00	0,58	0,58
	Bębniak	12	0	4	0,00	0,58	0,58
Średnia					11,99		0,00
Odchylenie standardowe					20,73		1,00

5.2.5. SFERA ŚRODOWISKOWA

Jednostka urbanistyczna	Miejscowość	Liczba budynków pokrytych wyrobami azbestowymi				Wskaźnik Perkala
		Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi	Na 100 budynków mieszkalnych	Wartość standaryzowana	
DROZDOWO	Drozdowo	41	24	58,54	-1,29	-1,29
	Drozdówko	14	1	7,14	0,29	0,29
	Kolonia Drozdowo	7	0	0,00	0,51	0,51
	Lędowa	2	0	0,00	0,51	0,51
RYMAŃ	Rymań 1	81	1	1,23	0,48	0,48
	Rymań 2	102	10	9,80	0,21	0,21
	Bukowo	2	2	100,00	-2,56	-2,56
	Gołkowo	2	0	0,00	0,51	0,51
	Starza	1	0	0,00	0,51	0,51
STARNIN	Starnin	59	4	6,78	0,30	0,30
	Bębniąt	4	0	0,00	0,51	0,51
Średnia				16,68		0,00
Odchylenie standardowe				32,50		1,00

5.2.6. PODSUMOWANIE

Jednostka urbanistyczna	Miejscowość	Spoleczna	Gospodarcza	Przestrzenno - funkcjonalna	Techniczna	Środowiskowa
DROZDOWO	Drozdowo	-0,43	0,24	0,71	-1,57	-1,29
	Drozdówko	0,00	0,56	1,09	-1,83	0,29
	Kolonia Drozdowo	-0,02	-0,33	-0,55	0,58	0,51
	Lędowa	0,73	-0,33	-0,55	0,58	0,51
RYMAŃ	Rymań 1	-0,45	-0,10	0,76	-1,23	0,48
	Rymań 2	0,36	1,07	-0,55	0,58	0,21
	Bukowo	-0,14	-0,33	-0,55	0,58	-2,56
	Gołkowo	0,64	-0,33	-0,55	0,58	0,51
	Starza	0,26	-0,33	-0,55	0,58	0,51
STARNIN	Starnin	-1,20	-0,44	1,30	0,58	0,30
	Bębniak	0,24	0,29	-0,55	0,58	0,51

Przeprowadzona metodą Perkala delimitacja ukazała, że podobszary rewitalizacji można wyznaczyć na terenie miejscowości Drozdowo, Rymań 1 i Starnin.

Tabela 34: Liczba ludności i powierzchnia miejscowości, na których można wyznaczyć podobszary rewitalizacji oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności i powierzchni Gminy Rymań

Miejscowość	Liczba mieszkańców	Powierzchnia obszaru zabudowy
Drozdowo	434	109 ha
Rymań 1	901	57,80 ha
Starnin	217	58,07 ha
Suma	1 552	224,87 ha
Gmina	4 132	14610 ha
Udział w ludności i powierzchni Gminy	37,56%	1,54%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rymań, 2016

Jako, że wyznaczone w ten sposób obszary nadal nie spełniają wymogów odnośnie udziału powierzchni i ludności poddano je pod dyskusję z innymi podmiotami zainteresowanymi działaniami rewitalizacyjnymi w formie konsultacji społecznych (rozdz. VIII. *Mechanizm włączenia podmiotów i grup w proces rewitalizacji*). W trakcie przeprowadzonych spotkań wyznaczono podobszary

rewitalizacji oraz główne potrzeby ich mieszkańców i kierunki działań. Jako podobszary rewitalizacji uczestnicy wytypowali trzy obszary znajdujące się w miejscowościach Rymań 1, Starnin, Drozdowo. Łącznie zajmują one powierzchnię 97,93 ha (0,67% powierzchni Gminy) oraz są zamieszkiwane przez 869 osób (21,03% mieszkańców całej Gminy). Poniżej przedstawiono podobszary rewitalizacji w przestrzeni całej Gminy. Bardziej szczegółowe zaznaczenie przebiegu granic podobszarów rewitalizacji w Rymaniu, Starninie i Drozdowie w skali 1:5000 przedstawiono w załącznikach nr 2: Podobszar rewitalizacji w miejscowości Drozdowo, nr 3: Podobszar rewitalizacji w miejscowości Starnin oraz nr 4: Podobszar rewitalizacji w miejscowości Rymań.

Rysunek 21: Podobszary rewitalizacji w przestrzeni Gminy Rymań

Źródło: opracowanie własne

Drozdowo to dość duża wieś sołecka o zwartym układzie. Stara zabudowa położona jest wzdłuż drogi powiatowej Gorawino–Trzynik–Gościno. W ciągu zabudowy znajduje się szkoła, zabytkowy kościół z zielenią otaczająca, drobne usługi handlowe. W części południowo–zachodniej wsi zespół dworski z zabytkowym parkiem, w części północno–wschodniej tereny sportowe i cmentarz. W centrum położony jest zespół popegeerowskiej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i duży przyległy zespół zabudowy inwentarsko–gospodarczej częściowo użytkowany (spółka AGRAR z Gorawina), niektóre obiekty ulegają dewastacji. Obok występują 2 małe tereny byłej bazy maszynowo–magazynowej, nie wykorzystywane. Na północ od wsi znajduje się zabudowa zagrodowa rozproszona wzdłuż drogi gminnej (do Białokur w Gm. Siemyśl). W Drozdowie występują duże rezerwy atrakcyjnych terenów rozwojowych.

Tabela 35: Wartości wskaźników sfery społecznej dla podobszaru rewitalizacji w Drozdowie

Podstawowe informacje:		
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba mieszkańców: 169 osób • Powierzchnia podobszaru rewitalizacji: 13,38 ha • Liczba mieszkań: 59 • Liczba mieszkań popegeerowskich: 44 		
Wskaźnik	Wynik diagnozy dla podobszaru	Średnia dla Gminy Rymań
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	13,02	15,32
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców	5,33	7,96
Liczba osób bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	2,37	5,23
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	2,96	2,06

Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców	0,00	0,46
Liczba popełnionych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 100 mieszkańców	0,00	0,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rymań, 2016

Najbardziej dotkliwymi problemami o charakterze społecznym dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji w miejscowości Drozdowo są bezrobocie oraz bezrobocie długotrwałe. Te negatywne zjawiska wynikają z występowania na tym obszarze terenów popegeerowskich, których skutki transformacji w latach 90-tych są odczuwane do dnia dzisiejszego. Po przejęciu majątku po PGR-ach przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa (AWRSP), całe zaplecze socjalne zostało przekazane Gminie, która nie była w stanie go utrzymać i odsprzedała je osobom prywatnym. Nie doprowadziło to jednak do osiągnięcia oczekiwanych rezultatów – obiekty popegeerowskie nadal ulegały degradacji i obecnie znajdują się w bardzo złym stanie technicznym.

Część byłych pracowników PGR-ów nie była skłonna podjąć wysiłku związanego ze znalezieniem pracy, gdyż wypłacano im comiesięczne zasiłki (tzw. „kuroniówki”), które stanowiły dobre źródło dochodów. Świadczenia się jednak skończyły i uzależnione od nich osoby, odzwyczajone od pracy zawodowej popadały w coraz większe poczucie beznadziei, brak perspektyw na wyjście z zaistniałej sytuacji, często alkoholizm, w wyniku czego ich rodziny były zagrożone patologiami społecznymi. Osoby, które przeszły na wcześniejsze emerytury, otrzymywały dość niskie świadczenia, często uniemożliwiające im zaspokojenie nawet podstawowych potrzeb. Z ww. powodów dojmującym uczuciem wśród byłych pracowników PGR-ów było (i często nadal jest) rozczarowanie i poczucie krzywdy oraz bierność, brak własnych inicjatyw czy przedsiębiorczości, przekazywane z pokolenia na pokolenie. Najbardziej aktywni i wykształceni mieszkańcy wyemigrowali już poza granice jednostki, przez co na jej terenie brakuje odpowiednio wykwalifikowanej siły roboczej. Pozostali mieszkańcy podobszaru rewitalizacji i miejscowości Drozdowo nie są w stanie zdobyć zatrudnienia, co wśród osób bezrobotnych prowadzi do długotrwałego bezrobocia. Przedłużający się brak zatrudnienia prowadzi nie tylko do obniżenia dochodów gospodarstw domowych i niższej jakości życia rodzin, ale

przede wszystkim do nasilenia się negatywnych zjawisk społecznych: alkoholizmu, przestępczości, przemocy. Dlatego też, w pierwszej kolejności należy podjąć działania mające na celu zwiększenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pomoc w podjęciu zatrudnienia. Istotne będzie również prowadzenie działań uświadamiających, skierowanych do młodych ludzi odnośnie uzależnień od alkoholu i narkotyków oraz ich konsekwencji.

Oprócz problemów o charakterze społecznym mieszkańcy Drozdowa wielokrotnie podkreślali potrzebę stworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które służyłyby rekreacji i aktywnemu spędzaniu wolnego czasu. Obecne zagospodarowanie przestrzeni w tej miejscowości nie spełnia podstawowych potrzeb mieszkańców, także pod względem estetycznym. Drogi posiadają ubytki w nawierzchni, brakuje również chodników. Domy posiadają w większości stare i zniszczone elewacje. Stan przestrzeni w miejscowości Drozdowo przedstawiają poniższe zdjęcia.

Okolice stawu. Fot. A. Zalewska, 2017

Przystanek PKS i remiza OSP. Fot. R. Pasieka, 2016

Z powodu braku środków w budżecie Gmina nie była w stanie podjąć działań mających na celu podniesienie jakości przestrzeni. Dlatego w ramach procesu rewitalizacji można stworzyć atrakcyjne miejsca publiczne, w których mieszkańcy obszaru rewitalizacji mogliby wspólnie spędzać czas oraz organizować małe imprezy lokalne.

Istotny potencjał podobszaru rewitalizacji w Drozdowie stanowią jego mieszkańcy. Mimo dotykających ich problemów społecznych deklarują chęć

aktywnego udziału w planowanych przez Gminę oraz inne instytucje działaniach. Dotychczas na terenie Drozdowa i w konsekwencji również na podobszarze rewitalizacji w tej miejscowości nie były podejmowane działania społeczne, kulturowe czy integracyjne, a mieszkańcy nie podejmowali własnych inicjatyw z powodu braku wiedzy i niedoceniaenia własnych możliwości.

Starnin jest dość dużą wsią sołecką o zwartej zabudowie i ciekawym układzie przestrzennym ze skrzyżowaniem kilku dróg (w tym 2 powiatowych) otaczających naturalne obniżenie z niewielkim jeziorkiem. Ochronie podlegają: zabytkowy zespół parku pałacowego, kościół z zielenią otaczająca i cmentarz na wzgórzu z zielenią otaczającą. W pewnym oddaleniu od wsi nad rzeką znajdują się stanowiska archeologiczne (grodzisko i osady). W Starninie istnieją: szkoła, sklep, boisko sportowe, świetlica wiejska. Ponadto, występują tutaj: zabudowa zagrodowa o zdecydowanej przewadze starej, w tym obiekty wartościowe architektonicznie. Pewien udział nowej zabudowy położony jest w części południowej. Na przedłużeniu tego kierunku znajdują się 2 osady leśne. Pewna ilość rozproszony zabudowy zagrodowej występuje na północy i zachodzie wsi. W samej wsi są atrakcyjne tereny budowlane, w tym rekreacyjne.

Tabela 36: Wartości wskaźników ze sfery społecznej dla podobszaru rewitalizacji w Starninie

Podstawowe informacje:		
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba mieszkańców: 98 • Powierzchnia podobszaru rewitalizacji: 26,21 ha • Liczba mieszkań: 42 • Liczba mieszkań popegeerowskich: 0 		
Wskaźnik	Wynik diagnozy dla podobszaru	Średnia dla Gminy Rymań
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	15,31	15,32
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy	15,31	7,96

społecznej na 100 mieszkańców		
Liczba osób bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	4,08	5,23
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	2,04	2,06
Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców	1,02	0,46
Liczba popełnionych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 100 mieszkańców	1,02	0,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rymaniu, 2016

Na wyznaczonym w miejscowości Starnin obszarze rewitalizacji występują problemy społeczne będące konsekwencją m.in. bezrobocia – duży udział ludności korzystającej z pomocy społecznej, przestępczość, w tym przestępczość przeciwko rodzinie, problemy wychowawcze.

Z powodu braku podmiotów gospodarczych zapewniających odpowiednią liczbę miejsc pracy, a także niskiego wykształcenia mieszkańców i ich małej mobilności wiele osób nie ma możliwości podjęcia zatrudnienia. Stąd też na obszarze rewitalizacji duża liczba ludności pobiera świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – najczęstszym powodem pobierania świadczeń jest ubóstwo. Niemożność zaspokojenia wszystkich potrzeb i życia na pożądanym poziomie spowodował spadek liczby mieszkańców Starnina. Odpływ osób w wieku reprodukcyjnym przyczynił się do spadku urodzeń, które w połączeniu z wydłużeniem przeciętnego trwania życia, wywołało wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności społeczności lokalnej. Zwiększenie liczby osób starszych w społeczeństwie Starnina spowodowało konieczność podjęcia kroków umożliwiających seniorom aktywne spędzanie wolnego czasu oraz usunięcie barier architektonicznych. Seniorzy zamieszkujący obszar rewitalizacji i pozostałą część miejscowości doskonale się znają i żyją w dobrych stosunkach. Problemem jest natomiast brak pomysłów na organizację czasu wolnego oraz brak odpowiedniego miejsca. Z tego powodu w ramach rewitalizacji, oprócz działań mających na celu

zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych należałoby podjąć kroki w celu stworzenia alternatywnych od dotychczasowych form aktywności. W przypadku zaangażowania osób starszych do działań społeczno – kulturalnych należy zwrócić szczególną uwagę na ich potencjał – są to osoby z dużym doświadczeniem życiowym oraz często posiadające czas wolny, który można wykorzystać z pożytkiem dla społeczności lokalnej. Aby umożliwić osobom starszym i innym grupom społecznym organizację różnorodnych form aktywności i integracji należy zapewnić odpowiednią bazę pod takie działania. W Starninie znajduje się świetlica wiejska, jest ona jednak w bardzo złym stanie technicznym, budynek wymaga generalnego remontu. Jako że na terenie Starnina prężnie działa jednostka OSP, której członkowie są często inicjatorami lokalnych wydarzeń i spotkań mieszkańców, zaproponowano, aby nowa sala wiejska powstała w remizie OSP. Ułatwi to strażakom przygotowywanie przyszłych wydarzeń oraz zapewni stały nadzór nad stanem i wyposażeniem sali wiejskiej.

Rymań to zwarta duża wieś położona po obu stronach drogi krajowej DK6. W centrum wsi znajduje się skupisko starszej zabudowy z kilkoma budynkami, o większych walorach architektonicznych. W części północnej występuje zabudowa mieszana, poczynając od zachodu w Rymaniu położone jest małe osiedle popegeerowskie, zabudowa mieszkalna jednorodzinna stara i nowa wzdłuż drogi oraz wielorodzinna, zespół usług handlowych. W części południowo-zachodniej, przy drodze występuje stara zabudowa zagrodowa i jednorodzinna. W części południowo-wschodniej, przy drodze, znajduje się niewielki zespół starej, wartościowej architektonicznie zabudowy mieszkaniowej. W kierunku wschodnim od tego zespołu powstało nowe osiedle budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego, stadion sportowy z obiektami usługowymi, za nim natomiast znajdują się nowe tereny budownictwa jednorodzinnego. Wokół miejscowości i w przerwach zabudowy występują duże rezerwy terenowe.

Jako podobszar rewitalizacji wyznaczono jednostkę Rymań 1, stanowiącą centrum miejscowości.

Tabela 37: Wartości wskaźników ze sfery społecznej dla podobszaru rewitalizacji w Rymaniu 1

Podstawowe informacje:		
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba mieszkańców: 901 • Powierzchnia podobszaru rewitalizacji: 57,80 ha • Liczba mieszkań: 411 • Liczba mieszkań popegeerowskich: 112 		
Wskaźnik	Wynik diagnozy dla podobszaru	Średnia dla Gminy Rymań
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	17,31	15,32
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców	5,55	7,96
Liczba osób bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	4,55	5,23
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	2,55	2,06
Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców	0,44	0,46
Liczba popełnionych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 100 mieszkańców	0,22	0,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rymaniu, 2017

Do głównych problemów zidentyfikowanych w tej jednostce należy zaliczyć bezrobocie i bezrobocie długotrwale oraz przestępczość, w tym przestępczość przeciwko rodzinie. Mimo dużej liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Rymań 1, ich liczba jest niewystarczająca i nie tworzy odpowiedniej liczby miejsc pracy. Dodatkowo, problemem jest brak zainteresowania inwestorów lokalizowaniem przedsiębiorstw na terenie jednostki oraz brak aktywności mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości. Te dwa czynniki powodują, że wzrost

liczby podmiotów gospodarczych i osób fizycznych prowadzących własną działalność na terenie Rymania 1 był w ostatnich latach znikomy. Ze względu na brak perspektyw zawodowych mieszkańcy coraz częściej opuszczają jednostkę Rymań 1 i samą miejscowość Rymań.

Osoby bezrobotne, które mieszkają w jednostce Rymań 1 mają problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Tymczasowym rozwiązaniem dla wielu bezrobotnych jest praca sezonowa w okresie letnim – ze względu na bliskość morza w sezonie wypoczynkowym pojawia się duża liczba ofert pracy tymczasowej. Jednak po tym okresie pracownicy PUP w Kołobrzegu i GOPS w Rymaniu odnotowują ponowny wzrost liczby osób bezrobotnych.

Bezrobocie, zwłaszcza bezrobocie długotrwałe powoduje pojawienie się innych problemów społecznych – alkoholizmu i przestępczości oraz problemów w rodzinach. Dotyka to szczególnie najmłodszych mieszkańców jednostki. Brak wsparcia ze strony rodziców czy opiekunów powoduje, że dzieci i młodzież są często zagubieni, nie mają odpowiednich wzorców do naśladowania, a przez to są podatni na powtarzanie negatywnych zachowań rówieśników, takich jak spożywanie alkoholu, stosowanie przemocy wobec innych, czy sięganie po narkotyki. Dodatkowym utrudnieniem dla młodego pokolenia (oraz innych mieszkańców podobszaru rewitalizacji) jest brak odpowiednio zagospodarowanych przestrzeni publicznych. Mimo, że jednostka Rymań 1 to centrum Gminy, pełniące funkcje reprezentacyjne jakość przestrzeni jest zatrważająco niska. Istniejące budynki i obiekty są częściowo zaniedbane, wymagają remontów i modernizacji, a pomiędzy nimi występują wolne przestrzenie, w postaci niezagospodarowanych lub częściowo zagospodarowanych działek. Degradacja przestrzeni ma wpływ na nasilanie się negatywnych zjawisk społecznych i może być czynnikiem ograniczającym pozytywny wpływ podejmowanych działań rewitalizacyjnych o charakterze społecznym. W czasie konsultacji społecznych mieszkańcy podkreślali jakie problemy występują na podobszarze rewitalizacji w Rymaniu 1: brak poczucia bezpieczeństwa, obecność osób publicznie spożywających alkohol, gromadzenie się grup młodzieży, które zakłócają porządek, niska jakość terenów sportowo - rekreacyjnych. Aby rozwiązać problemy występujące na tym podobszarze, oprócz działań społecznych (m.in. aktywizacji bezrobotnych czy organizacji wydarzeń integracyjnych) wskazywano

najczęściej przeprowadzanie remontów i modernizacji obiektów sportowych oraz organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w nieco mniejszym stopniu dla pozostałych grup społecznych.

6. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY RYMAŃ

6.1. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Podobszary rewitalizacji w Gminie Rymań to tereny o wysokiej jakości przestrzeni, których mieszkańcy wykazują się dużą aktywnością i integracją społeczną oraz chętnie podejmują inicjatywy na rzecz rozwoju swojej miejscowości.

Po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych podobszary rewitalizacji staną się terenami o znacznie mniejszej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i przestrzenno – funkcjonalnych. Dzięki realizacji projektów rewitalizacyjnych zmniejszy się poziom bezrobocia, rozszerzona zostanie oferta spędzania czasu wolnego, zwiększy się atrakcyjność przestrzeni publicznych. Wszystko to wpłynie na podniesienie jakości życia mieszkańców podobszarów rewitalizacji.

6.2. CELE I KIERUNKI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY RYMAŃ

Nadrzędnym celem działań rewitalizacyjnych na terenie podobszarów rewitalizacji jest eliminacja pojawiających się zjawisk kryzysowych, przede wszystkim ze sfery społecznej i przestrzenno - funkcjonalnej.

Cele strategiczne programu rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 38: Cele strategiczne i kierunki działań programu rewitalizacji

Cele strategiczne	Kierunki działań
1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	1.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych
	1.2. Integracja społeczności lokalnych
2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznej	2.1. Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego
	2.2. Odnowa zdegradowanych obiektów poprzez remonty i modernizacje
	2.3. Zwiększenie bezpieczeństwa drogowego poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową
	2.4. Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne

7. LISTA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

7.1. Projekty skierowane do interesariuszy z podobszarów rewitalizacji w Rymaniu 1, Drozdowie i Starninie

Podobszar rewitalizacji		RYMAŃ 1 - siedziba GOPS, dz. nr 90/94			PROJEKT GŁÓWNY
Tytuł projektu		Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z podobszarów rewitalizacji			
Zakres zadań		Podmiot realizujący	Szacowane koszty	Potencjalne źródła finansowania	Ramy czasowe
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	Organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych	Urząd Gminy Rymań PUP Kołobrzeg	150 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań Fundusz Pracy POWER	2019 – 2021
	Prowadzenie punktu konsultacyjnego świadczącego pomoc doradczą i szkoleniową dla sektora MŚP	Urząd Gminy Rymań	50 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań	2019 - 2023
Opis projektu oraz uzasadnienie potrzeby jego realizacji					
<p>Głównym problemem społeczności lokalnej Gminy Rymań jest bezrobocie wynikające z braku miejsc pracy, braku kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych oraz małej przedsiębiorczości mieszkańców. Wysoki poziom bezrobocia na podobszarach rewitalizacji skutkuje przede wszystkim niską jakością życia mieszkańców (z powodu braku odpowiedniej ilości środków finansowych) oraz innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi: ubóstwem, problemami opiekuńczo – wychowawczymi, alkoholizmem, zanikiem, a nawet rozpadem więzi rodzinnych i międzyludzkich. Ze względu na wieloaspektowość skutków bezrobocia eliminacja bądź ograniczenie tego zjawiska winna być jednym z podstawowych zadań rewitalizacyjnych, jakie realizować będzie Gmina Rymań.</p> <p>Osoby bezrobotne zamieszkujące podobszary rewitalizacji nie mogą podjąć zatrudnienia przede wszystkim z dwóch powodów: braku odpowiednich kwalifikacji zawodowych oraz braku miejsc pracy. Podstawowym zadaniem powinno być głównie zapewnienie możliwości zdobycia wiedzy i umiejętności najczęściej poszukiwanych przez pracodawców na lokalnym rynku pracy oraz rozwijanie szeroko rozumianych kompetencji „miękkich” (m.in. umiejętności interpersonalnych, komunikacji, asertywności). Istotne będzie w tym przypadku nawiązanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kołobrzegu, który również prowadzi kursy i szkolenia dla osób bezrobotnych. Współpraca obu instytucji odpowiedzialnych za realizację zadania będzie polegała na wymianie informacji dotyczących prowadzonych działań, w celu zapobiegania pokrywaniu się ich zakresu tematycznego, wymianie doświadczeń co do prowadzenia szkoleń i kursów, możliwości kierowania uczestników projektu na szkolenia realizowane przez PUP.</p> <p>Poważnym problemem występującym na terenie Gminy Rymań i podobszarów rewitalizacji jest także brak wystarczającej liczby miejsc pracy.</p>					

Mimo posiadania dogodnej lokalizacji komunikacyjnej i dostępności terenów inwestycyjnych liczba przedsiębiorstw na terenie Gminy wzrasta w bardzo wolnym tempie i nie zaspokaja zapotrzebowania na miejsca pracy. Najskuteczniejszym rozwiązaniem będzie więc motywowanie mieszkańców podobszarów rewitalizacji do zakładania własnej działalności gospodarczej, poprzez zapewnienie odpowiedniej bazy doradczej i szkoleniowej w postaci punktu konsultacyjnego. Rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia jest jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu, podnoszenia aktywności zawodowej społeczeństwa, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego. Omawiany punkt konsultacyjny będzie udzielał informacji i doradztwa w zakresie procedury rozpoczynania własnej działalności gospodarczej, prowadzenia księgowości, wystawiania faktur, płatności podatków czy sposobów pozyskania dofinansowania na rozpoczęcie działalności. Mieszkańcy podobszarów rewitalizacji będą mogli wziąć także udział w szkoleniach dotyczących różnych zagadnień związanych z przedsiębiorczością oraz lokalnym rynkiem pracy prowadzonych przez pracowników punktu konsultacyjnego. Projekt będzie skierowany do mieszkańców podobszarów rewitalizacji w Rymaniu 1, Starninie i Drozdowie, jednak bezpośrednim miejscem realizacji zadań będzie podobszar rewitalizacji Rymań 1.

Cele projektu

Celem zadania „Organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych” jest:

- Podniesienie kwalifikacji i umiejętności zawodowych osób bezrobotnych
- Zwiększenie konkurencyjności osób bezrobotnych z podobszarów rewitalizacji na lokalnym rynku pracy
- Ułatwienie osobom bezrobotnym z podobszarów rewitalizacji podjęcie zatrudnienia

Celem zadania: „Prowadzenie punktu konsultacyjnego świadczącego pomoc doradczą i szkoleniową dla sektora MŚP” jest:

- Zachęcenie mieszkańców podobszarów rewitalizacji do rozpoczynania własnej działalności gospodarczej
- Zwiększenie wiedzy społeczności lokalnej podobszarów rewitalizacji na temat przedsiębiorczości, lokalnego rynku pracy oraz rozpoczynania własnej działalności gospodarczej
- Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców

Realizuje cele i kierunki programu rewitalizacji:

Cel 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, kierunek 1.1: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Zadanie „Organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych” jest skierowany bezpośrednio do osób zamieszkujących podobszary rewitalizacji, stąd też nie przewiduje się bezpośredniego oddziaływania tego zadania na tereny położone poza obszarem rewitalizacji.

Złożona w ramach zadania „Prowadzenie punktu konsultacyjnego świadczącego pomoc doradczą i szkoleniową dla sektora MŚP” oferta skierowana jest przede wszystkim do mieszkańców podobszarów rewitalizacji, jednak pozostali mieszkańcy Gminy Rymań również będą mogli korzystać z usług świadczonych w punkcie konsultacyjnym.

Udział interesariuszy

Aby zadania realizowane w ramach projektu przyniosły skutek, konieczne jest aktywne włączanie i motywowanie osób bezrobotnych oraz pozostałych mieszkańców podobszarów rewitalizacji do udziału w organizowanych działaniach. Istotnym elementem będzie informowanie

społeczności podobszarów rewitalizacji o możliwości skorzystania z proponowanych ofert – najskuteczniejszym środkiem przekazu będzie dostarczenie informacji o organizowanych działaniach bezpośrednio do mieszkańców podobszarów rewitalizacji poprzez pocztę tradycyjną i/lub elektroniczną. Aby projekt przyniósł wymierne korzyści i był dostosowany do potrzeb społeczności lokalnej konieczne będzie prowadzenie otwartego dialogu pomiędzy instytucjami zarządzającymi i wdrażającymi projekt a mieszkańcami podobszarów rewitalizacji – dzięki poznaniu konkretnych potrzeb interesariuszy projektu możliwe będzie dostosowanie tematyki realizowanych zadań do ich wymagań, co będzie stanowiło dodatkową motywację do aktywnego udziału mieszkańców podobszarów rewitalizacji w projekcie.

Wskaźniki produktu i rezultatu projektu			
Wskaźniki produktu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Liczba przeprowadzonych szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe (szt.)	Urząd Gminy Rymań /sprawozdanie z przeprowadzonych szkoleń	0	36 szt. (12 szt./rok)
Liczba godzin przeznaczonych na pomoc doradczą i szkolenia (h) w punkcie konsultacyjnym	Urząd Gminy Rymań/sprawozdanie z działalności punktu konsultacyjnego	0	780 h (156 h/rok)
Wskaźniki rezultatu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Liczba uczestników kursów i szkoleń (os.)	Urząd Gminy Rymań/sprawozdanie z przeprowadzonych szkoleń	0	600 os. (25 os./1 kurs/szkolenie)
Liczba udzielonych porad (szt.)	Urząd Gminy Rymań/sprawozdanie z działalności punktu konsultacyjnego	0	260 szt. (52 szt./rok)

Podobszar rewitalizacji		RYMAŃ 1			PROJEKT GŁÓWNY ZINTEGROWANY
Tytuł projektu		Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji			
Zakres zadań		Podmiot realizujący	Szacowane koszty	Potencjalne źródła finansowania	Ramy czasowe
Remont i modernizacja stadionu w Rymaniu (dz. Nr 72, 73, 74, 75)	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie boiska do siatkówki i bieżni tartanowej Wymiana nawierzchni trawiastej na boisku do piłki nożnej Instalacja oświetlenia Wymiana ogrodzenia Wymiana siedzeń Wykonanie boksów dla zawodników Instalacja monitoringu 	Urząd Gminy Rymań	1 975 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań POLiŚ PROW	Marzec 2018 – kwiecień 2019
Odnowa i zagospodarowanie terenu otaczającego stadion w Rymaniu (dz. Nr 73, 90/16, 75, 80, 81, 90/13, 77, 74, 76/5, 80)	<ul style="list-style-type: none"> Remont ul. Mickiewicza i Sportowej Budowa parkingu przy ul. Sportowej Budowa siłowni zewnętrznej wraz z montażem zestawu kalenistycznego Przekształcenie byłej strzelnicy na skatepark 	Urząd Gminy Rymań	1 975 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań POLiŚ PROW	2018 - 2019

	<ul style="list-style-type: none"> • Doposażenie placu zabaw przy ul. Nowej 				
Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży (Rymań dz. Nr 136/2 i 75, Drozdowo dz. Nr 137, Starnin dz. Nr 276/2)	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja zajęć sportowych • Organizacja konkursów i turniejów sportowych • Organizacja eventów szkolnych związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz przemocy • Integracja pokoleń 	Urząd Gminy Rymań Szkoła Podstawowa w Rymaniu wraz z filiami w Starninie i Drozdowie Klub Seniora „Pod Aniołami” Kluby Sportowe „Wiking” i „Syrena-Grot” Posterunek Policji w Rymaniu	250 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań Środki organizacji pozarządowych	2018 - 2020
Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów (Rymań dz. Nr 136/2 i 75, Drozdowo dz. Nr 137, Starnin dz. Nr 276/2)	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie grupy wolontarystycznej seniorów • Organizacja wspólnych spotkań/wyjść/wyjazdów • Promocja zdrowego stylu życia • Integracja pokoleń 	Urząd Gminy Rymań Klub Seniora „Pod Aniołami”	250 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań Środki organizacji pozarządowych Rządowy Program na rzecz Aktywizacji Osób Starszych	2018 - 2020

Opis projektu oraz uzasadnienie potrzeby jego realizacji

Na wszystkich wyznaczonych podobszarach rewitalizacji zidentyfikowano problemy związane z rozpadem więzi rodzinnych i międzyludzkich, prowadzących do narastania zjawiska wykluczenia społecznego. Wśród społeczności lokalnej podobszarów rewitalizacji marginalizowane są dwie grupy: dzieci i młodzież oraz osoby starsze, których działalność w społeczności lokalnej jest często niedostrzegana. Kreowanie postaw obywatelskich wśród dzieci i młodzieży będzie skutkowało w niedalekiej przyszłości utworzeniem aktywnego społeczeństwa, podejmującego własne inicjatywy na rzecz rozwoju swojej „małej ojczyzny”. Potencjał jednostki terytorialnej mogą stanowić także osoby starsze, które dzięki posiadaniu wolnego czasu oraz wiedzy życiowej mogą podejmować działania na rzecz społeczności lokalnej i jej członków.

Należy podkreślić, że skuteczna aktywizacja społeczna oraz integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji może stać się kluczowym narzędziem przy tworzeniu kapitału społecznego, niezbędnego do rozwoju Gminy. Ze względu na niską aktywność społeczną i integrację mieszkańców podobszarów rewitalizacji prowadzony będzie szereg zadań społecznych wspartych dwoma zadaniami inwestycyjnymi.

Zadanie „Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży” będzie polegało na prowadzeniu integracyjnych zajęć sportowych oraz eventów szkolnych (apeli, spotkań, zajęć plastycznych, itp.) w szkołach w Rymaniu, Starninie i Drozdowie o tematyce przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy. Działanie te stwarzają możliwość zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz przekazywanie niezbędnej wiedzy, która będzie miała wpływ na ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych w Gminie. Współpraca szkół przy przygotowywaniu wspólnych wydarzeń (konkursów, pikników, itp.) pozwoli nauczycielom na wymianę doświadczeń, a uczniom na nawiązanie i zacieśnienie więzi z rówieśnikami. Zintegrowanie z zadaniami inwestycyjnymi opiera się na zapewnieniu bazy infrastrukturalnej do prowadzonych zajęć i turniejów sportowych oraz zachęceniu młodzieży do aktywności fizycznej.

Istotnym elementem zadań „Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży” oraz „Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów” będzie prowadzenie wspólnych zajęć dla dzieci, młodzieży i osób starszych („Integracja pokoleń”). Zadanie to ma na celu łagodzenie konfliktów międzypokoleniowych oraz wymianę wiedzy i doświadczeń. Młode pokolenie często czuje się zaniedbywane i niezrozumiane przez rodziców, natomiast seniorzy często czują się już niepotrzebni. Realizacja zadania stworzy możliwość uzyskania wsparcia oraz nawiązania współpracy z osobami o różnym doświadczeniu życiowym.

Kolejne zadania skierowane do osób starszych będą realizowane w ramach zadania „Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów”. W wyniku spadku liczby urodzeń oraz wydłużeniu przeciętnego trwania życia w Gminie Rymań obserwuje się wzrost liczby osób starszych. W związku z coraz większym udziałem tej grupy w społeczności lokalnej konieczne jest zapewnienie seniorom odpowiednich warunków do rozwoju psychofizycznego. Osoby starsze często czują się ciężarem dla bliskich, a po zakończeniu aktywności zawodowej nie wiedzą w jaki sposób zagospodarować swój czas wolny. Zaspokojenie potrzeby przynależności, zapewnienie poczucia bycia pożytecznym i potrzebnym oraz ciekawych form spędzania wolnego czasu będzie pozytywnie wpływać na psychikę osób starszych oraz znacząco przyczyni się do podniesienia jakości ich życia.

Osoby starsze zamieszkujące podobszary rewitalizacji posiadają niewielkie możliwości spędzania czasu, zarówno ze względu na brak organizacji ciekawych form aktywności oraz brak odpowiedniej bazy infrastrukturalnej. Zadanie „Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów” będzie się składało z dwóch części: prowadzeniu działań społecznych w społecznościach lokalnych na konkretnych podobszarach rewitalizacji oraz prowadzeniu wspólnych działań dla seniorów ze wszystkich podobszarów łącznie. W wyniku realizacji projektu seniorzy będą mieli możliwość zagospodarowania swojego czasu wolnego oraz nawiązanie i pogłębienie więzi międzyludzkich.

Zadania o charakterze społecznym („Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży” oraz „Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów”) będą prowadzone w szkołach podstawowych, w siedzibie Klubu Seniora „Pod Aniołami” oraz na obiektach sportowo – rekreacyjnych z zadań „Remont i modernizacja stadionu w Rymaniu” oraz „Odnowa i zagospodarowanie terenu otaczającego stadion w Rymaniu”.

Cele projektu

Celem zadania „Remont i modernizacja stadionu w Rymaniu” jest:

- Poprawa stanu infrastruktury sportowej w Gminie
- Zapewnienie bazy sportowej o wysokim standardzie dostępnej do użytku dla wszystkich organizacji sportowych w Gminie

- Zachęcenie mieszkańców podobszarów rewitalizacji i Gminy do aktywności fizycznej

Celem zadania „Odnowa i zagospodarowanie terenu otaczającego stadion w Rymaniu” jest:

- Podniesienie jakości zdegradowanej i nieatrakcyjnej przestrzeni publicznej wokół stadionu
- Zwiększenie dostępu do aktywnych form wypoczynku i rekreacji
- Ułatwienie dojazdu do okolic stadionu oraz zwiększenie bezpieczeństwa osób korzystających z infrastruktury wokół stadionu

Celem zadania „Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży” jest:

- Zapewnienie ciekawych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
- Zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym (alkoholizmowi, narkomanii, przemocy) poprzez działania prewencyjne
- Umożliwienie dzieciom i młodzieży integracji oraz nawiązywania nowych relacji w bezpiecznych warunkach
- Rozwiązywanie konfliktów międzypokoleniowych oraz integracja międzypokoleniowa

Celem zadania „Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów” jest :

- Podniesienie jakości życia seniorów poprzez zapewnienie możliwości uczestnictwa w aktywnych formach spędzania czasu wolnego
- Integracja osób starszych z podobszarów rewitalizacji, umożliwienie nawiązywania i pogłębiania relacji międzyludzkich
- Rozwiązywanie konfliktów międzypokoleniowych oraz integracja międzypokoleniowa

Realizuje cele i kierunki programu rewitalizacji:

Cel 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, kierunek 1.2: Integracja społeczności lokalnych

Cel 2: Podniesienie jakości przestrzeni publicznej, kierunek 2.1: Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego; kierunek 2.2:

Odnowa zdegradowanych obiektów poprzez remonty i modernizacje

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Zadania o charakterze inwestycyjnym („Remont i modernizacja stadionu w Rymaniu”, „Odnowa i zagospodarowanie terenu otaczającego stadion w Rymaniu”) będą oddziaływać na teren całej miejscowości i Gminy Rymań choć ich realizacja będzie się odbywać na podobszarze rewitalizacji Rymań 1. Możliwość korzystania z obiektów sportowo – rekreacyjnych będą mieli zarówno mieszkańcy podobszarów rewitalizacji jak i pozostali członkowie społeczności lokalnej Gminy. Poprawa jakości przestrzeni będzie skutkiem odczuwalnym przez wszystkich mieszkańców Rymania.

Głównymi miejscami prowadzenia zadania „Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży” będzie Szkoła Podstawowa w Rymaniu oraz jej filie w Starninie i Drozdowie. Aby nie dopuścić do narastania różnic i konfliktów między dziećmi z podobszarów rewitalizacji a pozostałymi częściami miejscowości Starnin, Rymań i Drozdowo działania realizowane w ramach zadania będą skierowane do wszystkich uczniów szkół podstawowych. Z tego też względu zadanie będzie oddziaływało w sposób pozytywny na cały obszar Gminy.

Zadanie „Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów” jest skierowane do mieszkańców podobszarów rewitalizacji, nie wyklucza się jednak możliwości aktywizacji pozostałych mieszkańców obszaru zdegradowanego (Rymań, Starnin, Drozdowo) w przypadku posiadania wolnych miejsc. Wynikiem realizacji zadania będzie wzrost aktywności seniorów oraz zwiększenie liczby podejmowanych przez nich inicjatyw społecznych, które w pozytywny sposób będą oddziaływać na przestrzeń i społeczność lokalną spoza podobszarów rewitalizacji.

Udział interesariuszy

Zadania: „Remont i modernizacja stadionu w Rymaniu”, „Odnowa i zagospodarowanie terenu otaczającego stadion w Rymaniu” – nie dotyczy. W celu realizacji zadania „Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży” konieczna będzie współpraca pracowników Gminy, szkół podstawowych, Policji, klubów sportowych i klubu seniora.

Partnerem realizacji zadania „Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów” będzie Klub Seniora „Pod Aniołami”.

Stadion w Rymaniu. Fot. A. Zalewska, 2017

Wskaźniki produktu i rezultatu projektu

Wskaźniki produktu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Długość wyremontowanych ulic (km)	Urząd Gminy Rymaniu/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	0,45 km do 2019 r.
Powierzchnia wybudowanego parkingu (m ²)	Urząd Gminy Rymaniu/na podstawie raportów	0	1200 m ² do 2019 r.

	zdawczo - odbiorczych		
Powierzchnia wybudowanej siłowni zewnętrznej (ar)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	20 arów do 2019 r.
Powierzchnia stadionu (ha)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	2 ha	2 ha do 2019 r.
Powierzchnia wyposażonego placu zabaw przy ul. Polnej (m ²)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	700 m ²	700 m ² do 2019 r.
Powierzchnia powstałego skateparku (m ²)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	1500 m ² do 2019 r.
Liczba zorganizowanych zajęć sportowych (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania z przeprowadzenia zajęć	0	390 szt. do 2020 r.
Liczba zorganizowanych konkursów i turniejów sportowych (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania organizatorów	0	9 szt. do 2020 r.
Liczba zorganizowanych działań/wydarzeń związanych z przeciwdziałaniem narkomanii, alkoholizmowi i przemocy	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania szkół	0	9 szt. do 2020 r.
Liczba zorganizowanych zajęć związanych z integracją pokoleń (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania z przeprowadzenia zajęć	0	20 szt. do 2020 r.
Liczba zorganizowanych wyjść/wyjazdów dla seniorów (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania organizatorów	0	5 szt. do 2020 r.
Liczba zorganizowanych spotkań dotyczących zdrowego stylu życia (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania organizatorów	0	27 szt. do 2020 r.
Wskaźniki rezultatu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w

			zależności od ram czasowych)
Liczba uczestników zajęć sportowych (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania z przeprowadzenia zajęć	0	60 osób do 2020 r.
Liczba osób uczestniczących w konkursach i turniejach sportowych (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania organizatorów	0	120 os. do 2020 r.
Liczba uczestników zajęć związanych z przeciwdziałaniem narkomanii, alkoholizmowi i przemocy	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania szkół	0	300 os. na rok
Liczba uczestników zajęć związanych z integracją pokoleń (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania z przeprowadzenia zajęć	0	160 os. na rok
Liczba osób starszych, które dołączyły do grup wolontariatu (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie deklaracji seniorów	0	15 os. do 2020 r.
Liczba uczestników zorganizowanych wyjść/wyjazdów dla seniorów (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania organizatorów	0	60 os. na 1 wyjście/wyjazd
Liczba uczestników zorganizowanych spotkań dotyczących zdrowego stylu życia (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania organizatorów	0	30 os. na 1 spotkanie

Podobszar rewitalizacji	RYMAŃ 1, STARNIN, DROZDOWO	PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY
Tytuł projektu	Podniesienie jakości środowiska naturalnego poprzez działania proekologiczne	

Zakres zadań		Podmiot realizujący	Szacowane koszty	Potencjalne źródła finansowania	Ramy czasowe
Kształtowanie postaw proekologicznych	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja wydarzeń w szkołach promujących postawy proekologiczne wśród dzieci i młodzieży (m.in. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata) – Rymań dz. Nr 136/2, Drozdowo dz. Nr 137, Starnin dz. Nr 276/2 Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących usuwania azbestu: wydawanie obwieszczeń w prasie lokalnej oraz ulotek, prowadzenie spotkań informacyjnych dotyczących możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie i pomocy w wypełnieniu formularzy 	Urząd Gminy Rymań, Szkoły podstawowe w Rymaniu, Starninie i Drozdowie, Stowarzyszenie na Rzecz Ekologicznego Rozwoju Gminy Rymań	100 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań Program Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	2020 - 2023
Popularyzacja wykorzystania OZE	<ul style="list-style-type: none"> Montaż instalacji fotowoltaicznych na nowo powstałych lub remontowanych i modernizowanych obiektach publicznych, m.in. na Stacji Obsługi, terenie między szkołą podstawową o ośrodkiem zdrowia w Rymaniu (dz. Nr 165/8, 165/1, 137) Zapewnienie wsparcia doradczego dla osób 	Urząd Gminy Rymań, Stowarzyszenie na Rzecz Ekologicznego Rozwoju Gminy Rymań	900 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań Program Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	2020 - 2021

	<p>prywatnych chcących zainstalować urządzenia wykorzystujące alternatywne źródła energii (dz. Nr 165/8, 165/1)</p>				
--	---	--	--	--	--

Opis projektu oraz uzasadnienie potrzeby jego realizacji

Wysoka jakość środowiska przyrodniczego ma zdecydowany wpływ na jakość życia mieszkańców oraz sposób w jaki dane środowisko lokalne jest postrzegane (np. występowanie dzikich wysypisk śmieci czy odpadów w rowach znacząco obniża atrakcyjność przestrzeni w oczach mieszkańców i osób przyjezdnych). Aby podnieść jakość życia społeczeństwa zamieszkującego podobszary rewitalizacji oraz ich atrakcyjność i estetykę należy skupić się nie tylko na przeprowadzaniu działań doraźnych (np. sprzątnięcia rowów w określonych odstępach czasu) lecz przede wszystkim uświadomić mieszkańcom podobszarów rewitalizacji jak sami mogą wpływać na otaczające ich środowisko. W ramach kreowania postaw proekologicznych w społeczeństwie zamieszkującym podobszary rewitalizacji w szkołach podstawowych będą organizowane wydarzenia na rzecz ochrony środowiska, takie jak Dzień Ziemi, Sprzątnięcie Świata. W ich trakcie dzieci (oraz rodzice i opiekunowie) wezmą udział w szeregu działań: wspólnego sprzątnięcia miejscowości, warsztatach i zajęciach czy konkursach ekologicznych. Ze względu na konieczność usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy do 2023 r. prowadzone będą działania informacyjne dotyczące jego szkodliwości, procedury usuwania, możliwości uzyskania dofinansowania. Podczas organizowanych działań proekologicznych mieszkańcy podobszarów rewitalizacji będą mieli możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy w wypełnianiu wniosku o dofinansowanie usunięcia wyrobów zawierających azbest.

W celu ochrony środowiska konieczne jest również promowanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii. Aby zwiększyć zainteresowanie wykorzystaniem OZE na nowo powstających bądź remontowanych obiektach montowane będą instalacje fotowoltaiczne (m.in. na Stacji Obsługi i na terenie między szkołą a ośrodkiem zdrowia). Dla osób prywatnych chcących rozpocząć korzystanie z instalacji OZE zapewnione zostanie wsparcie doradcze i informacyjne w Stacji Obsługi w Rymaniu.

Realizacja projektu pozwoli na zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców podobszarów rewitalizacji, a w konsekwencji również zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska i większą dbałość społeczności lokalnej o otoczenie.

Cele projektu

Celem projektu jest:

- Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców podobszaru rewitalizacji i dbałości o środowisko
- Zwiększenie wykorzystania OZE
- Zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie podobszarów rewitalizacji

Realizuje cele i kierunki programu rewitalizacji: Cel 2: Podniesienie jakości przestrzeni publicznej, kierunek 2.4: Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska			
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją			
Zadanie „Kształtowanie postaw proekologicznych” jest skierowane przede wszystkim do mieszkańców podobszarów rewitalizacji, jednak ze względu na to, że większość działań proekologicznych będzie organizowana dla dzieci i młodzieży w szkołach zasięg oddziaływania tego zadania będzie obejmował całą Gminę.			
Zadanie „Popularyzacja wykorzystania OZE” również będzie realizowane na podobszarach rewitalizacji, przy czym pomoc doradczą świadczona w Stacji Obsługi będzie udzielana również osobom spoza podobszarów rewitalizacji.			
Udział interesariuszy			
W trakcie realizacji zadania „Kształtowanie postaw proekologicznych” konieczna będzie współpraca Gminy z pracownikami szkół podstawowych w Rymaniu, Starninie i Drozdowie oraz Stowarzyszenia na Rzecz Ekologicznego Rozwoju Gminy Rymań. Współpraca ta będzie miała na celu aktywizację dzieci i młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów do udziału w organizowanych wydarzeniach.			
Wskaźniki produktu i rezultatu projektu			
Wskaźniki produktu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących postawy proekologiczne (szt.)	Szkoły podstawowe/na podstawie sprawozdania organizatorów	0	24 szt. do 2023 r. (6 szt./rok)
Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych dotyczących możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie i pomocy w wypełnieniu formularzy dotyczących usuwania azbestu	Urząd Gminy Rymań, Stowarzyszenie na Rzecz Ekologicznego Rozwoju Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania organizatora	0	24 szt. do 2023 r. (6 szt./rok)

Liczba zamontowanych urządzeń fotowoltaicznych (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	3 szt. do 2021 r.
Liczba godzin przeznaczonych na wsparcie doradcze w zakresie wykorzystanie instalacji OZE (h)	Urząd Gminy Rymań, Stowarzyszenie na Rzecz Ekologicznego Rozwoju Gminy Rymań /na podstawie sprawozdania organizatora	0	20 h do 2021 r. (10 h/rok)
Wskaźniki rezultatu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Liczba uczestników zorganizowanych wydarzeń promujących postawy proekologiczne (os.)	Szkoły podstawowe/na podstawie sprawozdania organizatorów	0	350 os./1 wydarzenie
Liczba udzielonych porad w ramach spotkań informacyjnych dotyczących możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie i pomocy w wypełnieniu formularzy dotyczących usuwania azbestu (szt.)	Urząd Gminy Rymań, Stowarzyszenie na Rzecz Ekologicznego Rozwoju Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania organizatora	0	36 szt. (9 szt./rok)
Liczba udzielonych porad w zakresie wykorzystanie instalacji OZE (szt.)	Urząd Gminy Rymań, Stowarzyszenie na Rzecz Ekologicznego Rozwoju Gminy Rymań /na podstawie sprawozdania organizatora	0	4 szt. do 2021 r. (2 szt./rok)

7.2. Projekty realizowane na terenie podobszaru rewitalizacji Rymań 1

Podobszar rewitalizacji		RYMAŃ 1				PROJEKT GŁÓWNY	
Tytuł projektu		Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego w Rymaniu					
Zakres zadań		Podmiot realizujący	Szacowane koszty	Potencjalne źródła finansowania	Ramy czasowe		
<p>Kompleksowe zagospodarowanie terenu między szkołą podstawową a ośrodkiem zdrowia (dz. Nr 136/2, 137, 135)</p>		<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie terenu pod działania budowlane Wytyczenie i utwardzenie chodników Budowa instalacji sanitarnych zewnętrznych: zewnętrznej instalacji drenarskiej wokół ścian zewnętrznych budynku, zewnętrznej instalacji kanalizacji deszczowej z systemem przepompowni, zbiornika podziemnego na deszczówkę wraz z systemem rozsączającym nadmiar wody Budowa zewnętrznej instalacji elektrycznej oświetleniowej i zasilania przepompowni deszczówki Budowa parkingów i placu manewrowego (służącego nauce jazdy na rowerze) wraz z wykonaniem drogi dojazdowej Budowa placu zabaw dla dzieci 	Urząd Gminy Rymań	1 950 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań PROW	2018 - 2019	

	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie obiektów małej architektury: ławek, koszt, donic, itd. Wprowadzenie zieleni: obsianie terenu trawnikami, aranżacja szaty roślinnej w donicach, zasadzenie żywopłotów wzdłuż ciągów pieszych 				
Zagospodarowanie terenu przy ul. Polnej (dz. Nr 114/89)	<ul style="list-style-type: none"> Budowa placu zabaw dla dzieci Budowa siłowni zewnętrznej Zagospodarowanie zieleni: wycinka istniejących drzew i krzewów, obsianie terenu trawnikami, zasadzenie żywopłotów wzdłuż ciągów pieszych 	Urząd Gminy Rymań	1 950 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań PROW	2018 - 2019
Odnowa przestrzeni między ulicami Krótką, Wiejską i Koszalińską (dz. Nr 165/8, 165/1)	<ul style="list-style-type: none"> Termomodernizacja budynku Stacji Obsługi Wymiana nawierzchni placu wraz z wykonaniem ogrodzenia i oświetlenia Wydzielenie na terenie placu miejsca na 4 stoiska (wiaty) przeznaczone na handel 	Urząd Gminy Rymań	4 000 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań POIiŚ PROW	2019 - 2020

Opis projektu oraz uzasadnienie potrzeby jego realizacji

Degradacja zabudowy i infrastruktury technicznej skutkująca pogorszeniem atrakcyjności i estetyki przestrzeni publicznych sprzyja narastaniu problemów społecznych – uzależnienia, przemocy, trwałego bezrobocia. Efektem postępującej degradacji przestrzeni jest także zanikanie lokalnej bazy usługowej i miejsc pracy oraz proces „ucieczki” lepiej sytuowanych obywateli, co w konsekwencji skutkuje dalszym pogarszaniem sytuacji społeczno – demograficznej. Na podobszarze rewitalizacji w Rymaniu 1 niekorzystnym zjawiskiem jest także utrzymywanie jako niezagospodarowane obszarów zdegradowanych i nieużytków. Pozostawianie „dziur” w strukturze podobszaru rewitalizacji i miejscowości obniży pozytywne efekty prowadzonych działań społecznych.

Pierwsze zadanie „Kompleksowe zagospodarowanie terenu między szkołą podstawową a ośrodkiem zdrowia” będzie realizowane na terenie uczęszczanym przez wszystkich mieszkańców miejscowości Rymań i Gminy. Teren ten zajmuje powierzchnię 11 500 m² i obecnie jest nieużytkowany – jest porośnięty trawą i krzewami, nie są na nim zlokalizowane żadne budynki. Ze względu na swoje położenie pomiędzy dwoma istotnymi dla mieszkańców instytucjami jego przestrzeń jest często użytkowana przez społeczność lokalną. Uporządkowanie i zagospodarowanie tego terenu pozwoli na utworzenie miejsca spotkań, w którym mieszkańcy będą mogli odpocząć. Budowa parkingów wraz

z drogą dojazdową pozwoli na rozwiązanie problemu braku miejsc postojowych przy szkole i ośrodku zdrowia.

Drugie zadanie „Zagospodarowanie terenu przy ul. Polnej” pozwoli na wykorzystanie nieużytkowanej przestrzeni przy ul. Polnej na cele sportowo – rekreacyjne dostępne dla wszystkich mieszkańców miejscowości Rymań. Dzięki realizacji zadania powstanie atrakcyjna i bezpieczna przestrzeń pozwalająca na spędzanie czasu wolnego w aktywny sposób.

Trzecie zadanie „Odnowa przestrzeni między ulicami Krótką, Wiejską i Koszalińską” polega na uporządkowaniu i lepszym zagospodarowaniu przestrzeni przy Stacji Obsługi (zajmującej się utrzymaniem porządku w Gminie). Budynek Stacji Obsługi wymaga ocieplenia i odnowy elewacji, natomiast położony przy nim plac wymaga wymiany nawierzchni oraz wykonania ogrodzenia i oświetlenia. Na placu zaplanowano wprowadzenie nowej funkcji - zostaną wydzielone 4 stoiska (wiaty) przeznaczone na handel.

Powstała w ramach projektu infrastruktura będzie skutkować podniesieniem jakości przestrzeni publicznej miejscowości Rymań, co może spowodować wzrost zainteresowanie mieszkańców podobszaru rewitalizacji prowadzonymi działaniami oraz zwiększyć ich motywację do podejmowania działania w ramach rewitalizacji.

Cele projektu

Celami projektów „Kompleksowe zagospodarowanie terenu między szkołą podstawową a ośrodkiem zdrowia” oraz „Zagospodarowanie terenu przy ul. Polnej” jest:

- Podniesienie jakości przestrzeni publicznej
- Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania wolnego czasu

Realizuje cele i kierunki programu rewitalizacji:

Cel 2: Podniesienie jakości przestrzeni publicznej, kierunek 2.1: Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego; kierunek 2.2.: Odnowa zdegradowanych obiektów poprzez remonty i modernizacje

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Oba zadania realizowane w ramach projektu dotyczą zagospodarowania terenów zlokalizowanych na podobszarze rewitalizacji w jednostce Rymań 1 i z tego względu będą oddziaływać bezpośrednio na mieszkańców tego podobszaru.

Udział interesariuszy

Ze względu na charakter działań, polegający głównie na robotach budowlanych, nie przewiduje się udziału interesariuszy w realizacji obu zadań.

Teren między szkołą a ośrodkiem zdrowia w Rymaniu – stan w 2017 r., fot. A. Zalewska

Fragment przestrzeni między ulicami Krótka, Wiejską i Koszalińską, Urząd Gminy Rymań, 2017

Wskaźniki produktu i rezultatu projektu

Wskaźniki produktu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Powierzchnia zagospodarowanego terenu między szkołą a ośrodkiem zdrowia wraz z placem manewrowym i placem zabaw (m ²)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportu zdawczo - odbiorczego	0	9200 m ²
Powierzchnia zagospodarowanego terenu przy ul. Polnej (m ²)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportu zdawczo – odbiorczego	0	2300 m ²

Powierzchnia odnowionej przestrzeni między ulicami Krótką, Wiejską i Koszalińską (m ²)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportu zdawczo – odbiorczego	0	5100 m ²
Liczba zmodernizowanych obiektów (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportu zdawczo – odbiorczego	0	1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Liczba osób korzystających z zagospodarowanego terenu między szkołą a ośrodkiem zdrowia (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania osoby kierującej wdrażaniem projektu	0	250 os./dziennie
Liczba osób korzystających z zagospodarowanego terenu przy ul. Polnej (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania osoby kierującej wdrażaniem projektu	0	60 os./dziennie
Liczba osób korzystających z odnowionej przestrzeni między ulicami Krótką, Wiejską i Koszalińską (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania osoby kierującej wdrażaniem projektu	12 os./dziennie	60 os./dziennie

Podobszar rewitalizacji	RYMAŃ 1			PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY	
Tytuł projektu		Podniesienie jakości infrastruktury drogowej i przestrzeni na terenie Rymania			
Zakres zadań	Podmiot realizujący	Szacowane koszty	Potencjalne źródła finansowania	Ramy czasowe	
Budowa pętli autobusowej	<ul style="list-style-type: none"> Budowa pętli autobusowej (dz. Nr 151/12) Budowa parkingu (dz. Nr 151/12) 	Urząd Gminy Rymań	1 950 000,00 zł	Urząd Gminy Rymań POliŚ	2018 - 2019
Budowa i remont ciągów pieszych i jezdnych	<ul style="list-style-type: none"> Remont ciągów pieszych i jezdnych przy ulicach: <ul style="list-style-type: none"> - Polnej (dz. Nr 114/5, 114/2, 114/8, 131/3) - Szkolnej (dz. Nr 626/1) - Kwiatowej (dz. Nr 134/1, 133/5) - Słonecznej (dz. Nr 266) - Wiejskiej (dz. Nr 171, 198) - Krótkiej (wraz z budową drogi dojazdowej od ulicy Wiejskiej) – dz. Nr 164/1, 165/6, 165/3, 170) 	Urząd Gminy Rymań	1 950 000,00 zł	Urząd Gminy Rymań POliŚ	2018 - 2023
Opis projektu oraz uzasadnienie potrzeby jego realizacji					
<p>Braki w podstawowej infrastrukturze drogowej i okołodrogowej zwiększają ryzyko wypadków drogowych z udziałem pieszych. Oprócz podstawowych mankamentów dróg, takich jak: nierówności i braki w nawierzchni, brak oświetlenia czy chodników, na podobszarze rewitalizacji w jednostce Rymań 1 problemem jest brak pętli autobusowej wraz z zadaszonym przystankiem przy szkole podstawowej. Na chwilę obecną</p>					

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

dzieci czekają na transport przed szkołą a autobus zatrzymuje się bezpośrednio na ulicy. Stwarza to nie tylko utrudnienia w ruchu drogowym, ale również stwarza niebezpieczeństwo wypadku, zwłaszcza że ulica ta (ul. Szkolna) jest często uczęszczana (dojazd do szkoły i ośrodka zdrowia). Kolejnym mankamentem jest brak zadaszania w miejscu, w którym czekają dzieci – w przypadku niekorzystnych warunków atmosferycznych uczniowie nie mają odpowiedniego miejsca schronienia. W celu rozwiązania tych problemów realizowana będzie budowa pętli autobusowej wraz z zadaszonymi przystankami. Na pętli autobus będzie mógł zatrzymać się na dłużej i zawrócić, natomiast dzieci będą mogły oczekiwać na transport w nieco bardziej bezpiecznych i komfortowych warunkach. Pętla autobusowa będzie wykorzystywana również przez inne gminne linie autobusowe. W celu poprawy bezpieczeństwa uczniów w ramach zadania „Budowa i remont ciągów pieszych i jezdnych” zostanie również wykonany remont drogi i chodników przy ul. Szkolnej oraz najbardziej zniszczonych ciągów pieszych i jezdnych położonych na podobszarze rewitalizacji Rymań 1. W ramach zadania zaplanowano m.in. położenie nowej nawierzchni dróg i chodników, montaż barierki przy chodnikach, założenie oświetlenia w miejscach gdzie nie występuje, odnowienie i lepsze oznakowanie przejść dla pieszych. W wyniku realizacji tego zadania polepszą się warunki jazdy, bezpieczeństwo pieszych oraz wzrośnie estetyka przestrzeni.

W ramach projektu realizowane będzie również zadanie „Odnowa przestrzeni między ulicami Krótką, Wiejską i Koszalińską”

Cele projektu

Celem projektu i realizowanych w jego ramach zadań jest:

- Zwiększenie bezpieczeństwa pieszych, zwłaszcza dzieci
- Zwiększenie komfortu jazdy
- Podniesienie jakości przestrzeni publicznej

Realizuje cele i kierunki programu rewitalizacji:

Cel 2: Podniesienie jakości przestrzeni publicznej, kierunek 2.3: Zwiększenie bezpieczeństwa drogowego poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Wszystkie zadania zaplanowane w ramach projektu realizowane będą na podobszarze rewitalizacji Rymań 1, a ich skutki czy potencjalne oddziaływanie nie będzie miało wpływu na tereny nie objęte rewitalizacją.

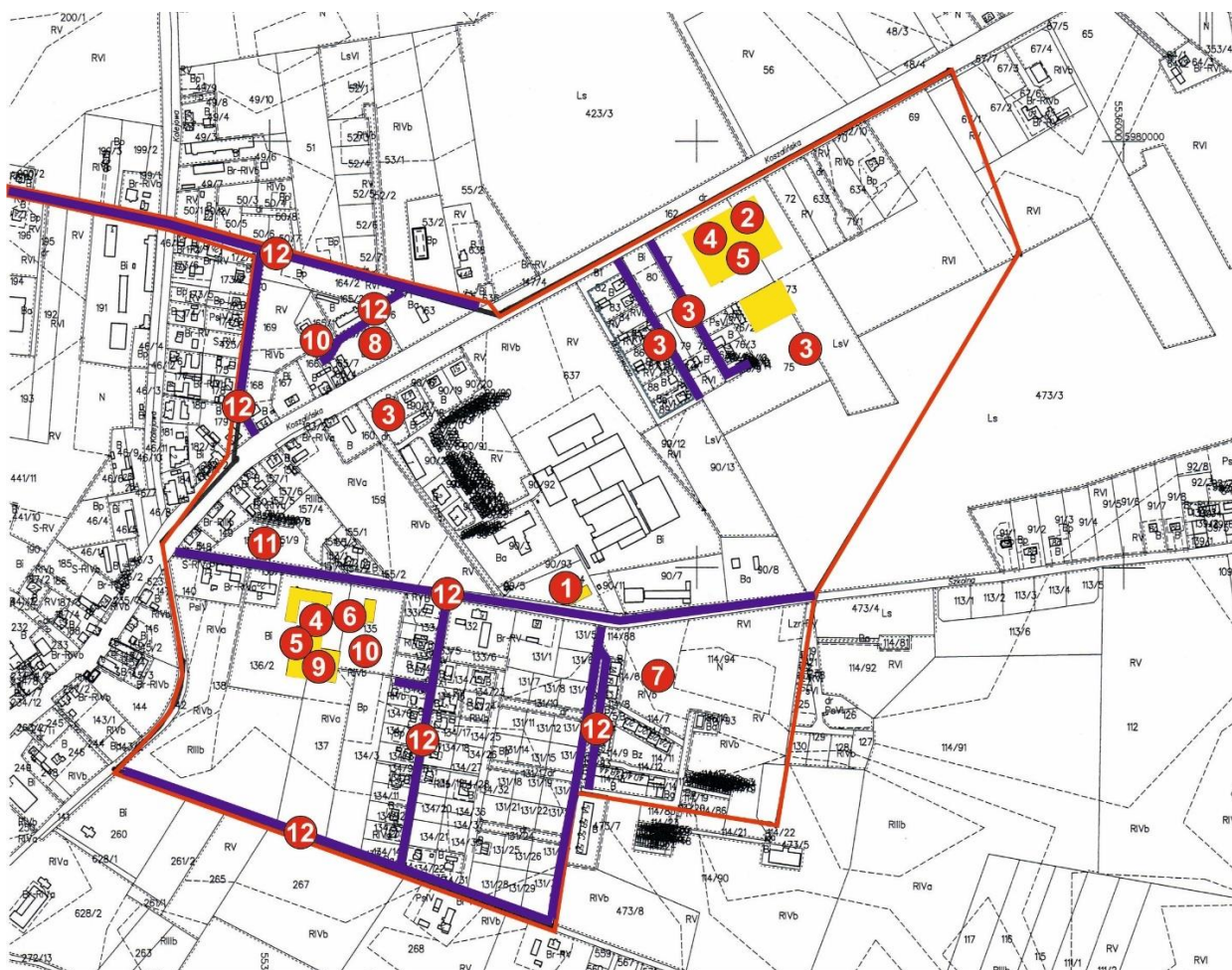
Udział interesariuszy

Ze względu na charakter zadań opierający się głównie na robotach budowlanych nie przewiduje się udziału interesariuszy w realizacji projektu.

Wskaźniki produktu i rezultatu projektu

Wskaźniki produktu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Długość wybudowanej pętli autobusowej (km)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	0,14 km do 2019 r.
Długość wyremontowanych/wybudowanych dróg (km)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	1,85 km do 2023 r.
Wskaźniki rezultatu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Liczba osób korzystających z pętli autobusowej (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie sprawozdania Inspektoratu ds. budownictwa, ochrony środowiska oraz dróg	0	400 os./dziennie

GMINA RYMAŃ
Lokalizacja projektów na
podobszarze rewitalizacji Rymanów 1

- Teren objęty rewitalizacją
- Budynki i obiekty użyteczności publicznej
- Drogi (planowane remonty)

Objaśnienia:

1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych
2. Remont i modernizacja stadionu w Rymaniu
3. Odnowa i zagospodarowanie terenu otaczającego stadion w Rymaniu
4. Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży
5. Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów
6. Kompleksowe zagospodarowanie terenu między Szkołą Podstawową a Ośrodkiem Zdrowia
7. Zagospodarowanie terenu przy ul. Polnej
8. Odnowa przestrzeni między ul. Krótką, Wiejską i Koszańską
9. Kształtowanie postaw proekologicznych
10. Popularyzacja wykorzystania OZE
11. Budowa pętli autobusowej
12. Budowa i remont ciągów pieszych i jezdnych

Rysunek 22: Lokalizacja projektów na podobszarze rewitalizacji Rymanów 1

Źródło: opracowanie własne

7.3. Projekty realizowane na terenie podobszaru rewitalizacji Drozdowo

Podobszar rewitalizacji		DROZDOWO				PROJEKT GŁÓWNY ZINTEGROWANY	
Tytuł projektu		Integracja społeczności lokalnej miejscowości Drozdowo					
Zakres zadań		Podmiot realizujący	Szacowane koszty	Potencjalne źródła finansowania	Ramy czasowe		
Zagospodarowanie terenów wokół stawu na miejsce integracji (145, 263/2)		<ul style="list-style-type: none"> Budowa obiektów sportowych: siłowni zewnętrznej i boiska wielofunkcyjnego Budowa drewnianego pomostu Utwardzenie nawierzchni wokół stawu wraz z placem Montaż elementów małej architektury Uporządkowanie zieleni wraz z wprowadzeniem nowych nasadzeń 	Urząd Gminy Rymań	1 750 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań PROW	2019 - 2020	
Organizacja działań integracyjnych (145, 263/2)		<ul style="list-style-type: none"> Organizacja lokalnych wydarzeń (pikników, spotkań sąsiedzkich) 	Urząd Gminy Rymań, Stowarzyszenie „Pamięć i Tożsamość”	50 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań Środki organizacji	2020 - 2023	

Opis projektu oraz uzasadnienie potrzeby jego realizacji

Jednym z najważniejszych problemów społecznych zidentyfikowanych na podobszarach rewitalizacji jest niska aktywność ich mieszkańców oraz brak integracji społeczności lokalnej. Są to zjawiska, które nasilają występujące na danym obszarze patologie oraz ograniczają możliwości rozwoju społeczno – gospodarczego. Na podobszarze rewitalizacji w Drozdowie występują negatywne zjawiska społeczne wynikające z długotrwałego bezrobocia – alkoholizmu, osłabienia więzi społecznych, problemów opiekuńczo – wychowawczych, niskiej jakości życia. Dlatego oprócz realizowanego w ramach programu rewitalizacji projektu „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z podobszarów rewitalizacji Rymań 1, Starnin, Drozdowo” konieczne jest dążenie do zwiększenia integracji społeczności lokalnej. Integracja społeczna pozwoli na ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przygotowanie mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Drozdowie do podejmowania różnorodnych ról: rodzinnych, zawodowych i kulturalnych, rozwinięcia komunikacji społecznej w środowisku wiejskim oraz pobudzenia do aktywnego podejmowania inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej. W celu zwiększenia integracji mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Drozdowie organizowane będą lokalne wydarzenia, takie jak pikniki i spotkania sąsiedzkie. W ramach projektu na miejsce integracji zagospodarowany zostanie teren wokół stawu. Mieszkańcy Drozdowa wielokrotnie zgłaszali propozycję jego zagospodarowania jednak ze względu na brak środków finansowych nie udało się zrealizować tej inwestycji. W Drozdowie jakość przestrzeni publicznych jest bardzo niska (brak chodników, ubytki w jezdni, nieuporządkowana zieleń, zaniedbane budynki i podwórka), mieszkańcom brakuje atrakcyjnych terenów rekreacyjno – wypoczynkowych. Jako potencjalne miejsce rekreacji społeczność lokalna wskazała na okolice stawu. Jest to płaski teren z niewielkimi skupiskami krzewów i drzew. W jego centralnym punkcie położony jest staw, obecnie zarośnięty trzcina i o nierównych brzegach. Według wypracowanych z mieszkańcami koncepcji zagospodarowania terenu wokół stawu powstaną: siłownia zewnętrzna, boisko wielofunkcyjne, pomost i utwardzony plac. Na tak zagospodarowanym terenie organizowane będą następnie działania społeczne i integracyjne zaplanowane w ramach niniejszego projektu oraz projektu „Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji w Rymaniu 1, Starninie i Drozdowie”.

Cele projektu

Celem projektu jest:

- Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej będącej miejscem integracji społecznej
- Integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Drozdowie

Realizuje cele i kierunki programu rewitalizacji:

Cel 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, kierunek 1.2: Integracja społeczności lokalnych

Cel 2: Podniesienie jakości przestrzeni publicznej, kierunek 2.1.: Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Zadania realizowane w ramach projektu będą skierowane przede wszystkim do mieszkańców podobszaru rewitalizacji, jednak zasięg ich oddziaływania będzie znacznie szerszy – dzięki uporządkowaniu i zagospodarowaniu terenu wokół stawu wzrośnie jakość przestrzeni całej miejscowości, a z powstałej infrastruktury będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy Drozdowa. Działania integracyjne również będą skierowane do mieszkańców podobszaru rewitalizacji jednak ze względu na ich charakter będą w nich mogli brać udział również pozostali mieszkańcy miejscowości.

Udział interesariuszy

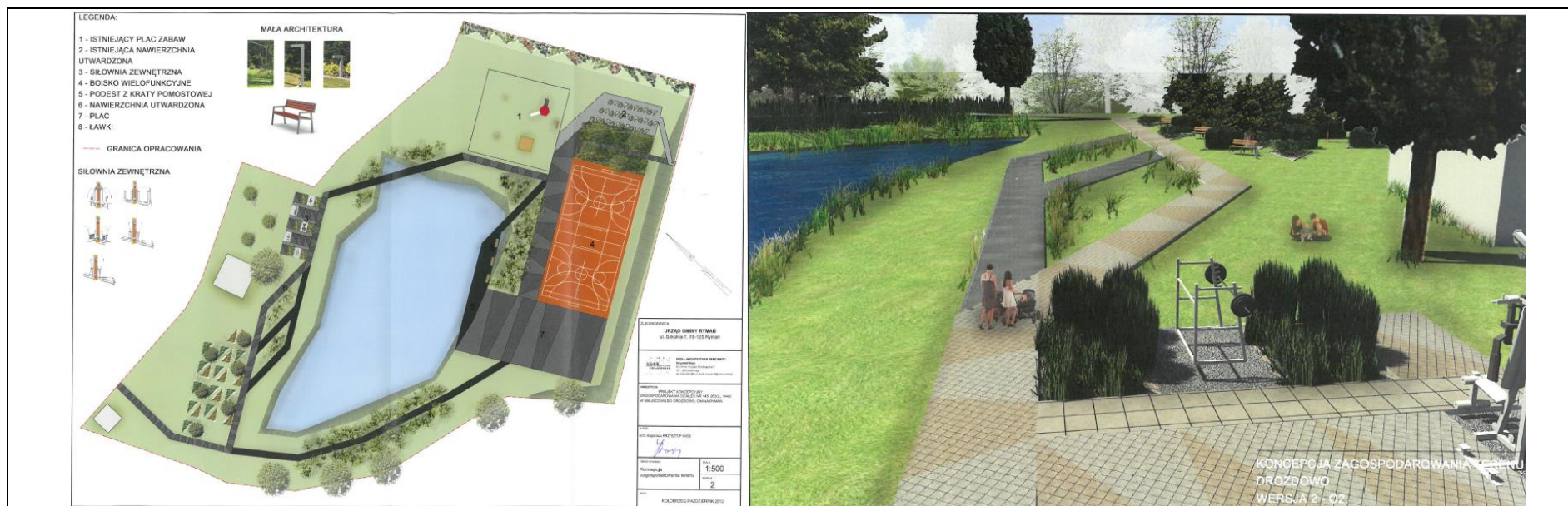
Udział mieszkańców w realizacji zadania „Zagospodarowanie terenów wokół stawu na miejsce integracji” będzie stosunkowo niewielki, ponieważ działania budowlane wymagają posiadania odpowiednich kwalifikacji. Mieszkańcy będą mogli jednak wnieść swój wkład poprzez wykonywanie prostych zadań, np. sadzenie nowej roślinności.

W przypadku zadania „Organizacja działań integracyjnych” należy zapewnić możliwość uczestnictwa w organizowaniu i planowaniu wydarzeń wszystkim grupom społecznym z podobszaru rewitalizacji. Konieczna będzie ścisła współpraca między sołtysem, społecznością lokalną, Stowarzyszeniem „Pamięć i Tożsamość” oraz osobami wdrażającymi projekt. Współpraca powinna się opierać przede wszystkim na wymianie informacji oraz jasnym i konkretnym przedstawianiu potrzeb społeczności lokalnej oraz wdrażaniu pomysłów mieszkańców na rozwiązywanie zaistniałych problemów. Społeczność lokalna podobszaru rewitalizacji powinna mieć świadomość, że organizowane działania są skierowane właśnie dla niej i to ona ma decydujący wpływ na efekty realizowanych zadań społecznych.

Okolice stawu w Drozdowie. Fot. A. Zalewska, 2017

Koncepcja zagospodarowania terenu wokół stawu w Drozdowie, Urząd Gminy Rymań, 2017

Wskaźniki produktu i rezultatu projektu

Wskaźniki produktu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Powierzchnia zagospodarowanego terenu wokół stawu (ha)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	1,18 ha do 2020 r.
Liczba wybudowanych obiektów sportowo – rekreacyjnych (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów	0	2 szt. do 2020 r.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	zdawczo - odbiorczych		
Liczba zorganizowanych wydarzeń integracyjnych (szt.)	Urząd Gminy Rymań/sprawozdanie organizatorów	0	16 szt. do 2023 r. (4 szt./rok)
Wskaźniki rezultatu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Liczba osób korzystających z zagospodarowanego terenu wokół stawu (os.)	Urząd Gminy Rymań/raport sołtysa	10 os. dziennie	200 osób dziennie
Liczba uczestników zorganizowanych wydarzeń integracyjnych (os.)	Urząd Gminy Rymań/sprawozdanie organizatorów	0	150 os./1 wydarzenie

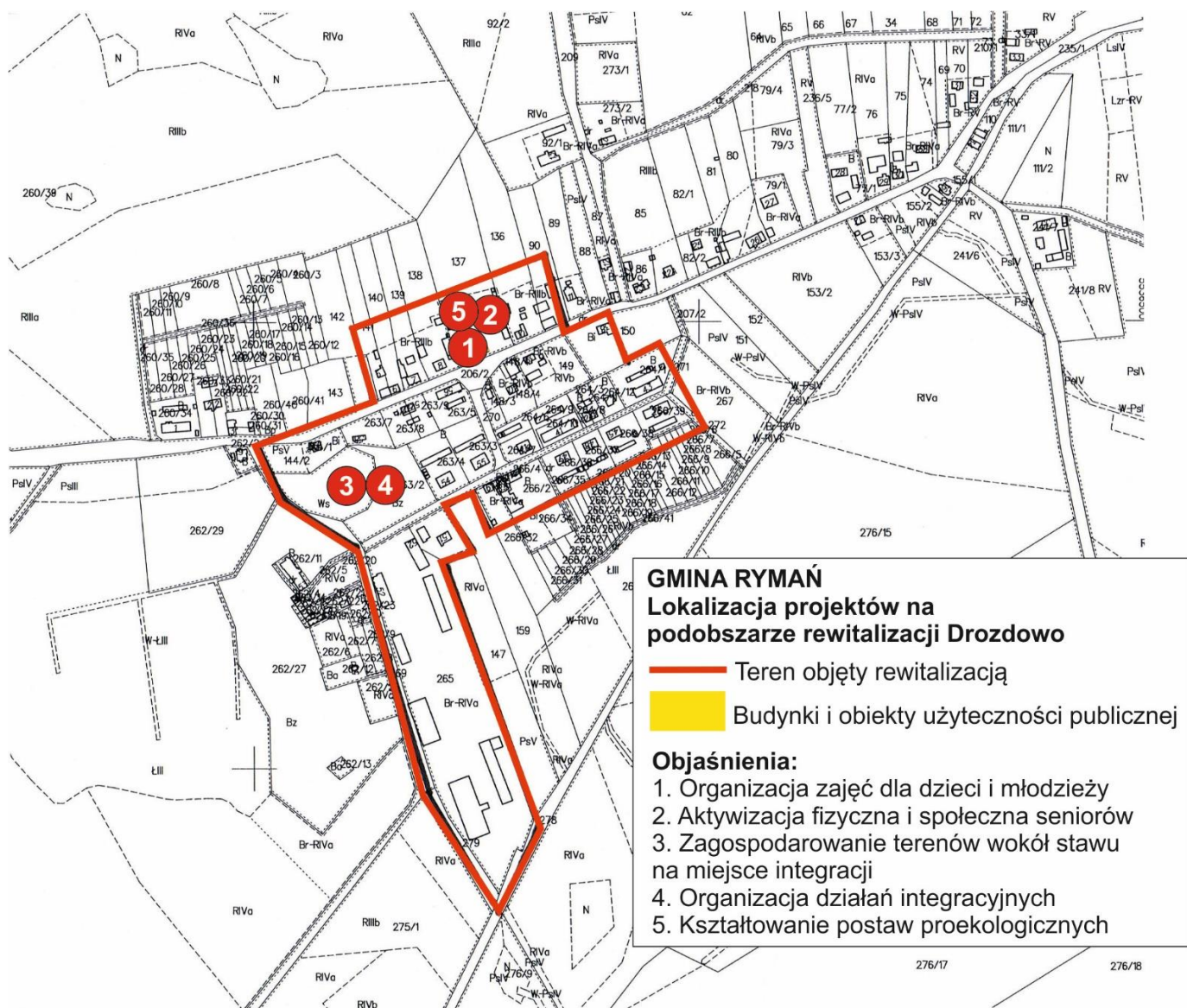

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 23: Lokalizacja projektów na podobszarze rewitalizacji Drozdowo

Źródło: opracowanie własne

7.4. Projekty realizowane na terenie podobszaru rewitalizacji Starnin

Podobszar rewitalizacji	STARNIN				PROJEKT GŁÓWNY ZINTEGROWANY
Tytuł projektu		Aktywizacja społeczna mieszkańców miejscowości Starnin			
Zakres zadań	Podmiot realizujący	Szacowane koszty	Potencjalne źródła finansowania	Ramy czasowe	
Rozbudowa bazy infrastrukturalnej (dz. Nr 457, 119, 357/1)	<ul style="list-style-type: none"> Budowa remizy OSP z salą wiejską i wyposażeniem Budowa siłowni wewnętrznej i boiska Wykonanie ogrodzenia i oświetlenia Remont drogi gminnej oraz budowa drogi dojazdowej do obiektów infrastruktury społecznej 	Urząd Gminy Rymań	3 400 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań PROW	2018 - 2019
Prowadzenie działań aktywizujących i integracyjnych (dz. Nr 119, 357/1)	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja lokalnych wydarzeń (pikników, spotkań sąsiedzkich, imprez lokalnych) 	Urząd Gminy Rymań, Stowarzyszenie „Pamięć i Tożsamość”	100 000,00 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań Środki organizacji pozarządowych	2020 - 2023
Opis projektu oraz uzasadnienie potrzeby jego realizacji					
Na podobszarze rewitalizacji w Starninie również zidentyfikowano problemy społeczne wynikające z bezrobocia (m.in. niska jakość życia mieszkańców, zanikanie więzi rodzinnych i sąsiedzkich, występowanie patologii społecznych). Jednym z głównych problemów jest brak					

integracji mieszkańców i różnych grup wiekowych, a także wykorzystanie potencjału osób starszych (których udział w społeczności Starnina stale rośnie). Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji (zwłaszcza seniorzy) nie mają możliwości integracji z kilku względów: braku odpowiedniej bazy infrastrukturalnej w postaci sali wiejskiej, niewielkiej liczbie organizowanych wydarzeń społeczno – kulturalnych, występowaniu podziału w społeczności lokalnej na „młodych” i „starych”. Problemy te powodują narastanie napięć między różnymi grupami społecznymi oraz brak zrozumienia i współpracy, co przekłada się na małą liczbę podejmowanych inicjatyw i niską aktywność mieszkańców. W celu zwiększenia integracji społeczności lokalnej w ramach projektu realizowane będą dwa zadania: „Rozbudowa bazy infrastrukturalnej” oraz „Prowadzenie działań aktywizujących i integracyjnych”.

Zadanie „Rozbudowa bazy infrastrukturalnej” będzie miało na celu zapewnienie mieszkańcom podobszaru rewitalizacji w Starninie odpowiedniej bazy sportowo – rekreacyjnej i społecznej. Obecnie na terenie miejscowości jedynym obiektem infrastruktury społecznej jest filia szkoły podstawowej. Z tego powodu zarówno młode pokolenie, jak i osoby dorosłe i starsze nie posiadają miejsca, w którym mogliby spędzać czas wolny i nawiązywać nowe więzi międzyludzkie. Z tego powodu pierwszym zadaniem będzie zapewnienie mieszkańcom podobszaru rewitalizacji dostępu do obiektów infrastruktury społecznej. W ramach zadania powstaną: remiza OSP z salą wiejską oraz siłownia zewnętrzna i boisko wielofunkcyjne. Aby zapewnić dojazd do tych obiektów zostanie przeprowadzony remont drogi gminnej oraz wybudowana zostanie droga dojazdowa. Następnie w tych obiektach prowadzone będą działania społeczne polegające na aktywizacji dzieci i osób starszych (projekt „Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji w Rymaniu 1, Starninie i Drozdowie”) oraz całej społeczności lokalnej poprzez organizację pikników rodzinnych, spotkań sąsiedzkich czy imprez lokalnych (zadanie „Prowadzenie działań aktywizujących i integracyjnych” niniejszego projektu).

Cele projektu

Celem projektu jest:

- Stworzenie nowych obiektów infrastruktury społecznej, które będą stanowić bazę infrastrukturalną do prowadzenia aktywności społecznej
- Integracja mieszkańców podobszaru rewitalizacji i zmniejszenie różnic, konfliktów występujących między równymi grupami społecznymi i wiekowymi

Realizuje cele i kierunki programu rewitalizacji:

Cel 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, kierunek 1.2.: Integracja społeczności lokalnych

Cel 2: Podniesienie jakości przestrzeni publicznej, kierunek 2.1: Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego, kierunek 2.3.: Zwiększenie bezpieczeństwa drogowego poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Zadania realizowane w ramach projektu będą skierowane przede wszystkim do mieszkańców podobszaru rewitalizacji, jednak zasięg ich

oddziaływania będzie znacznie szerszy. W ramach projektu powstanie nowa infrastruktura społeczna z której będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy miejscowości i sołectwa Starnin. Działania integracyjne również będą skierowane do mieszkańców podobszaru rewitalizacji jednak ze względu na ich charakter będą w nich mogli brać udział również pozostali mieszkańcy miejscowości.

Udział interesariuszy

Przy realizacji zadania „Rozbudowa bazy infrastrukturalnej” udział społeczności lokalnej będzie niewielki, mieszkańcy będą mogli wziąć udział jedynie w pracach porządkowych oraz np. sadzeniu roślinności.

W przypadku zadania „Prowadzenie działań aktywizujących i integracyjnych” należy zapewnić możliwość uczestnictwa w organizowaniu i planowaniu wydarzeń wszystkim grupom społecznym z podobszaru rewitalizacji. Konieczna będzie ścisła współpraca między sołtysem, społecznością lokalną, Stowarzyszeniem „Pamięć i Tożsamość” oraz osobami wdrażającymi projekt. Współpraca powinna się opierać przede wszystkim na wymianie informacji oraz jasnym i konkretnym przedstawianiu potrzeb społeczności lokalnej oraz wdrażaniu pomysłów mieszkańców na rozwiązywanie zaistniałych problemów. Społeczność lokalna podobszaru rewitalizacji powinna mieć świadomość, że organizowane działania są skierowane właśnie dla niej i to ona ma decydujący wpływ na efekty realizowanych zadań społecznych.

Wskaźniki produktu i rezultatu projektu

Wskaźniki produktu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Liczba powstałych obiektów infrastruktury społecznej (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	3 szt. do 2019 r.
Powierzchnia zagospodarowanego terenu (ha)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	1 ha do 2019 r.
Długość wybudowanych lub wyremontowanych dróg (km)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportów zdawczo - odbiorczych	0	0,5 km

Wskaźniki rezultatu	Źródło danych/sposób pomiaru	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji (2016)	Wartość docelowa dla podobszaru rewitalizacji (w zależności od ram czasowych)
Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej (os.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportu sołtysa	0	100 osób/dziennie
Liczba wydarzeń integracyjnych organizowanych na terenie wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej (szt.)	Urząd Gminy Rymań/na podstawie raportu sołtysa	0	144 szt. do 2023 r. (36 szt./rok)

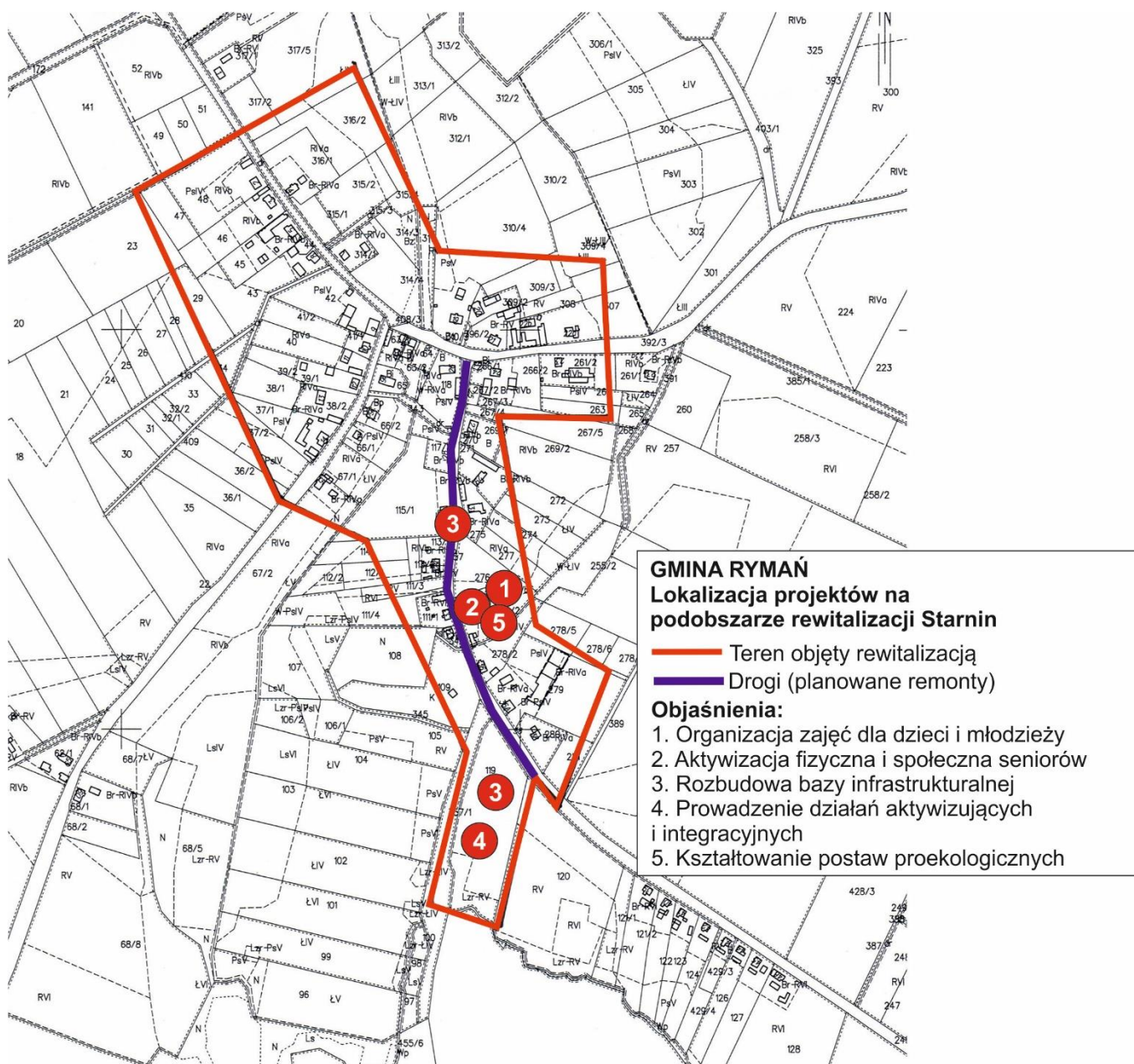

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 24: Lokalizacja projektów na podobszarze rewitalizacji Starnin

Źródło: opracowanie własne

7.5. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE

Realizacja celów oraz działań zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Rymań uzależniona jest od środków finansowych, którymi gmina dysponuje i które może pozyskać ze źródeł zewnętrznych.

Zestawienie projektów stanowi tzw. indykatywną listę projektów podstawowych i uzupełniających. Indykatywny charakter listy oznacza, iż podane w niej informacje dotyczące poszczególnych projektów mają charakter orientacyjny i są odzwierciedleniem najlepszej wiedzy w momencie tworzenia listy. Dopuszczalne są więc modyfikacje wartości projektów, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od możliwości finansowych podmiotów i instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do podstawowych projektów rewitalizacyjnych zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 39: Indykatywne ramy finansowe

Nazwa projektu	Nazwa zadania	Szacunkowy koszt	Potencjalne źródła finansowania
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z podobszarów rewitalizacji	Organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych	150 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rymań Fundusz Pracy POWER
	Prowadzenie punktu konsultacyjnego świadczącego pomoc doradczą i szkoleniową dla sektora MŚP	50 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy
Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji	Remont i modernizacja stadionu w Rymaniu	1 975 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy POIiŚ PROW

	Odnowa i zagospodarowanie terenu otaczającego stadion w Rymaniu	1 975 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy PROW POliŚ
	Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży	250 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy Środki organizacji pozarządowych
	Aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów	250 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy Rządowy Program na rzecz Aktywności Osób Starszych Środki organizacji pozarządowych
Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego w Rymaniu	Kompleksowe zagospodarowanie terenu między szkołą podstawową a ośrodkiem zdrowia	1 950 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy PROW
	Zagospodarowanie terenu przy ul. Polnej	1 950 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy PROW
	Odnowa przestrzeni między ulicami Krótką, Wiejską i Koszalińską	4 000 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy PROW POliŚ
Podniesienie jakości środowiska	Kształtowanie postaw proekologicznych	100 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy

naturalnego poprzez działania proekologiczne			Program Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
	Popularyzacja wykorzystania OZE	900 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy Program Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Podniesienie jakości infrastruktury drogowej i przestrzeni na terenie Rymania	Budowa pętli autobusowej	1 950 000 zł	Urząd Gminy POliŚ
	Budowa i remont ciągów pieszych i jezdnych	1 950 000 zł	Urząd Gminy POliŚ
Integracja społeczności lokalnej miejscowości Drozdowo	Zagospodarowanie terenu wokół stawu na miejsce integracji	1 750 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy PROW
	Organizacja działań integracyjnych	50 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy Środki organizacji pozarządowych
Aktywizacja społeczna mieszkańców miejscowości Starnin	Rozbudowa bazy infrastrukturalnej	3 400 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy PROW
	Prowadzenie działań aktywizujących i integracyjnych	100 000 zł	RPO WZ Urząd Gminy Środki organizacji

			pozarządowych
Koszt całkowity: 22 750 000 zł			

Źródło: Urząd Gminy Rymań, 2017

Przedstawione w tabeli powyżej indykatywne ramy finansowe zakładają, że całkowity koszt działań podejmowanych w ramach rewitalizacji będzie wynosił ok. 22 750 000 zł. Maksymalna wartość dofinansowania jaką można pozyskać z funduszy europejskich stanowi ok. 78% wartości tej sumy. Trzeba jednak brać pod uwagę, że maksymalne dofinansowanie projektów zdarza się bardzo rzadko, dlatego suma środków finansowych jaką Gmina Rymań będzie musiała pozyskać w ramach uzupełnienia z pewnością będzie wyższa niż 5 010 450 zł. W takim wypadku stanie się konieczne pozyskanie środków z innych źródeł publicznych lub prywatnych.

Urząd Gminy Rymań zapewni swój wkład własny w realizacji każdego projektu rewitalizacyjnego, będzie jednak pozyskiwał środki finansowe z innych źródeł, m.in.:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020 (POIiŚ) - mimo, iż w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko nie przewidziano bezpośredniego wsparcia na rzecz rewitalizacji (tj. nie wydzielono odrębnych działań dedykowanych projektom rewitalizacyjnym), to zaplanowano przyjęcie rozwiązań promujących projekty powiązane z Lokalnymi Programami Rewitalizacji, np. działanie 1.3. Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach (projekty obejmujące głęboką kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej),
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS) - różnego rodzaju działania społeczne ukierunkowane na zaspokajanie szeroko rozumianych potrzeb osób w podeszłym wieku, mogą zostać dofinansowane za pośrednictwem Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020. Podstawowym celem tego programu jest poprawa poziomu i jakości życia osób starszych (osób w wieku powyżej 60 lat) dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WZ) - główne wsparcie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w LPR zapewni Działanie 9.3 – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności

i obszarów miejskich i wiejskich oraz pozostałe działania Programu, w szczególności realizowane w ramach priorytetów inwestycyjnych bezpośrednio związanych z rewitalizacją,

- Programy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - fundusz stanowi istotne źródło dofinansowywania projektów środowiskowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Pomoc finansowa ze środków Funduszu odbywa się w formie: oprocentowanych pożyczek, dotacji, przekazania środków dla państwowych jednostek budżetowych, nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014 - 2020 – ma na celu poprawę konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. W ramach działań rewitalizacyjnych pozyskiwane fundusze będą przeznaczane na realizację szóstego priorytetu unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020 - zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich,
- Środki organizacji pozarządowych – oczekuje się, że będą to niewielkie środki finansowe pozyskiwane w formie mikrograntów na małe projekty, spełniające konkretne oczekiwania, budujące społeczny kapitał zmian i tożsamość lokalną.

7.6. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Zaproponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zarówno te podstawowe, jak i uzupełniające, zaplanowane zostały w taki sposób, aby nie dopuścić do przenoszenia zidentyfikowanych problemów na inne obszary bądź też do

występowania niepożądanych efektów społecznych np. takich jak wykluczenie. Ponadto prowadzone będą działania ukierunkowane na integrację społeczną oraz poprawienie jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych. Kształt obszarów rewitalizacji oraz charakter projektów mają na celu wywieranie pozytywnego wpływu nie tylko na obszar rewitalizowany, ale także na pozostałą część obszaru zdegradowanego oraz resztę gminy.

Projekty rewitalizacyjne realizowane będą na obszarze rewitalizacji w miejscowościach Drozdowo, Starnin oraz Rymań. Działania te mają wspólny cel: podniesienie jakości życia mieszkańców oraz ich zaangażowania w życie społeczności lokalnej poprzez działania społeczne wsparte działaniami inwestycyjnymi.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMAWA

Proponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaprojektowane zostały w taki sposób, aby dopełniały się wzajemnie pod względem tematycznym, dzięki czemu program rewitalizacji będzie oddziaływał na podobszary rewitalizacji we wszystkich aspektach. Zaplanowane działania mają przede wszystkim spełniać wyznaczone kierunki działań, które pozwolą osiągnąć cele strategiczne, a tym samym umożliwić rozwój społeczno – gospodarczy Gminy Rymań.

Realizowane w ramach Programu Rewitalizacji projekty będą oddziaływały na wszystkie sfery rozwoju społeczno – gospodarczego podobszarów rewitalizacji w Gminie Rymań.

- Na sferę społeczną będą wpływać projekty: „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z podobszarów rewitalizacji” (ograniczenie zjawiska bezrobocia), „Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji” (ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego, zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców), „Integracja społeczności lokalnej na podobszarze rewitalizacji w Drozdowie” (ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego, zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców), „Aktywizacja społeczna mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Starninie” (ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego, zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców),

- Na sferę gospodarczą będzie wpływał projekt: „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z podobszarów rewitalizacji” (ograniczenie zjawiska bezrobocia, wsparcie sektora MŚP, zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców),
- Na sferę przestrzenno – funkcjonalną będą wpływać projekty: „Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji”, „Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego w Rymaniu”, „Podniesienie jakości infrastruktury drogowej i przestrzeni na terenie Rymania”, „Integracja społeczności lokalnej na podobszarze rewitalizacji w Drozdowie”, „Aktywizacja społeczna mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Starninie” (zmniejszenie degradacji przestrzeni podobszarów rewitalizacji oraz podniesienie jej jakości poprzez przeprowadzenie remontów, modernizacji oraz zagospodarowania przestrzeni),
- Na sferę techniczną wpływ będzie mieć projekt „Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego w Rymaniu” poprzez termomodernizację budynku Stacji Obsługi,
- Na sferę środowiskową wpływ będzie mieć projekt: „Podniesienie jakości środowiska naturalnego poprzez działania proekologiczne” (prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych, zwiększenie wykorzystania OZE).

W programie rewitalizacji Gminy Rymań występują również projekty zintegrowane, tj. łączące działania o charakterze społecznym (tzw. projekty „miękkie”) oraz inwestycyjnym (tzw. projekty „twarde”). Są to:

- „Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji” – w ramach projektu realizowane będą dwa zadania inwestycyjne (remont i modernizacja stadionu w Rymaniu oraz odnowa i zagospodarowanie terenu otaczającego stadion) oraz dwa zadania społeczne (organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży oraz aktywizacja fizyczna i społeczna seniorów). Zadania inwestycyjne mają na celu zapewnienie odpowiedniej bazy infrastrukturalnej, która umożliwi prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych oraz dotyczących promocji zdrowego stylu życia realizowanych w ramach zadań społecznych,
- „Integracja społeczności lokalnej na podobszarze rewitalizacji w Drozdowie” – w ramach projektu realizowane będzie jedno zadanie inwestycyjne (zagospodarowanie terenów wokół stawu na miejsce integracji) oraz jedno

zadanie społeczne (organizacja działań integracyjnych). Realizacja zadania inwestycyjnego pozwoli na stworzenie atrakcyjnej przestrzeni, w której będą organizowane lokalne imprezy i wydarzenia mające na celu integrację mieszkańców,

- „Aktywizacja społeczna mieszkańców podobszaru rewitalizacji w Starninie” – w ramach projektu powstanie remiza OSP z salą wiejską oraz siłownia zewnętrzna. W nowo powstałych obiektach użyteczności publicznej odbywać się będą działania społeczne służące integracji oraz aktywizacji społecznej mieszkańców podobszaru rewitalizacji oraz całej miejscowości Starnin.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej, które projekty realizują poszczególne cele i kierunki programu rewitalizacji.

Tabela 40: Powiązania między celami i kierunkami programu rewitalizacji a zaplanowanymi projektami

Nazwa projektu	Cel strategiczny: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu		Cel strategiczny: Podniesienie jakości przestrzeni publicznej			
	Kierunek: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	Kierunek: Integracja społeczności lokalnych	Kierunek: Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego	Kierunek: Odnowa zdegradowanych obiektów poprzez remonty i modernizacje	Kierunek: Zwiększenie bezpieczeństwa drogowego poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową	Kierunek: Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z podobszarów rewitalizacji Rymań 1, Starnin, Drozdowo						
Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji w Rymaniu 1, Starninie i Drozdowie						
Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu						

wolnego w Rymaniu						
Podniesienie jakości środowiska naturalnego poprzez działania proekologiczne						
Podniesienie jakości infrastruktury drogowej i przestrzeni na terenie Rymania						
Integracja społeczności lokalnej miejscowości Drozdowo						
Aktywizacja społeczna mieszkańców miejscowości Starnin						

Źródło: opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO – INSTYTUCJONALNA

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zapewniona jest dzięki odpowiednim zaprojektowaniu systemu zarządzania programem rewitalizacji. Wymaga zapewnienia efektywnego współdziałania różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Komplementarność ta zapewniona zostanie przez system zarządzania programem, oparty na strukturach Zespołu ds. Rewitalizacji, którego trzon stanowią będą pracownicy Urzędu Gminy Rymań.

System ten zapewni ponadto partycypację interesariuszy procesu rewitalizacji, która została szczegółowo opisana w rozdziałach 9: „System wdrażania programu rewitalizacji” oraz 10: „System monitoringu i oceny skuteczności działań”.

Procedura tworzenia i realizacji założeń programu rewitalizacji jest taka sama jak w przypadku innych dokumentów gminnych. Model zarządzania strategicznego Gminy Rymań jest zgodny z podstawowymi zasadami planowania strategicznego, który w literaturze jest przedstawiany jako cykl: analiza (diagnoza) → planowanie → wdrażanie → ocena → korekta i aktualizacja planów. Zgodnie z powyższym dla każdego dokumentu opracowanego dla gminy, w tym niniejszego programu rewitalizacji, sporządzono diagnozę stanu gminy, która pozwala na określenie problemów występujących na terytorium jednostki oraz stanowi punkt wyjścia do tworzenia założeń programowych. Na etapie planowania prowadzona jest współpraca różnych podmiotów: pracowników Urzędu Gminy, instytucji publicznych i prywatnych, mieszkańców i innych. Podczas warsztatów, konsultacji specjalnie powołany zespół ds. opracowania dokumentu strategicznego (dalej nazywany Zespołem) przedstawia dotychczasowe ustalenia, proponowane działania oraz prowadzi dyskusje. Zebrane uwagi są następnie uwzględniane w projekcie dokumentu.

Po opracowaniu i uchwaleniu programu strategicznego następuje procedura jego wdrażania, realizacji, monitorowania i ewaluacji, która spoczywa gestii Wójta Gminy Rymań wspieranego przez powołany wcześniej zespół.

Dzięki wiedzy pracowników Urzędu Gminy na temat wprowadzanych w Gminie programów i uchwał oraz sposobów i zakresu ich realizacji, możliwe będzie takie

dobieranie projektów, aby spełniały one wszystkie wymagania prawne oraz uzupełniały się pod względem tematycznym, przestrzennym i czasowym.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Gmina Rymań dzięki otrzymanemu wsparciu finansowemu z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 mogła zrealizować przedsięwzięcia takie jak:

1. „Wykonanie placu zabaw dla dzieci w Skrzydłowie”
2. „Zakup i montaż systemu fotowoltaicznego w sali wiejskiej w Kinowie”
3. „Remont podłogi w sali wiejskiej w Gorawinie”
4. „Remont podłogi w sali wiejskiej w Rzesznikowie”
5. „Zakup wyposażenia na halę widowiskowo - sportową w Rymaniu”
6. „Uruchomieniem infokiosku internetowego wraz z remontem istniejącej nawierzchni i zagospodarowaniem placu postojowego w miejscowości Rymań”.

Komplementarność z powyższych z projektami rewitalizacyjnymi zostanie zapewniona poprzez zachowanie ciągłości tematycznej. Z wymienionymi powyżej działaniami będą komplementarne następujące projekty rewitalizacyjne:

1. Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji w Rymaniu 1, Starninie i Drozdowie poprzez remont i modernizację obiektu użyteczności publicznej (stadion),
2. Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego w Rymaniu poprzez budowę placów zabaw dla dzieci
3. Podniesienie jakości środowiska naturalnego poprzez działania proekologiczne – kontynuacja zachęcania mieszkańców do montowania instalacji OZE poprzez zakup i montaż systemów fotowoltaicznych.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Komplementarność źródeł finansowanie zostanie zapewniona poprzez połączenie wsparcia finansowego z Unii Europejskiej (z EFRR, EFS) oraz źródeł publicznych i prywatnych.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego gmina może otrzymać pomoc ukierunkowaną na:

1. Wsparcie dla liderów i animatorów lokalnych,
2. Organizowanie grup samopomocowych, grup wsparcia i grup edukacyjnych,
3. Wzmacnianie kompetencji społecznych i zawodowych,
4. Wsparcie inicjatyw partnerskich oraz tworzenie nowych i wzmacnianie funkcjonujących partnerstw lokalnych.

W ramach wsparcia uzupełniającego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na działania takie jak:

1. Zagospodarowanie przestrzeni miejskich, w tym przebudowa i remont obiektów wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym,
2. Remont zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym.

Wśród źródeł publicznych można wyróżnić:

1. Budżet Gminy,
2. Programy rządowe,
3. Fundusze celowe,
4. Programy i fundusze wojewódzkie,
5. Fundusze europejskie zdefiniowane w programach operacyjnych województwa i krajowych.

Do środków prywatnych zaliczają się:

1. Kredyty i pożyczki,
2. Leasing,
3. Emisja obligacji komunalnych,

4. Gwarancje bankowe,
5. Środki własne inwestorów prywatnych.

8. MECHANIZMY WŁĄCZENIA PODMIOTÓW I GRUP W PROCES REWITALIZACJI

Ważnym elementem każdego programu rewitalizacji jest aktywne włączenie zainteresowanych podmiotów: mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych zainteresowanych grup w proces rewitalizacji.

Konsultacje społeczne przeprowadzono na podstawie Uchwały nr VIII/41/15 Rady Gminy Rymań z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Rymań.

8 czerwca 2017 roku odbyło się spotkanie z gimnazjalistami, z uwagi na znaczącą część planowanej rewitalizacji Gminy dedykowanej tej grupie wiekowej. W konsultacjach brali wszyscy uczniowie gimnazjum, tj. ok. 180 osób. Firma Awil z Poznania przedstawiła czym jest program rewitalizacji i jakie są jego założenia oraz jakie rozwiązania zostały wypracowane, aby poprawić warunki funkcjonowania Gminy, jako społeczności lokalnej. Wraz z uczniami przeanalizowano również zasięg przestrzenny podobszaru rewitalizacji w Rymaniu. Młodzież uznała, iż zasięg podobszaru został wyznaczony poprawnie, gdyż sami dostrzegają większe natężenie problemów w centrum miejscowości niż na jej obrzeżach. Główne uwagi dotyczyły degradacji przestrzeni i obiektów się w niej znajdujących, uczestnicy zwrócili także uwagę na to, że na wyznaczonym terenie (oraz w pozostałych miejscowościach, z których pochodzą) nie ma możliwości spędzania czasu wolnego w ciekawy sposób oraz nie ma miejsca przeznaczonego specjalnie dla młodzieży. Ze strony uczniów padła propozycja uzupełnienia przewidywanych działań o mini skatepark, która to propozycja została uwzględniona w Programie.

W trakcie procesu konsultacyjnego ze strony uczniów padły propozycje wywołania konkursu na wizję Gminy (w formie konkursu plastycznego), jednak nie doszło do jego organizacji z przyczyn organizacyjnych. Przy przystąpieniu do

aktualizacji Programu zakłada się jednak przeprowadzenie otwartego konkursu dla dzieci i młodzieży na wizję Gminy Rymań.

9 czerwca 2017 odbyły się spotkania w Starninie i Drozdowie, o których społeczność lokalna została poinformowana przez sołtysów.

W konsultacjach w Starninie brały udział tylko dwie osoby – sołtys oraz przedstawiciel Stowarzyszenia Pamięć i Tożsamość, ze względu na odbywającą się w tym samym czasie uroczystość pożegnania jednej z najważniejszych osobistości miejscowości. Uczestnicy konsultacji oprowadzili eksperta zewnętrznego po miejscowości, wskazując na istniejące braki techniczne i przestrzenno – funkcjonalne. Zwrócono uwagę na potrzebę wykonania melioracji na krótkim odcinku przepływającego potoku oraz uporządkowanie zabytkowego cmentarza. Jako potencjał miejscowości zaakcentowano prężną działalność OSP, choć jednostka wymaga doposażenia. Zwrócono również uwagę na potrzebę doposażenia placu zabaw, założenie monitoringu oraz oświetlenie boiska przy użyciu rozwiązań fotowoltaicznych. W trakcie spotkania padła również propozycja wykorzystanie budynku szkoły na świetlicę i nową siedzibę OSP. Władze gminne wyznaczyły jednak osobną działkę, na której powstaną remiza OSP wraz z salą wiejską, natomiast szkoła nadal będzie wykorzystywana na cele edukacyjne. W czasie konsultacji przeanalizowano potencjalny zasięg przestrzenny podobszaru rewitalizacji w Starninie – uznano, że jako podobszar rewitalizacji wyznaczyć centrum miejscowości wraz z działkami otaczającymi szkołę, a wykluczyć obszary położone w znacznej odległości od centrum miejscowości.

W spotkaniu konsultacyjnym w Drozdowie brało udział 10 osób, które były mieszkańcami tej miejscowości. W trakcie spotkania oprócz przekazania informacji merytorycznych (czym jest rewitalizacji, założenia programu) skupiono się na wyznaczeniu najbardziej zdegradowanego obszaru w miejscowości. Ze względu na przekraczanie limitów maksymalnego udziału ludności podobszarów rewitalizacji w stosunku do ogół ludności Gminy konieczne było wyznaczenie mniejszego obszaru rewitalizacji. Uczestnikom konsultacji zaprezentowano mapę miejscowości i poproszono o wskazanie, na których ich zdaniem terenach powinny być prowadzone działania. Mieszkańcy Drozdowa prawie jednogłośnie wskazali na obszary popegeerowskie oraz okolice stawu. Zgłoszono również, że społeczności

lokalnej najbardziej brakuje miejsca spędzania wolnego czasu, na które najlepiej nadają się okolice stawu. Są to dwie działki położone prawie w centralnej części miejscowości, na których znajduje się już plac zabaw. Mieszkańcy wielokrotnie zgłaszali już propozycję zagospodarowania tego terenu, przygotowano nawet trzy koncepcje, jednak ze względu na brak środków finansowych nie było możliwości ich realizacji.

Włączenie społeczne mieszkańców Gminy będzie się odbywało również na kolejnych etapach realizowania programu rewitalizacji, tj. wdrażaniu, monitoringu i ocenie działań. Zostanie powołany Zespół Roboczy ds. Rewitalizacji (szerzej w rozdz. 9. System wdrażania Programu Rewitalizacji), którego jednym z zadań będzie prowadzenie działań promujących proces rewitalizacji w Gminie Rymań oraz informowanie wszystkich grup interesariuszy o planowanych i realizowanych działaniach. W przypadku pojawienia się nowych projektów czy zmian, odbywać się będą konsultacje społeczne, na których zainteresowane podmioty będą mogły się wypowiedzieć. Mieszkańcy oraz pozostali interesariusze rozwoju Gminy będą mieć prawo do uzyskiwania informacji z wykonania poszczególnych przedsięwzięć i celów Programu Rewitalizacji. Informacje na temat stanu realizacji Programu będą udostępniane poprzez stronę internetową Gminy Rymań, a także podczas spotkań z różnymi grupami społecznymi, w tym mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, itp.

Udział interesariuszy planowany jest także w przyszłym procesie wdrażania i monitorowania realizacji postanowień programu rewitalizacji poprzez wnoszenie ich stanowisk co do zadowolenia społecznego z przeprowadzanych procesów oraz przyjmowania ich uwag już w trakcie prowadzonych działań.

9. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

System wdrażania LPR powiązany jest ze strukturą organizacyjną Urzędu Gminy Rymań oraz innych jednostek organizacyjnych. Za program w imieniu gminy Rymań będzie odpowiadał Wójt Gminy Rymań przy współpracy z podległymi instytucjami oraz z uwzględnieniem różnych grup interesariuszy. Wójt Gminy powoła Zespół Roboczy ds. Rewitalizacji, w skład którego wchodzić będą:

1. Pełnomocnik – koordynowanie całego procesu rewitalizacji i pracy członków Zespołu,

2. Członkowie:

- Skarbnik Gminy, Referat Finansów – kontrola finansowania całego programu i poszczególnych projektów;
- Inspektor ds. promocji i rozwoju gminy – promocja programu, koordynacja wewnętrzna prac zespołu nad wdrażaniem, monitorowaniem i aktualizowaniem programu;
- Pracownik GOPS – uspołecznianie programu, współpraca ze społecznością lokalną, współpraca z instytucjami społecznymi spoza Gminy;
- Dyrektor Szkoły Podstawowej – uspołecznianie procesu rewitalizacji wśród dzieci, młodzieży i ich rodzin, prowadzenie projektów skierowanych do dzieci i młodzieży;
- Przedstawiciel Klubu Seniora „Pod Aniołami” - uspołecznianie procesu rewitalizacji wśród osób starszych i ich rodzin, prowadzenie projektów skierowanych do seniorów;
- Przedstawiciel Stowarzyszenia Pamięć i Tożsamość – pozyskiwanie do współpracy organizacji pozarządowych (gminnych i spoza gminy), wsparcie przy realizacji konkretnych projektów;
- Sołtysi – wdrażanie konkretnych zadań na podobszarach rewitalizacji, propagowanie programu rewitalizacji wśród mieszkańców danego podobszaru rewitalizacji, przekazywanie informacji między Zespołem ds. Rewitalizacji a społecznością lokalną.

Głównymi zadaniami zespołu będą:

1. uczestnictwo w procesie opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji;
2. zbieranie materiałów dotyczących opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji i przekazywanie ich Pełnomocnikowi ds. Rewitalizacji;
3. opracowanie diagnozy obszaru gminy, obejmującej analizę czynników i zjawisk kryzysowych, także lokalnych potencjałów, w celu rozpoznania potrzeb rewitalizacyjnych;

4. przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych, gospodarczych, delimitacja przestrzenna obszaru/obszarów przeznaczonych do rewitalizacji;
5. wypracowanie celów procesu rewitalizacji odniesieniu do uzgodnionych obszarów rewitalizacji; określenie kierunków mających na celu eliminację negatywnych zjawisk występujących na wyznaczonych obszarach oraz wizji stanu obszarów po przeprowadzeniu rewitalizacji
6. wprowadzenie systemu wdrażania i systemu monitorowania Programu;
7. budowa lokalnych partnerstw w celu zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi;
8. opiniowanie listy najważniejszych przedsięwzięć realizacyjnych planowanych do umieszczenia w Programie;
9. określenie harmonogramu realizacji Programu oraz planu finansowego;
10. organizacja konsultacji społecznych służących opracowaniu Programu.

W zakresie propozycji nowych przedsięwzięć zgłaszanych do LPR stosowana będzie następująca ścieżka postępowania:

1. Podmioty zainteresowane realizacją projektów na terenie LPR zgłaszają swoje propozycje do Wójta Gminy,
2. Komórka organizacyjna Urzędu Gminy po weryfikacji wniosku oraz przeprowadzeniu konsultacji z właściwymi wydziałami Urzędu oraz przeprowadzeniu konsultacji społecznych z mieszkańcami, organizacjami, przedsiębiorstwami i innymi zainteresowanymi podmiotami wydaje decyzję odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłaszanego projektu,
3. Wójt gminy po zapoznaniu się z opinią komórki organizacyjnej UG dokonuje akceptacji,
4. Złożenie przez Wójta Gminy wniosku o zaopiniowanie projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
5. Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Rymań o przyjęciu do realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji,

6. Zaopiniowanie programu przez UMWZP oraz uzyskanie pozytywnej opinii i wpisanie dokumentu na wykaz programów rewitalizacji gmin województwa zachodniopomorskiego,
7. Opracowanie dokumentacji niezbędnej do realizacji poszczególnych przedsięwzięć
8. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych współfinansujących poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne
9. Realizacja przedsięwzięć i projektów ujętych w planie rewitalizacji
10. Ewaluacja realizacji lokalnego planu rewitalizacji zgodnie z przyjętymi celami pod względem efektywności
11. Prowadzenie działań z zakresu public relations uwzględniających bieżące informowanie mieszkańców oraz innych zainteresowanych podmiotów o realizacji planu rewitalizacji.

Wprowadzanie kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie przyczyniało się do stopniowej eliminacji zjawisk kryzysowych, w wyniku czego zmieniają się potrzeby społeczności lokalnej. Dzięki prowadzeniu regularnego monitoringu i oceny skuteczności działań (rozdz. 10: System monitoringu i oceny skuteczności działań) możliwe będzie wprowadzanie modyfikacji do zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ścieżka postępowania będzie następująca:

1. Analiza efektów dotychczas przeprowadzonych działań w oparciu o mierniki wykorzystane do zidentyfikowania zjawisk kryzysowych,
2. Rozpoznanie istniejących potrzeb rewitalizacyjnych w oparciu o przeprowadzone badania wskaźnikowe oraz konsultacje społeczne,
3. Określenie kierunku działań rewitalizacyjnych oraz proponowanych przedsięwzięć,
4. Przeprowadzenie konsultacji społecznych proponowanych zmian w Lokalnym Programie Rewitalizacji wraz z zebraniem uwag i propozycji projektów od wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji,
5. Złożenie przez Wójta wniosku do Rady Gminy o zmiany w LPR z opisem zmian i uzasadnieniem,
6. Podjęcie uchwały Rady Gminy o przystąpieniu do sporządzenia aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji,

7. Dokonanie aktualizacji dokumentu,
8. Przeprowadzenie konsultacji społecznych zaktualizowanego projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji,
9. Złożenie przez Wójta Gminy wniosku o zaopiniowanie zaktualizowanego projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
10. Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Rymań o przyjęciu do realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji,
11. Zaopiniowanie programu przez UMWZP oraz uzyskanie pozytywnej opinii i wpisanie dokumentu na wykaz programów rewitalizacji gmin województwa zachodniopomorskiego,
12. Opracowanie dokumentacji niezbędnej do realizacji poszczególnych przedsięwzięć,
13. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych współfinansujących poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne,
14. Realizacja przedsięwzięć i projektów ujętych w planie rewitalizacji,
15. Ewaluacja realizacji lokalnego planu rewitalizacji zgodnie z przyjętymi celami pod względem efektywności.

Wszystkie projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane, jako zadania własne Gminy będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy Rymań Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy oraz Referat Finansów Urzędu Gminy Rymań.

Założono, że Lokalny Program Rewitalizacji będzie dokumentem długookresowym, obejmującym okres wdrażania zaplanowanych działań, dzięki czemu wskazane projekty rewitalizacyjne są możliwe do zrealizowania w wyznaczonym przez Program horyzoncie czasowym. Zakłada się, że do 1 lutego 2018 r. LPR zostanie umieszczony na liście zatwierdzonych programów UM WZ. Od lutego do końca grudnia 2018 zaplanowano przygotowywanie stosownych dokumentacji technicznych i konkursowych, składanie projektów rewitalizacyjnych

zawartych w LPR w ramach ogłaszanych konkursów przez Instytucje wdrażające WZ oraz inne instytucje. W latach 2018 – 2023 wdrażane będą poszczególne projekty i zadania rewitalizacyjne. W międzyczasie co najmniej co dwa lata będzie odbywać się ewaluacja wdrażania Programu Rewitalizacji, tj. na koniec 2019, 2021 i 2023 roku. W roku 2024 nastąpi podsumowanie procesu wdrażania założeń Programu Rewitalizacji za okres lat 2016 – 2023.

10. SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ

Kluczowym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest system monitorowania i oceny skuteczności działań. Proces periodycznego zbierania i analizowania danych zarówno ilościowych jak i jakościowych dotyczących wdrażanych projektów umożliwia skuteczną i efektywną ich realizację oraz pozwala na szybką reakcję w przypadku pojawienia się jakichkolwiek komplikacji. Służy również wczesnemu ostrzeganiu i informowaniu o ewentualnych nieprawidłowościach oraz weryfikuje skuteczność działań ujętych w dokumencie. Systematyczny monitoring umożliwia korygowanie działań determinując tym samym optymalne wykorzystanie środków finansowych oraz wzrost efektywności podejmowanych działań w ramach polityk publicznych.

Monitoring realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji prowadzony będzie przez Zespół ds. Rewitalizacji, w odniesieniu do wskaźników pozwalających na ocenę rzeczowego i finansowego stopnia zrealizowania projektów wskazanych w dokumencie oraz identyfikację odstępstw i nieprawidłowości. Celem monitoringu jest powtarzalność procesu pozyskiwania danych, która umożliwia porównanie wyników z różnych okresów analiz. Pełnomocnik, jako osoba odpowiedzialna za zarządzanie i koordynowanie procesem rewitalizacji w Gminie, w zakresie monitoringu realizacji Programu Rewitalizacji będzie miał następujące zadania:

- gromadzenie i analizowanie informacji w zakresie opracowanego zestawu wskaźników stopnia realizacji projektów i celów,
- sporządzanie na koniec każdego roku kalendarzowego raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu i przedstawianie go do zaopiniowania przez

Wójta Gminy, a następnie po pozytywnym zaopiniowaniu do zatwierdzenia przez Radę Gminy Rymań,

- udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej Gminy oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas konsultacji społecznych.

Ponadto, proces monitorowania polegać będzie na sporządzaniu raportów okresowych (co najmniej dwuletnich), które będą przygotowywane również przez Zespół Roboczy na bazie raportów przedkładanych przez beneficjentów końcowych po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań oraz wskaźników monitorujących efektywność Programu. Raporty okresowe stanowić będą podstawę raportów ewaluacyjnych weryfikujących efektywność realizacji po zakończeniu procesu wdrażania założeń programowych na lata 2017 - 2023.

Ocena wdrażania Programu Rewitalizacji ma na celu potwierdzenie spełniania wymagań określonych w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”. Ocena wszystkich projektów i zadań rewitalizacyjnych będzie brała pod uwagę kryteria ewaluacyjne:

1. Skuteczność - kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele dokumentu opracowane na etapie planowania,
2. Efektywność - kryterium, które pozwala ocenić stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów, czyli określić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów,
3. Użyteczność - kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie Programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej,
4. Trafność - kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele określone w programie odpowiadają potrzebom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego,
5. Trwałość - kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji pozwala oszacować oddziaływanie programu, jak i pomocy publicznej, w tym pomocy strukturalnej Unii

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Europejskiej w odniesieniu do założonych celów Programu. Wyniki oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków, będą również wskazywały czy istnieje potrzeba aktualizacji Programu. Konieczność aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji może wynikać z czasu obowiązywania dokumentu, ze zmian wymogów prawnych, pojawienia się nowych projektów. Na determinację nowych odbiorców oraz zakres nowych projektów wpływ będą miały zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, potrzeby mieszkańców obszarów rewitalizacji, możliwości budżetu gminy oraz dostępność środków zewnętrznych. Wszelkie informacje dotyczące stanu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz ewentualne zamierzenia aktualizacji dokumentu będą publicznie udostępniane. W przypadku aktualizacji LPR, zostanie ona poprzedzona konsultacjami społecznymi w zakresie identyfikacji nowych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych.

Efektywne przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych w Gminie Rymań będzie polegało na monitorowaniu wydatków oraz efektów rzeczowych przedsięwzięć. Monitorowanie powinno obejmować następujące etapy: zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych, opisując postęp i efekty realizowanego dokumentu. Monitoring rzeczowy będzie polegał na pozyskiwaniu informacji o postępach w realizacji zaplanowanych działań, przedstawi efekty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także zapewni zgodność z założeniami Programu. Monitoring finansowy umożliwi kontrolę nad finansowymi aspektami inwestycji, będzie podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Ponadto monitoring finansowy będzie oferował pomoc interesariuszom rewitalizacji w uzyskaniu informacji dotyczących możliwych do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

Monitoring koordynowany będzie przez Zespół Roboczy ds. Rewitalizacji. Ponadto w proces monitorowania programu zostaną zaangażowani interesariusze z obszaru poddanego rewitalizacji. Komponentami integralnymi systemu monitorowania będą oceny mieszkańców jak również Zespołu Roboczego, m. in. w zakresie wizerunku obszaru rewitalizacji, partycypacji społecznej, komplementarności oraz integralności projektów.

Ważnym elementem raportu monitoringowego będzie zestawienie mierników realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, które pozwolą na określenie efektów rzeczowych realizacji projektów. Ujęte mierniki należy dostosować do możliwości oraz potrzeb, które można rozszerzyć o dodatkowe, bardziej szczegółowe (np. z GOPS, PUP, Policji - poniższe wskaźniki są zgodne z wykorzystanymi w delimitacji obszarów zdegradowanych).

Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji będą następujące:

Tabela 41: Wskaźniki realizacji celów LPR

Cel strategiczny	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Wartość bazowa dla podobszarów rewitalizacji	Wartość docelowa dla podobszarów rewitalizacji
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (formalnych i nieformalnych)	KRS, Urząd Gminy	2	3 szt.
	Liczba osób bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym ⁵	PUP Kołobrzeg	3,67	3,00
	Liczba działających klubów seniora	Urząd Gminy	1	3 szt.
	Ilość dzieci i młodzieży korzystających z różnych form zajęć pozalekcyjnych, w tym również różnych form aktywizacji fizycznej i sportowo-rekreacyjnej	Urząd Gminy	90 osób	120 osób
	Liczba podejmowanych przez mieszkańców podobszarów rewitalizacji inicjatyw	Urząd Gminy	0	4 szt./rok

⁵ Średnia z wartości dla podobszarów rewitalizacji

	społecznych			
Podniesienie jakości przestrzeni publicznej	Liczba zagospodarowanych miejsc przeznaczonych do rekreacji i wypoczynku	Urząd Gminy	0	5 szt.
	Liczba wybudowanych/wyremontowanych/zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej	Urząd Gminy	0	4 szt.
	Długość wyremontowanych dróg	Urząd Gminy	0	2,3 km
	Liczba zamontowanych urządzeń fotowoltaicznych	Urząd Gminy	0	3 szt.
	Liczba złożonych wniosków dotyczących usunięcia wyrobów zawierających azbest	Urząd Gminy	0	24 szt.

Źródło: opracowanie własne

11. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 46 pkt 1, 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowiska (Dz. U. z 20016r., poz. 353 ze zm.) projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji jest jednym z dokumentów, dla których należy przeprowadzić strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym Wójt Gminy Rymań wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Inspektora Sanitarnego w dniu 18 września 2017 r. o wydanie decyzji o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania. W piśmie zwrotnym z RDOŚ z dnia 25 września 2017 r., mając na względzie charakter i zakres planowanych działań stwierdzono istnienie możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny

oddziaływania na środowisko. Zachodniopomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie w piśmie zwrotnym z dnia 29 września 2017 r. wyraził opinię, że dla Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Rymań na lata 2016 – 2023 nie jest konieczne przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

12. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Rysunek 1: Podział Gminy na jednostki urbanistyczne (sołectwa)	19
Rysunek 2: Zmiana liczby ludności w 2016 r. w stosunku do 2012 r. w poszczególnych jednostkach urbanistycznych	24
Rysunek 3: Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej	26
Rysunek 4: Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej	28
Rysunek 5: Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej w wieku produkcyjnym	30
Rysunek 6: Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej	32
Rysunek 7: Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej	34
Rysunek 8: Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej	36
Rysunek 9 Liczba popełnionych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej	38
Rysunek 10: Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej	44
Rysunek 11: Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej	46
Rysunek 12: Liczba obiektów infrastruktury społecznej przypadająca na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej	53
Rysunek 13: Liczba terenów publicznych przypadająca na 100 mieszkańców danej jednostki urbanistycznej	55
Rysunek 14: Liczba mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem w przeliczeniu na 100 mieszkań w danej jednostce urbanistycznej	60

Rysunek 15: Średnia powierzchnia użytkowa lokalu na jedną osobę w danej jednostce urbanistycznej.....	62
Rysunek 16: Liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych w danej jednostce urbanistycznej	64
Rysunek 17: Liczba mieszkań popegeerowskich w przeliczeniu na 100 mieszkań w danej jednostce urbanistycznej	68
Rysunek 18: Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych w danej jednostce urbanistycznej	77
Rysunek 19: Obszar zdegradowany w Gminie Rymań.....	92
Rysunek 20: Miejscowości położone na obszarze zdegradowanym, poddane delimitacji	94
Rysunek 21: Podobszary rewitalizacji w przestrzeni Gminy Rymań.....	102
Rysunek 22: Lokalizacja projektów na podobszarze rewitalizacji Rymań 1	136
Rysunek 23: Lokalizacja projektów na podobszarze rewitalizacji Drozdowo	144
Rysunek 24: Lokalizacja projektów na podobszarze rewitalizacji Starnin.....	149
Tabela 1: Cele ogólne i szczegółowe Programu Rozwoju Gminy Rymań oraz powiązania z projektami rewitalizacyjnymi	9
Tabela 2: Podstawowe informacje dotyczące liczby ludności i powierzchni jednostek urbanistycznych	19
Tabela 3: Zestaw wskaźników wykorzystanych do analizy sytuacji społeczno – gospodarczej na terenie Gminy Rymań.....	20
Tabela 4: Liczba mieszkańców oraz dynamika zmian w poszczególnych jednostkach urbanistycznych w latach 2012 - 2016	23
Tabela 5: Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki urbanistycznej w 2016 r.....	25
Tabela 6: Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w poszczególnych sołectwach w 2016 r.	27

Tabela 7: Struktura osób bezrobotnych w Gminie Rymań w latach 2012 – 2016	29
Tabela 8: Liczba osób długotrwale bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w poszczególnych sołectwach w 2016 r.....	29
Tabela 9: Poziom wykształcenia osób bezrobotnych w Gminie Rymań w latach 2012 – 2016.....	31
Tabela 10: Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w przeliczeniu na 100 osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej w 2016 r.	31
Tabela 11: Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki w Gminie Rymań w 2016 r.	33
Tabela 12: Ogólna liczba popełnionych przestępstw na terenie Gminy Rymań w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.....	35
Tabela 13: Liczba popełnionych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki w 2016 r.....	37
Tabela 14: Liczba oddziałów/miejsc w placówkach oświatowych na terenie Gminy Rymań oraz liczba dzieci do nich uczęszczająca w latach 2014 - 2016	40
Tabela 15: Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki.....	43
Tabela 16: Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 100 mieszkańców jednostki.....	45
Tabela 17: Struktura użytkowania gruntów w gminie Rymań.....	47
Tabela 18: Liczba obiektów infrastruktury społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki urbanistycznej	52
Tabela 19: Liczba terenów publicznych na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach urbanistycznych.....	54
Tabela 20: Wyposażenie w infrastrukturę techniczną w 2015 roku	58
Tabela 21: Mieszkania zamieszkane według okresu budowy.....	59
Tabela 22: Liczba mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem na 100 mieszkań w danej jednostce urbanistycznej	59

Tabela 23: Średnia powierzchnia użytkowa lokalu na jedną osobę w poszczególnych jednostkach urbanistycznych.....	61
Tabela 24: Udział mieszkań wyposażonych w instalacje sanitarne w stosunku do ogółu mieszkań. Porównanie wartości dla Gminy Rymań i powiatu kołobrzeskiego .	63
Tabela 25: Liczba budynków mieszkalnych poddanych termomodernizacji na 100 budynków mieszkalnych w danej jednostce urbanistycznej.....	63
Tabela 26: Liczba mieszkań popegeerowskich na 100 mieszkań w danej jednostce	67
Tabela 27: Liczba budynków mieszkalnych pokrytych wyrobami azbestowymi na 100 budynków mieszkalnych.....	76
Tabela 28: Problemy wywołujące stany kryzysowe w gminie Rymań	79
Tabela 29: Wskaźniki zastosowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Rymań	82
Tabela 30: Podsumowanie delimitacji obszaru zdegradowanego.....	91
Tabela 31: Liczba mieszkańców i powierzchnia obszaru zdegradowanego oraz udział mieszkańców i powierzchni obszaru zdegradowanego w stosunku do ogólnej liczby ludności i powierzchni Gminy Rymań.....	91
Tabela 32: Podstawowe informacje dotyczące miejscowości położonych na obszarze zdegradowanym.....	93
Tabela 33: Wskaźniki służące wyznaczeniu podobszarów rewitalizacji.....	95
Tabela 34: Liczba ludności i powierzchnia miejscowości, na których można wyznaczyć podobszary rewitalizacji oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności i powierzchni Gminy Rymań	101
Tabela 35: Wartości wskaźników sfery społecznej dla podobszaru rewitalizacji w Drozdowie	103
Tabela 36: Wartości wskaźników ze sfery społecznej dla podobszaru rewitalizacji w Starninie	106
Tabela 37: Wartości wskaźników ze sfery społecznej dla podobszaru rewitalizacji w Rymaniu 1	109

Tabela 38: Cele strategiczne i kierunki działań programu rewitalizacji.....	112
Tabela 39: Indykatywne ramy finansowe.....	150
Tabela 40: Powiązania między celami i kierunkami programu rewitalizacji a zaplanowanymi projektami.....	158
Tabela 41: Wskaźniki realizacji celów LPR	173
Wykres 1: Liczba ludności Gminy Rymań w latach 2012 – 2016	22

13. ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1: POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA W GMINIE RYMAŃ W LATACH 2012 – 2016. RÓŻNICA W LICZBIE UDZIELONYCH ŚWIADCZEŃ W 2016 R. W STOSUNKU DO ROKU 2015 I 2012.

POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA	2012	2013	2014	2015	2016	Różnica w stosunku do 2015r.	Różnica w stosunku do 2012r.
Ubóstwo							
Liczba rodzin	14	20	8	11	10	-1	-4
Liczba osób w rodzinach	63	67	22	33	24	-9	-39
Bezrobocie							
Liczba rodzin	118	118	100	83	59	-24	-59
Liczba osób w rodzinach	300	459	398	319	177	-142	-123
Niepełnosprawność							
Liczba rodzin	50	49	50	49	47	-2	-3
Liczba osób w rodzinach	157	140	130	129	97	-32	-60
Długotrwała lub ciężka choroba							
Liczba rodzin	57	60	52	57	49	-8	-8
Liczba osób w rodzinach	143	142	107	117	67	-50	-76
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych							
Liczba rodzin	22	24	16	18	15	-3	-7
Liczba osób w rodzinach	100	112	84	87	68	-19	-32
Alkoholizm							
Liczba rodzin	7	6	6	6	3	-3	-4
Liczba osób w rodzinach	19	15	13	17	3	-14	-16
Narkomania							
Liczba rodzin	0	0	2	1	0	-1	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	2	1	0	-1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa							
Liczba rodzin	14	20	16	16	12	-4	-2
Liczba osób w rodzinach	-	-	-	-	-	-	-
Bezdomność							
Liczba rodzin	4	5	5	2	2	0	-2
Liczba osób w rodzinach	10	13	18	7	2	-5	-8
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego							
Liczba rodzin	1	4	0	0	4	4	3
Liczba osób w rodzinach	1	4	0	0	6	6	5
Zdarzenia losowe							
Liczba rodzin	1	1	1	3	2	-1	1
Liczba osób w rodzinach	2	2	2	10	6	-4	4
Przemoc w rodzinie							
Liczba rodzin	-	-	1	0	0	0	-

Liczba osób w rodzinach	-	-	4	0	0	0	-
--------------------------------	---	---	---	---	---	---	---

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2016 i 2013 dla Gminy Rymań, GOPS Rymań

Unia Europejska
Fundusz Spójności

